

Vitenskapsdiplomati

Vitenskapsdiplomatiets tvetydighet

Fredrik Angell

Masteroppgave i statsvitenskap - November 2017

Forord

Det å jobbe med en masteroppgave har uten tvil vært det mest krevende jeg har måtte gjøre i løpet av min utdanning. På forhånd hadde jeg nok en anelse om at det kom til å bli utfordrende, uten at jeg nødvendigvis skjønnte omfanget av hvor krevende det faktisk kom til å bli. Jeg har opplevd prosessen veldig tosidig. Noen dager var vanskelige, og det virket umulig å produsere eller forstå noe som helst. De fleste dagene var derimot gode dager, der jeg fikk lov til å fordype meg i et tema jeg interesserte meg for, under oppsyn av en dyktig veileder. Jeg føler meg svært heldig og privilegert som fikk muligheten til å studere, det er ikke alle forunt. Jeg ønsker å gi en takk til alle som støttet meg, og da særlig på de dårlige dagene. Jeg ønsker å gi en spesiell takk til mine venner i utlandet, som har kommet med nyttige innspill, satt meg i kontakt med relevante aktører, stilt opp i intervju, og på annen måte hjulpet meg. Til sist ønsker jeg å rette en stor takk til min veileder Rasmus Bertelsen.

Sammendrag

Denne oppgaven tar for seg fenomenet vitenskapsdiplomati best kjent som «Science Diplomacy». Oppgaven undersøker konseptet vitenskapsdiplomati og presenterer konseptets teoretiske bakgrunn og utvikling. Videre drøfter oppgaven hvordan vitenskapsdiplomati oppfattes av ulike aktører som arbeider med forskningssamarbeid i det daglige.

Oppgaven fokuserer på hvordan asiatiske aktører og da spesielt aktører fra Kina, Singapore, og Sør-Korea oppfatter sin interaksjon med nordiske aktører. Videre undersøkes det hvorvidt disse aktørene opplever sin samhandling med nordiske aktører som preget av vitenskapsdiplomati. Oppgavens funn baserer seg på primærdata innhentet ved bruk av intervju og deltagende observasjon som metode. Funnene analyseres ved bruk av neoliberal teori.

Nøkkelord:

Internasjonale relasjoner, Makt, Samarbeid, Vitenskap, Diplomati, Vitenskapsdiplomati, Strategi, Neoliberalisme, Asia, Norden.

Innhold

Forord	iii
Sammendrag	iv
1 Innledning.....	1
1.1 Problemstilling og forskningsspørsmål	7
1.2 Begrepsavklaring	9
1.3 Oppgavens oppbygging	10
2 Fagfeltets teoretiske utgangspunkt	12
2.1 Konseptet vitenskapsdiplomati.....	14
2.1.1 Definisjon av vitenskapsdiplomati	16
2.1.2 Vitenskapsdiplomatiets utvikling	20
2.2 Liberalisme historie og utvikling.....	21
2.2.1 Neoliberalisme og makt	24
2.2.2 Neoliberalisme og vitenskapsdiplomati	26
3 Metode.....	29
3.1 Intervju.....	30
3.2 Komparativ Metode: Controlled Comparison	34
3.3 Deltagende observasjon	36
3.4 Validitet og reliabilitet.....	39
3.4.1 Kildekritikk	41
3.4.2 Kildekritikk teori	41
3.4.2 Kildekritikk empiri.....	42
4 Empiri.....	44
4.1 Kina og Norden	45

4.1.1 Case A1: Intervju nordisk-kinesisk interaksjon	45
4.1.2 Case A2 Karholl og Arctic Circle 2016	49
4.2 Singapore og Norden.....	54
4.2.1. Case B1.....	54
4.2.2. Case B2 Arctic Circle 2016 og Møte UiT-NUS.....	61
4.3 Sør-Korea og Norden	65
4.3.1. Case C1 Intervju.....	66
4.3.2. Case C2 Arctic Circle 2016 og Arctic Partnership Week 2016	72
5 Analyse.....	78
6 Drøfting av resultater – konklusjon.....	81
7 Referanser.....	86

1 Innledning

Dagens verdensbilde er i endring. Dette er et utsagn de færreste vil benekte eller la seg overraske av, og det er i seg selv ingen nyhet. Kanskje trenger vi ikke bekymre oss for utviklingen, endring er tross alt naturlig og skjer enten vi ønsker det eller ikke. Derimot er den graden av endring vi nå er vitne til større enn på lenge, og konsekvensene av utviklingen kan komme til å bli mer omfattende enn først antatt. I mitt valg av tema har jeg latt meg påvirke av min fasinasjon for dagens geopolitiske bilde og de prediksjoner som er knyttet til utviklingen av de trendene vi opplever i dag.

At Storbritannia meldte seg ut av EU, og USAs valg av ny president og politisk retning for landet er enkelthendelser. Likevel kan begge disse episodene og andre nyere hendelser sees å føye seg inn i et mer omfattende politisk skifte. Verdenspolitikken har de siste årene vært preget av en økt polarisering, en trend enkelte vil hevde økt nasjonalisme og populisme må ta på seg sin del av skylden for. Det spekuleres i hvorvidt disse endringene skyldes at supermakten USA er i ferd med å bli forbigått økonomisk av et fremadstormende Kina og dets innflytelse, eller om endringene vi opplever er etterdønninger fra den globale finanskrisen og den økonomiske nedturen som fulgte (Ravenhill, 2014:4-8).

Denne oppgaven vil hverken forsøke å gjøre rede for hendelsene som har ført til denne utviklingen, eller spekulere i konsekvensene det kan resultere i. Det er nok å konstatere at det internasjonale regimet er i endring, og at dette skiftet kan føre til store strukturelle endringer. Hvilken betydning har så alt dette for min oppgave? Vel for de aktørene som nå skal manøvrere i det internasjonale regimet, er det av største viktighet å kunne tolke de andre aktørenes atferd, og å forstå hvordan man som aktør legger opp en strategi som best mulig ivaretar egne interesser. Ønsket om å kunne predikere utfall av samhandling mellom aktører, samt nysgjerrigheten forbundet med hvordan makt fungerer er intet nytt fenomen. Innenfor statsvitenskapen og særlig IR-feltet er dette kjente problemstillinger, med røtter som strekker seg tilbake til tenkere som, Machiavelli, Thucydides og Aristoteles.

Hvordan vi mener aktørene bør opptre i det internasjonale systemet vil avhenge av hvilke ontologiske og epistemologiske forutsetninger vi baserer vår virkelighetsoppfatning på. De ulike teoretiske perspektivene skiller seg klart fra hverandre når det gjelder hvilke forutsetninger de legger til grunn for sin virkelighetsforståelse. Hvordan Norge og andre blir berørt, samt hvordan vi bør opptre vil følgelig avhenge av hvilket perspektiv vi legger til grunn når vi tolker verden rundt oss.

Når jeg i denne oppgaven ser nærmere på vitenskapsdiplomati og ulike forståelser av makt, er formålet å kaste nytt lys på et studiefelt som er i stadig utvikling, og som uten tvil er av akademiske interesse for alle som er opptatt av internasjonale relasjoner. Personlig har jeg et håp om at oppgaven blir god nok til at den på sin måte kan komme til å tilføre ny kunnskap til politiske beslutningstagere, og at den gjennom å informere fremtidige beslutninger også kommer til å bli av samfunnsmessig verdi.

Denne oppgaven vil se nærmere på ulike forståelser av makt, og da særlig med fokus på tilnærminger som baserer seg på bruk av myk makt (soft power) eller smart makt (smart power). Dette fordi det er innenfor disse tilnærmingene vitenskapsdiplomati gjør seg gjeldende. Oppgaven blir også å ta for seg elementer ved nordiske aktørers interaksjon med et gitt utvalg asiatiske aktører. Dette fordi jeg ønsker å utforske hvorvidt Norges kontakt med nettopp disse aktørene kan knyttes til prinsipper innenfor myk makt-/smart makt- tilnærminger, og om en slik kontakt kan knyttes til bruk av vitenskapsdiplomati som politisk virkemiddel.

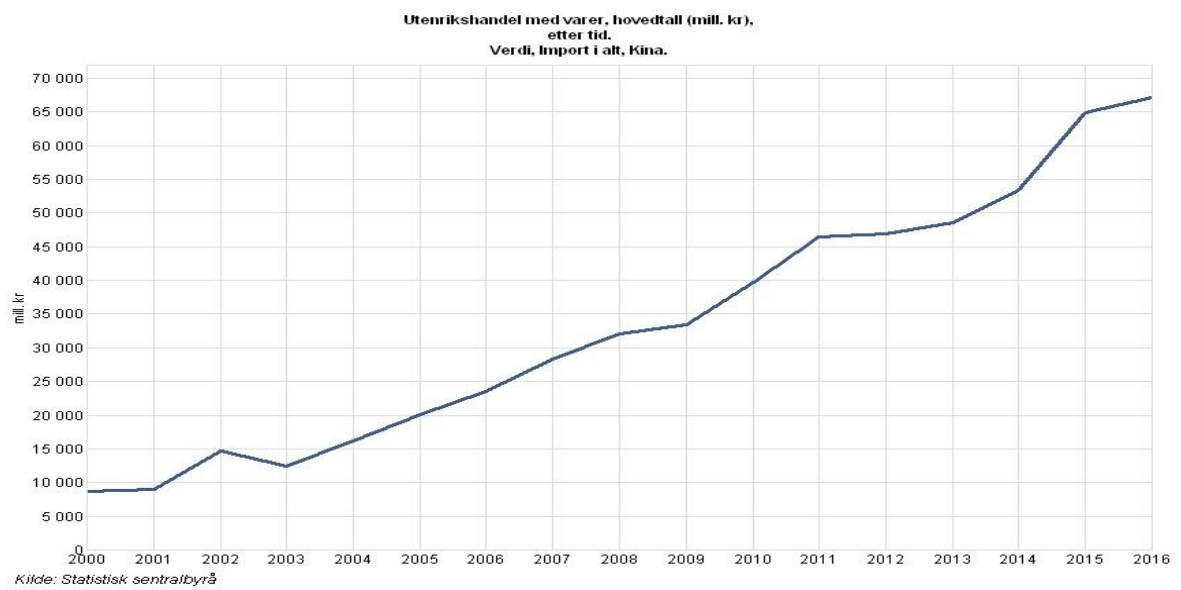
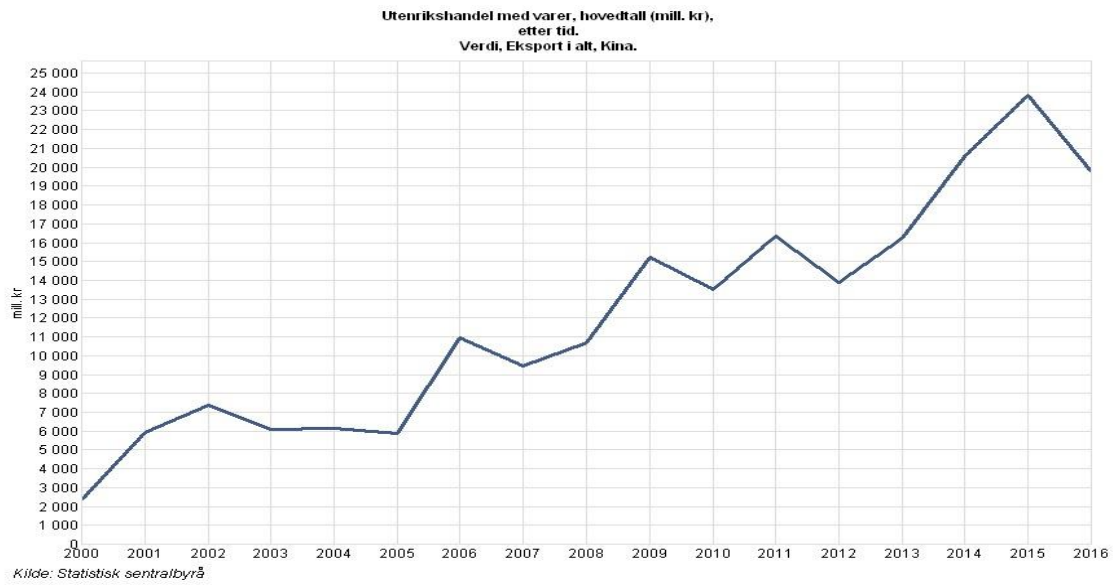
Grunnen til at jeg ønsker å skrive om vitenskapsdiplomatiets rolle i internasjonale relasjoner, er at jeg selv har fått muligheten til å være tilstede ved flere anledninger der vitenskapsdiplomati har blitt anvendt i praksis. Det er min antagelse at vitenskapsdiplomati i stadig tiltagende grad vil bli benyttet som virkemiddel av aktører som ønsker å hevde sine interesser i det internasjonale regimet. Jeg tror også Norge og andre europeiske stater i større utstrekning enn tidligere kommer til å måtte forholde seg til, og samhandle med asiatiske aktører. Skulle jeg komme til å få rett i mine antagelser, vil det å forstå hvordan en legger opp effektive strategier for interessehevding uten å ta i bruk tradisjonelle maktmidler, komme til å bli viktigere enn noen gang tidligere.

Jeg velger i denne oppgaven å fokusere på samarbeid relatert til Arktis. Dette gjøres fordi jeg oppfatter vitenskapelig samarbeidet i Arktis som relevant samarbeidsområde for de nordiske landene i deres interaksjon med ikke-arktiske stater som ønsker innpass i regionen. De nordiske landene kan ut fra sin geografiske og politiske tilhørighet i Arktis være med på å legitimere hvilke andre aktører som blir ansett som legitime i regionen. Vinklingen og innsnevringen av tema skyldes at jeg før påbegynnelsen av oppgaven oppfatter at samarbeidet som pågår mellom nordiske og asiatiske aktører på dette området preges av trekk som er typiske for vitenskapsdiplomati.

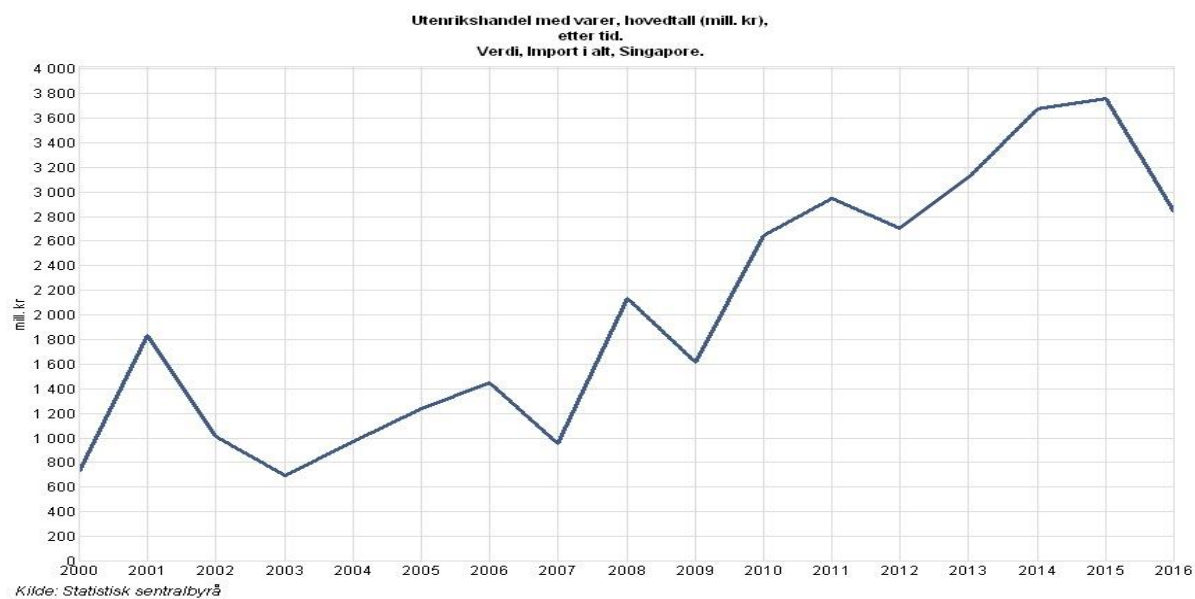
Et klart eksempel på et slikt likhetstrekk er interessehevding uten bruk av militære virkemidler. Alle de arktiske statene har uttrykket et ønske om å holde Arktis fredelig, Børge Brende understreket nylig den norske regjeringens mål om å holde regionen fredfull (Utenriksdepartementet, 2017). Samarbeidet i Arktis og ellers er høyaktuelt, men for å få fremtidig samarbeid til å lykkes må vi forstå hva andre aktører tenker om samarbeid. Dette kan være spesielt utfordrende når man inkluderer partnere fra ulike kulturer. Igjen er Arktisk et treffende eksempel fordi det er et samarbeidsområde der man ut fra et miljøperspektiv er tjent med å inkludere partnere fra utenfor regionen, dette selv om aktørene utenfra ikke nødvendigvis deler de samme synspunkter som oss. I denne oppgaven forsøker jeg å sette et søkelys på nettopp hvordan et utvalg asiatiske aktører oppfatter sin samhandling med nordiske aktører. Jeg mener dette er et høyaktuelt tema som det finnes for lite forskning på i dag. Det gleder meg derfor å presentere denne oppgaven som jeg vet på sin måte vil bidra til forskning på feltet.

Før vi går videre til oppgavens problemstilling ønsker jeg å presentere et sett grafer som vil illustrere tendensen i handelssamarbeidet mellom Norge og de aktuelle asiatiske aktørene.

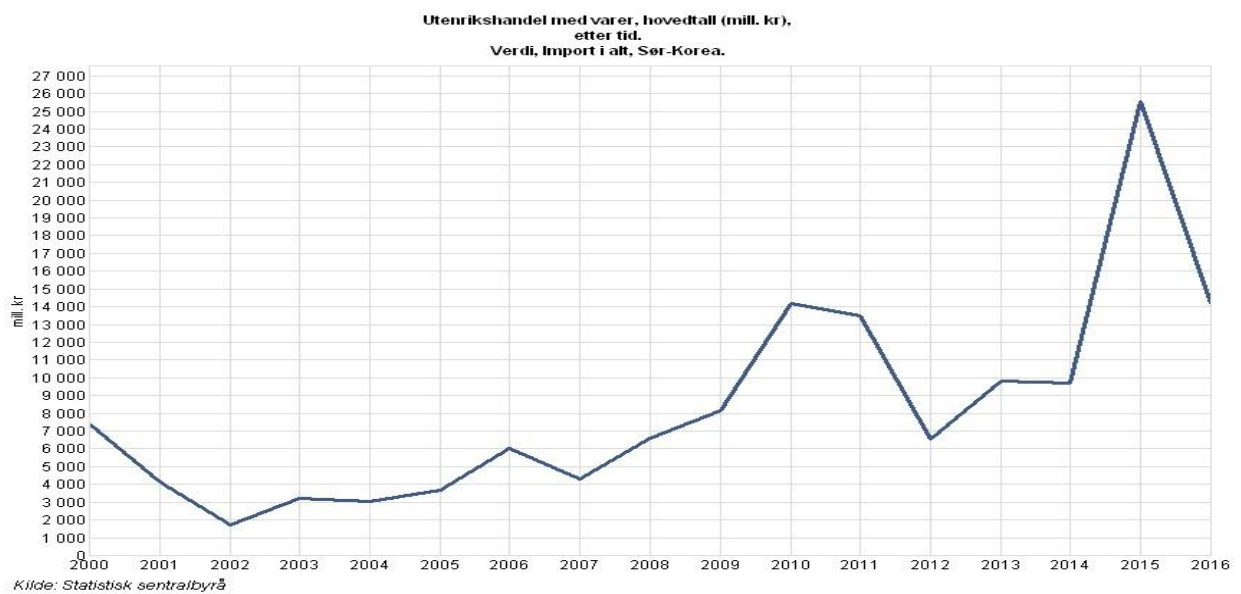
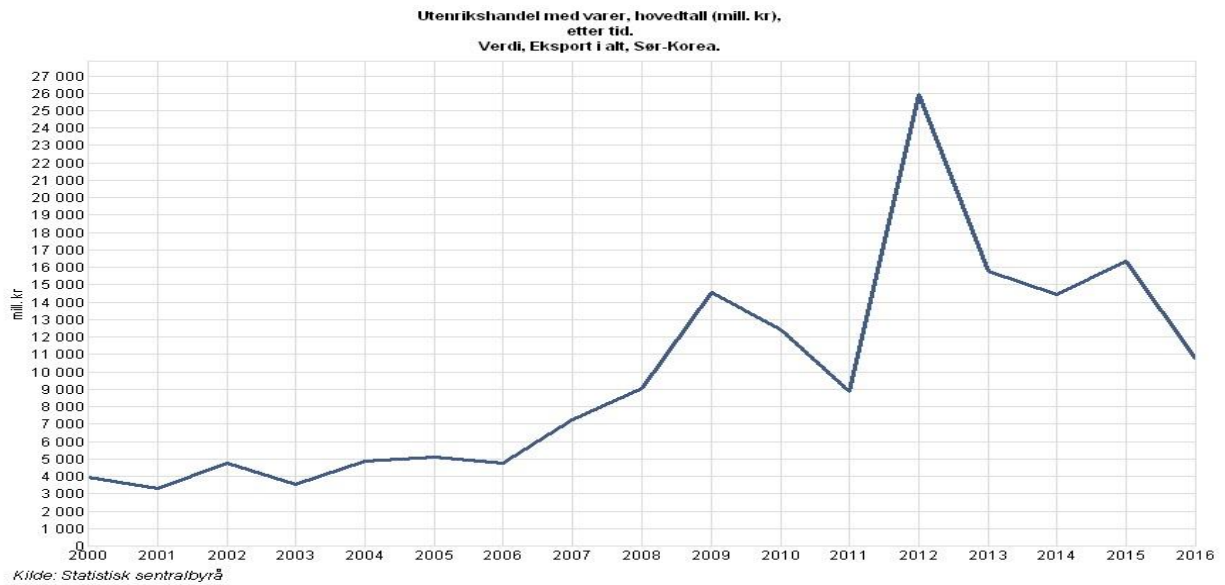
Kinas eksport og import med Norge

Singapores eksport og import Norge

Sør-Koreas eksport og import med Norge

(Grafene baserer seg på data fra SSBs tabell: Tabell: 08804: Utenrikshandel med varer, hovedtall, etter land/handelsområde/verdensdel (mill. kr)). Dataene baserer seg på utenrikshandel med varer, hovedtall (mill. kr), etter varestrøm, land, tid og statistikkvariabel.)

Disse grafene baserer seg på kvantitative data, og er valgt tatt med på tross av at oppgaven for øvrig er kvalitativ. Grafene viser omfanget av handel (import og eksport) mellom Norge og Kina, Norge og Singapore, og Norge og Sør-Korea. Grafene gir en god oversikt over hvordan

hovedtendensen vedrørende handelsinteraksjonen mellom statene har utviklet seg de siste årene. Jeg har valgt å inkludere disse grafene i oppgaven fordi jeg mener de gir en oversiktlig framstilling av overordnede trekk ved internasjonal samhandling. Presentasjon av grafene er etter min mening en effektiv måte å vise nettopp dette til leseren.

Poenget med disse grafene er å illustrere for leserne at interaksjonen mellom nordiske aktører, i dette tilfelle Norge og et utvalg asiatiske aktører vokser. Handel og handelssamarbeid er ikke nødvendigvis direkte overførbart til samhandling i andre sektorer, og økt handel er ikke nødvendigvis en god indikator for eller ensbetydende for samhandling rundt f.eks. forskning og forskningssamarbeid forbedres. Handel blir også av mange teoretikere (hovedsakelig neoliberalister) oppfattet som en god indikator for samarbeid (s.21) og grafene viser en trend rundt en tiltagende interaksjon som ikke bør undervurderes. Tallenes viser at ulike aktører i de respektive landene handler mer med hverandre enn tidligere.

Denne trenden mener jeg kan komme til å fortsette i årene som kommer. Dette fordi økt interaksjon i en sektor for eksempel forskningssamarbeid i forskningssektoren, kan føre til økt samhandling innenfor beslektede sektorer, gjennom å skape initiativ til felles investeringer i teknologiutvikling innenfor økonomisk sektor.

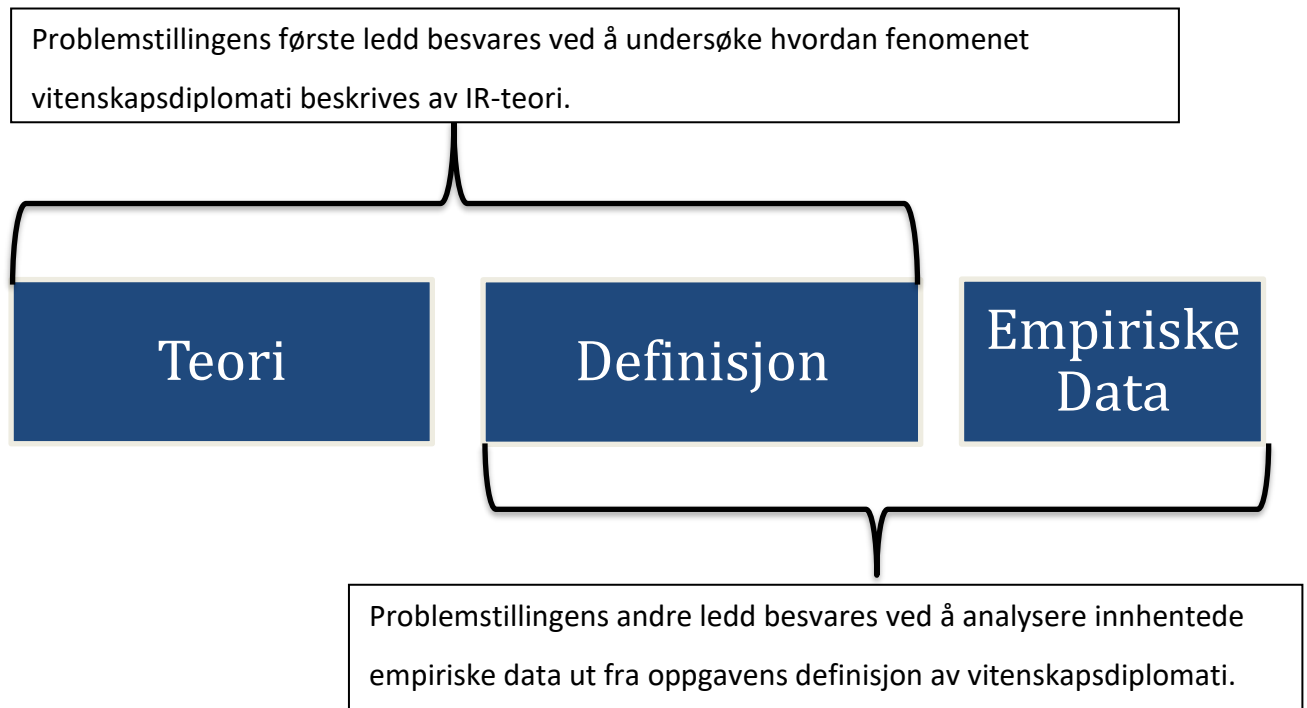
1.1 Problemstilling

Formålet med denne studien er å analysere hvilken betydning begrepet *vitenskapsdiplomati* ilegges innenfor fagfeltet internasjonale relasjoner. Samt å undersøke om aktører fra Kina, Singapore, og Sør-Korea oppfatter vitenskapsdiplomati som en faktor når de samhandler med nordiske aktører.

Problemstillingen for oppgaven er følgende:

Hvordan konseptualiseres vitenskapsdiplomati innenfor fagfeltet internasjonale relasjoner, og opplever asiatiske og nordiske aktører at deres samhandling bærer preg av vitenskapsdiplomati?

Første del av problemstillingen undersøker hvordan konseptet vitenskapsdiplomati forstås innenfor fagfeltet internasjonale relasjoner, og besvares ved bruk av teori. Problemstillingens andre ledd som tar for seg aktørers opplevelse av fenomenets påvirkning på internasjonalt samarbeidet besvares ved analyse av empiriske data.

Jeg har valgt en slik tilnærming, fordi jeg vet arbeidet med denne oppgaven må støtte seg på tidligere forskning. Samtidig ønsker jeg ikke at resultatene kunne skal bygge på andres observasjoner, jeg har derfor valgt å foreta en egen innsamling av empiri (førstehåndsobservasjoner). Jeg tror en blanding av tidligere forskning kombinert med et datagrunnlag basert på primærkilder, vil gjøre forskningsprosessen mer spennende for meg, samtidig som det forhåpentligvis tilfører en ekstra dimensjon til forskningsresultatet.

1.2 Begrepsavklaring

I dette avsnittet foretas det en gjennomgang av begreper som er sentrale for oppgaven, men som av ulike grunner kan forstås ulikt eller oppfattes som tvetydige. Dette er gjort for å fjerne tvil rundt hva som er ment med utsagn senere i oppgaven. Begrepsavklaringen er ment å bidra til et klarere og mer presist språk som bedre kommuniserer med leseren. Begrepet «vitenskapsdiplomati» blir først definert i neste kapittel som del av en mer inngående utgreiing av konseptet.

Regime:

Denne oppgaven benytter Krasners definisjon av regime. Med internasjonaleregime/regime menes: «*Internasjonale regimer er definert som de prinsipper, normer, regler og beslutningsprosedyrer, som aktørers forventninger konvergerer rundt på et gitt felt*». (egen oversettelse fra engelsk) (Krasner 1982).

Case:

Denne oppgaven benytter Ringdals definisjon av case. Med case menes: «*Analyseenhet(er) i en undersøkelse (individer, familier, organisasjoner, land). Brukes spesielt i forskningsopplegg med få enheter, casestudier. Datainnsamlingsteknikker: Omfatter spørreundersøkelser, samtale intervju og observasjon.*». (Ringdal 2001:35).

IGO(-er):

IGO(-er) er forkortelsen for Inter-Governmental Organizations, på norsk omtalt som mellomstatlige/internasjonale organisasjoner. Oppgaven støtter seg på definisjoner av internasjonal organisasjon fra Statsvitenskapelig Leksikon og Store Norske Leksikon. I denne oppgaven er IGO(er) brukt som en betegnelse for mellomstatlige organisasjoner der stater kan være medlemmer, for eksempel EU, FN, EFTA, OPEC og NATO (Store Norske Leksikon, 2017 og Østerud, 2007. s. 111-112).

NGO(-er):

NGO(-er) er forkortelsen for Non-Governmental Organizations, på norsk omtalt som ikke-statlige eller frivillige organisasjoner. Oppgaven støtter seg på definisjonen av NGO fra

Statsvitenskapelig Leksikon og Store Norske Leksikon. NGO(-er) refererer i denne oppgaven til organisasjoner som jobber parallelt med statlige aktører, uten å være underlagt statlig myndighet, for eksempel Amnesty International, WWF og Røde kors (Store Norske Leksikon, 2017 og Østerud, 2007. s. 111-112).

Makt: Av alle begrepene i oppgaven er makt det mest flyktige. I litteraturen som benyttes i denne oppgaven diskuterer de fleste forfatterne utfordringer relatert til å definere makt som begrep. Personlig synes jeg Joseph Nye ordlegger seg godt når han kommer med følgende utsagn:

«Like many basic ideas, power is a contested concept. No one definition is accepted by all who use the word, and people's choice of definition reflects their interests and values.» (Nye, 2011:11).

Denne oppgaven definerer makt som evnen til å sette agenda. Altså kapasiteten til å bestemme hvilke beslutninger som tas, og hvilke beslutninger som ikke tas opp. Jeg har valgt denne definisjonen av makt fordi den også tar hensyn til skjult maktutøvelse. Dette i den utstrekning agendaer som ikke er i aktørers interesse ikke tas opp, og på den måten ekskluderes. Oppgaven støtter seg således på Bachrach og Baratz definisjon av makt (Savigny og Marsden, 2011:45).

1.3 Oppgavens oppbygging

I dette avsnittet gis det en oversikt over oppgavens oppbygging, bestående av en kort oversikt over tematikk og innhold i hvert kapittel. Tanken bak oppgavens inndeling er at hvert kapittel har en spesifikk funksjon relatert til oppgavens problemstilling, og rettfærdiggjøres ut fra sin relevans opp mot problemstillingen.

Kapittel 1: Oppgavens introduksjonskapittel. Det første delkapittelet tar opp oppgavens overordnede tema, aktualisere oppgavens problemstilling, og presenterer begrunnelser for hvilken nytte som kan komme av å besvare problemstillingen. I det neste delkapittel presenteres oppgavens problemstilling og hvilke avgrensninger som er gjort i forhold til den. Så følger det et delkapittel som tar for seg begrepsavklaringer relatert til sentrale begreper brukt i oppgaven. Før siste delkapittel runder av med å presentere oppgavens design og struktur.

Kapittel 2: Oppgavens teorikapittel. Her presenteres oppgavens teoretiske utgangspunkt. I delkapitlene gis det en innføring i teori knyttet til vitenskapsdiplomati. Videre gis det en presentasjon av liberalismen og teoriretningens utvikling fram til i dag. Her tar jeg for meg sentrale begreper og avgrensninger ved vitenskapsdiplomati. Videre undersøker jeg hvordan vitenskapsdiplomati kan knyttes til neolibérale perspektiver på makt, og hvordan IR-feltet forholder seg til fenomenet i dag. Teorien som presenteres i dette kapitlet benyttes til oppgavens videre analyse, og benyttes til å besvare første del av oppgavens problemstilling.

Kapittel 3: Oppgavens metodekapittel. Her presenteres metodene som benyttes i oppgaven og deres metodologiske forankring. Videre beskrives også den metodologiske framgangsmåten og de metodologiske valgene som er gjort i oppgaven.

Kapittel 4: Oppgavens empirikapittel. Her presenteres de empiriske funnene som er kommet frem under datainnsamlingen. Kapitlet er tredelt, hvert delkapittel tar for seg en av oppgavens tre caser. De empiriske dataene presentert i dette kapitlet legger grunnlaget for videre analyse og konklusjon på problemstillingens andre ledd.

Kapittel 5: Oppgavens analysekapittel. Her presenteres forskers analyse av oppgavens funn. Dette kapitlet drøfter hvorvidt og hvordan problemstilling kan besvares ut fra oppgavens teori og empiriske funn.

Kapittel 6: Oppgavens avslutningskapittel. Her oppsummeres oppgavens funn. Det trekkes konklusjoner basert på oppgavens analyse, og oppgavens problemstilling besvares.

2 Fagfeltets teoretiske utgangspunkt

Valg av teori er en essensiell del av et hver studie. Dette fordi en oppgaves teoretiske utgangsposisjon sier en hel del om hvilke ontologiske og epistemologiske forutsetninger de videre valgene bygger på, og hvilken kontekst funn og konklusjoner må forstås i. Valg av teori setter føringer for videre valgmuligheter, det teoretiske grunnlaget for oppgaven legger begrensinger for hva som oppfattes som ekte, og hvordan vi kan tilegne oss kunnskap. Rent logisk vil teori influere metode, analyse og konklusjon. Det er mulig å avvike fra føringene som legges av valgt teoretiske referanseramme, men ikke uten at man bryter med oppgavens interne logikk.

I min tilnærming til valg av teori var det viktig å se på hvilke teorier som er benyttet tidligere innenfor oppgavens fagfelt. Dette for å sette meg inn i hvordan de allerede etablerte oppfatningene forholder seg til vitenskapsdiplomati. Innenfor IR-feltet er det særlig to dominerende teoretiske retninger, realisme og liberalisme. Begge retningene har en lang historie innfor feltet og eksisterer i dag som moderne utgaver i flere variasjoner av sine tidligere klassiske utgaver.

Det teoretiske utgangspunktet for denne oppgaven er hovedsakelig et neoliberalistisk perspektiv. Valget av neoliberalisme som teoretisk utgangspunkt begrunnes ut fra at det særlig er innenfor neoliberalismen konseptet vitenskapsdiplomati gjør seg gjeldene. Innenfor det neoliberale grunnsynet eksisterer det flere tilnærminger som baserer seg på myk- og smart makt. Teoriretninger som benytter myk- og smart makt tilnærminger er egnet til å undersøke vitenskapsdiplomati. Dette fordi både teori og fenomenet som undersøkes bygger på samme virkelighetsoppfatning, altså deler de syn på hva som oppfattes som ekte og hvordan samfunnets mekanismer forstås å fungere. Eksempelvis vil man ved slike tilnærminger definere maktmidler bredt nok til at fenomenet som undersøkes ikke faller utenfor, noe vitenskapsdiplomati ville gjort om man f.eks. brukte en snevrere realistisk definisjon av maktmidler. Jeg mener derfor neoliberalismen er velegnet som teoretisk utgangspunkt for studier som tar for seg vitenskapsdiplomati.

Mye av litteraturen som utgjør oppgavens teorigrunnlag er skrevet av Joseph S. Nye. Nye er en anerkjent forfatter innenfor IR-feltet, og er kjent for sine mange tidligere publikasjoner relatert til politikk, makt, stats- og sikkerhetsforhold. Ved innhenting av teori til denne oppgaven ble

det gjort litteratursøk i universitetet bibliotekets database. Framgangsmåten som ble benyttet gikk ut på å søke etter gitte nøkkelord og begreper i universitets bibliotekets søkemotor Oria. Ordene og begrepene som ble søkt på i Oria var følgende:

Internasjonale relasjoner, Makt, Myk Makt, Vitenskapsdiplomati, Forsknings Diplomati, og Strategi.

Det ble også søkt på engelsk etter litteratur, søkeordene var da:

International Relations, Power, Soft Power, Science Diplomacy, og Strategy.

De ord og begreper som ble benyttet som søkeord i forbindelse med oppgavens litteratursøk ble valgt ut på bakgrunn av min forforståelse av emnet. Dette kan være en svakhet ved oppgaven ettersom, søket etter relevant litteratur til en viss grad begrenses av forskerens forkunnskaper. Hvilke begreper som i min oppfatning ble ansett som relevant for eller i logisk sammenheng med tema som studeres, vil derfor påvirke både oppgavens fremgangsmåte og funn. Det kan derfor godt tenkes at det eksisterer relevante data for denne oppgaven som jeg som forsker gitt mine forutsetninger ikke evner å fange opp.

I arbeidet med å innhente litteratur til oppgaven har jeg forsøkt å redusere egen bias med tanke på min egen forforståelse av emnet og mine verdier som forsker. Jeg har bevisst henvendt meg til fagpersonell ved universitetsbiblioteket, ansatte ved Akademika (Universitetet i Tromsøs fagbokhandel), og veileder. De overnevnte ble bedt om hjelp til å plukke ut det som gitt oppgavens tema og problemsstilling kunne anses å være relevant litteratur. Dette er gjort i et forsøk på å kompensere for det som ellers kunne blitt et for ensidig litteratur søk, grunnet forskers potensielle forutinntatthet på emnet.

Gitt forsøket på å kompensere for min forsknings mulig manglende forståelse eller for snevret perspektiv, er det viktig for meg å presisere at det i min oppfattelse ikke eksisterer verdi nøytral forskning. Eksempelvis var det fremdeles jeg selv som tok det endelige valget rundt hvordan omfang av den anbefalte litteraturen jeg ønsket å benytte som kilder for forskningsprosjektet, og det er derfor også jeg som til sist står ansvarlig for oppgavens forskningsgrunnlag.

Jeg vil i likhet med mange andre forskere argumentere ut fra en hermeneutisk tilnærming til forskning. Hermeneutikkens opphavsmann Hans Georg Gadamer hevdet at individet kun kan forstå verden med utgangspunkt i en forforståelse. Dette poenget nevnes også av Tanngard og

Brinkmann (Brinkmann og Tanngard 2012:19) men da i forbindelse med intervju forskning. Hermeneutiske tilnærminger gjør seg også gjeldene for forskning generelt. I forlengelsen av det hermeneutiske utgangspunktet vil man kunne argumentere for at all forskning til en viss grad påvirkes av de kontekstuelle rammene forskningen skjer innenfor. God forskning vil derfor etter min mening aldri bli verdinøytral, men det betyr ikke at man i et forskningsprosjekt kan unnlate å reflektere rundt hvilke verdier som påvirker forskningen. Forskning bør etterstrebe åpenhet og refleksjon rundt de valg som er gjort i forbindelse med forskningsprosessen. Mulige faktorer som kan ha påvirkning på forskningsarbeidet og funn, og i hvilken grad de er forsøkt justert for bør oppgis slik at eventuelle brukere av forskningen stilles i stand til å etterprøve forskning og dens premisser så godt det lar seg gjøre (Brinkmann og Tanngard 2012:19).

Formålet med dette kapitlet er å benytte neorealisme og neoliberalisme som teoretiske verktøy for å si noe om hva vitenskapsdiplomati er, og hvordan det kan benyttes. Den teoretiske tilnærmingen til perspektivene blir senere i oppgaven avgrenset til kun å omhandle perspektivene i deres moderne format. Denne avgrensningen er gjort for å oppnå en mer presis tilnærming til den moderne konteksten vi studerer problemstillingen vår i. Dette fordi det ville vært konterintuitivt å benytte de klassiske utgavene som har vanskelig for å si noe konkret om dagens problemstillinger og dilemmaer mm.

2.1 Konseptet vitenskapsdiplomati

Hva er Vitenskapsdiplomati? Begrepet vitenskapsdiplomati er sammensatt av to ord, vitenskap og diplomati. Vitenskap er en systematisk form for kunnskapsservervelse, hvor man ved hjelp av observasjon og empiriske metoder forsøker å forstå omverdenen. Vitenskap er i seg selv upolitisk og nøytral, og søker å distansere seg fra bias ved gjentakende testing av hypoteser for å bekrefte eller avkrefte etablerte sannheter. Vitenskapens kredibilitet er knyttet til forskningsetikk som baserer seg på prinsipper knyttet til åpenhet og etterprøvbarhet. At vitenskap bygger på universelle verdier preget av rasjonalitet og åpenhet, gjør det til et egnet verktøy for å bygge tillit mellom stater (The Royal Society, 2010:1 og Berkman og Young, 2014:339). Begrep som validitet, reliabilitet og etterrettelighet i forskning vil bli nærmere omtalt i oppgavens kapittel 3.4 Validitet og reliabilitet.

Diplomati er den fredelige tilnærmingen til internasjonale relasjoner, «måten stater kommuniserer, forhandler og forholder seg til hverandre og til det internasjonale samfunnet på.» (Hauge og Neumann, 2011:11). Diplomati er en form for interessehevding der stater søker å oppnå sine politiske mål av internasjonal karakter. Ved bruk av diplomati benyttes forhandling og dialog som virkemidler for å fremme en stats politiske målsetninger i det internasjonale systemet (Hauge og Neumann, 2011:11).

Vitenskapsdiplomati er en blanding av både vitenskap og diplomati, og inngår som et virkemiddel i måten stater representerer seg selv og sine interesser relatert til vitenskap og forskning i det internasjonale systemet.

Disse interessene kan være knyttet til hvordan statene forsøker å håndtere globale utfordringer som klimaendring, matmangel, sykdomsbekjempelse o.l. Denne typen utfordringer er som nevnt tidligere ikke noe den enkelte stat kan løse alene. Vitenskapelig samarbeid på tvers av stater blir derfor stadig mer vanlig i dagens samfunn. Denne formen for samhandling kan ses som staters forsøk på hurtigst og tryggest vis finne fram til et vitenskapelig faktagrunnlag, som kan benyttes til å informere felles forsvarlige politiske løsninger på de internasjonale utfordringene (The Royal Society, 2010:1).

Fordi stater og aktører andre aktører også inngår i internasjonale vitenskapelige samarbeid oppstår det ofte forvirring rundt hva som kan betegnes som vitenskapsdiplomati, og om vitenskapsdiplomati og andre former for vitenskapelig samarbeid kan sies å være det samme. Det er derfor viktig å merke seg at vitenskapsdiplomati skiller seg ut fra andre former for internasjonalt vitenskapelig samarbeid ved å ha en direkte tilknytning til nasjonale interesser og politiske målsetninger (Davis og Patman, 2014:5).

Internasjonalt vitenskapelig samarbeid kjennetegnes av sitt arbeid med å fremme felles vitenskapelige satsningsområder for å komme fram til løsninger på utfordringer som alle involverte parter er tjent med å løse. For eksempel hvordan vi som felles aktører i et globalt samfunn på best mulig måte kan samhandle for å minimere effektene fra klimaendring. Vitenskapsdiplomati er også knyttet til vitenskapelig samarbeid på felles satsingsområder, og alle involverte parter i samarbeidet søker også her å dra en fordel av samarbeidet. Forskjellen som skiller vitenskapsdiplomati fra andre vitenskapelig samarbeid, er at man ved bruk av vitenskapsdiplomati også legger vekt på å fremme statens egeninteresse. Utfallet av slike

samarbeid vil derfor ofte bli disproportjonale, der statene som best klarer å fremme sine interesser sitter igjen med en større gevinst fra samarbeidet. Stater som i mindre grad klarte å fremme sine interesser vil sitte igjen med en sammenlignet proporsjonalt mindre fortjeneste fra slike samarbeid (Davis og Patman, 2014:5).

Et eksempel på dette kan være forhandlinger rundt teknologiutvikling og forskningssamarbeid. Ved disse forhandlingene er alle parter tjent med fordelene ny teknologi kan gi dem på et generelt grunnlag, samtidig vil hver av aktørene være best tjent med teknologiske nyvinninger mest mulig i samsvar med egne skreddersydde behov. Alle stater vil derfor ønske å være del av et slikt samarbeid på et generelt grunnlag, samtidig som de stater som best klarer å fremme sine egne interesser i tillegg vil kunne komme til å sitte igjen med forskning og teknologi som i større grad samsvarer med deres politiske målsetninger.

Internasjonale vitenskapelige samarbeid og vitenskapsdiplomati overlapper hverandre til en viss grad, fordi begge baserer seg på like forutsetninger. Internasjonal vitenskapelig samhandling kan men trenger ikke være omfattet av vitenskapsdiplomati, dette vil avhenge om målet for samhandling kun er å fremme vitenskapen i seg selv, eller om det også eksisterer utenrikspolitiske målsetninger som er med på å påvirke prosessen (Davis og Patman, 2014:6).

2.1.1 Definisjon av vitenskapsdiplomati

Begrepet vitenskapsdiplomati er et relativt nytt konsept, den mest brukte definisjonen av begrepet er en definisjon lansert av the British Royal Society(Royal Society) og American Association of the Advancement of Science (AAAS). Definisjonen som benyttes er tredelt og hver av de tre komponentene kan forstås som selvstendige uttrykk for vitenskapsdiplomati, samtidig som hver del inngår som likeverdige komponenter i en mer helhetlig definisjon av begrepet. Vitenskapsdiplomati defineres i denne oppgaven som:

- Vitenskap i diplomati: Bruk av vitenskapelig kompetanse til rådgivning ved etableringen av og jobb mot utenrikspolitiske målsetninger.
- Diplomati for vitenskap: Bruk av diplomati for å tilrettelegge for internasjonalt vitenskapelig samarbeid.

- Vitenskap for diplomati: Bruk av vitenskapelige samarbeid for å forbedre relasjoner mellom stater.

(The Royal Society, 2010:15)(Davis og Patman, 2014:13).

Vitenskap i diplomati

Vitenskap i diplomati tar for seg dimensjonene ved vitenskap som kan bidra til bedre utenrikspolitikk. Her legges det vekt på rollen vitenskap kan ha i å informere politiske beslutningstagere ved utviklingen av utenrikspolitiske målsetninger.

Dette samspillet er det blitt stadig vanligere, stater rådfører seg i dag med sine vitenskapssamfunn for å sikre at politikktutformingen skjer på et vitenskapelig faktabasert grunnlag. Denne utvikling skjer i takt med at utfordringene stater står ovenfor i stadig større grad er av kompleks global karakter. I jakten på globale politiske løsningene spiller vitenskapen en viktig rolle i å legge frem den nyeste forskningen for politiske beslutningstager og utstyre dem relevant kunnskap på gitte problemområdet.

Etableringen av FNs klimapanel, IPCC (Intergovernmental Panel on Climate Change) i 1988 er et godt eksempel på bruk av vitenskap i diplomati. FNs klimapanel innhenter og sammenstiller forskning på endringer i klima og publiserer forskningen i rapporter. Rapportene har blitt brukt til å informere valg tatt av politiske beslutningstagere i det internasjonale regimet (Davis og Patman, 2014:15-17).

Denne dimensjonen av vitenskapsdiplomati er spådd å få et oppsving i de neste årene. Vitenskap i diplomati er et nødvendig samspill som setter statene i stand til å imøtekomme de framtidige utfordringer. Den vitenskapelige tilnærmingen som kreves for at man skal kunne forstå drivkreftene bak utfordringene og hvordan best og håndtere dem.

Vitenskap i diplomati handler derfor på mange måter om å styrke det vitenskapelige bidraget i utformingen av utenrikspolitiske målsetninger. Dette for at politiske beslutningstagere skal kunne forstå vitenskapen bak utfordringene de står ovenfor, og fatte politiske beslutninger på et informert grunnlag (The Royal Society, 2010:15-17).

Diplomati for vitenskap

Diplomati for vitenskap tar for seg rollen diplomati spiller i å tilrettelegge for internasjonalt vitenskapelig samarbeid. På samme måte som ved andre former for samarbeid, kan vitenskapelig samarbeid stoppe opp som følge av ulike årsaker. Hindringene for vitenskapelige samarbeid kan ha utgangspunkt i alt fra manglende økonomisk støtte til forskningsprosjekter, til svake politiske forbindelser mellom stater som vanskeliggjør samarbeid mellom partene. I tilfeller hvor det er et behov eller ønske for vitenskapelige samarbeid, men det det er svake politiske forbindelser mellom partene kan, diplomatiske virkemidler tas i bruk for å føre ulike aktører sammen. De diplomatiske tiltakene kan for eksempel være at diplomatiet bistår ved kontraktforhandlinger, innvilgning av visa til utenlandske aktører, eller økonomisk støtte til bilaterale/multilaterale forskningsinitiativ (The Royal Society, 2010:6).

Bruk av diplomati for vitenskap muliggjør også kapitalintensive/kostbare storskala forskningsprosjekter som ellers ikke ville vært mulig. For eksempel ved fellesprosjekter som etableringen av den internasjonale romstasjon, og byggingen av den internasjonale partikkelakseleratoren LHC (the Large Hadron Collider). Begge disse eksemplene viser hvordan diplomati kan brukes for vitenskap. I begge tilfeller innebærer prosjektene høy risiko og er svært kostbare å gjennomføre. Budsjettene for slike prosjekter er så stor at de ville oversteget budsjettrammene til hver enkelt deltager land. Diplomatiske enighet og delte prosjektkostnader mellom deltagere landene er derfor nødvendig før man kan iverksette prosjekter av denne størrelsesordenen (Davis og Patman, 2014:15).

Samtidig omfatter diplomati for vitenskap ikke bare de største prosjektene men også mange små samarbeid. Til daglig skjer det samarbeid på tvers av vitenskapelige institusjoner og mellom individuelle forskere. Denne formen for samarbeid er med på styrke formelle og uformelle forhold mellom ulike aktører, og er en vesentlig drivkraft for innovasjon og forskning globalt (The Royal Society, 2010:6 og Wagner, 2008). Et slikt samarbeid utvikler seg på tvers av nasjonale tilhørighet og er et resultat av at forskere ser verdien av et felles samarbeid der de kan dra nytte av og komplimentere hverandres kunnskap og ferdigheter (Wagner, 2008).

Diplomati for vitenskap handler i begge tilfeller om å legge til rette for internasjonalt vitenskapelig samarbeid. Denne dimensjonen av vitenskapsdiplomati aktualiseres også som følge av globale politiske utfordringer, og behovet for å forstå dem i et holistisk perspektiv. På grunn av utfordringenes kompleksitet, vil det kreves sammensatte vitenskapelige løsninger basert på tverrfaglig kompetanse. Det vil derfor være i statenes interesse å utvikle internasjonale forskningsnettverk ikke bare innenfor naturvitenskapene, men også innenfor økonomi og samfunnsvitenskapene (The Royal Society, 2010:9-10 og Davis og Patman, 2014:13-15).

Vitenskap for diplomati

Vitenskap for diplomati omhandler bruk av internasjonale vitenskapelige samarbeid til å forbedre forholdet mellom stater. Vitenskap blir ved denne dimensjonen av vitenskapsdiplomati brukt av stater som et politisk virkemiddel. Eksempler på vitenskap for diplomati kan være inngåelsen av vitenskapelige samarbeidsavtaler, etableringene av felles institusjoner, eller utlysning av utdanningsstipender (The Royal Society, 2010:11).

Denne formen for interaksjon er av Joseph S. Nye blitt karakterisert som staters bruk av myk makt. Bruk av myk makt betegnes i dette tilfellet som staters forsøk på å benytte vitenskap for å tiltrekke, overtale, eller påvirke andre stater for å oppnå en fordel (Nye, 2004 og Nye, 2011:22-24).

Om vi fortolker eksemplene på vitenskap for diplomati ut fra Nyes myk makt begrep, framstår relasjonen mellom virkemiddel og ønsket oppnådd effekt om mulig enda klarere. Inngåelsen av felles vitenskapelige samarbeidsavtaler, vil da forstås som et politiskverktøy for stater som ønsker å markere eller bedre relasjoner ovenfor andre stater (The Royal Society, 2010:11-14).

Etableringen av felles forskningsinstitusjoner som for eksempel den europeiske organisasjonen for kjernefysisk forskning (CERN). Vil ved et mykt makt perspektiv ses som mer enn et forsøk på å sette fokus på kjernefysisk forskning, institusjonens evne til å skape

sterkere relasjoner mellom medlemsstatene oppfattes som vel så viktig (Davis og Patman, 2014:19).

Utløsningen av utdannings stipender er med på å bygge internasjonale nettverk, en langsiktig oppfølging av mottakere vil være med på å vedlikeholde relasjonen mellom forskere og kunnskapsinstitusjonene i stater med slike ordninger. Utdannings stipender vil slik også kunne benyttes som et mykt virkemiddel for å styrke en stats globale nettverk (The Royal Society, 2010:11).

Disse eksemplene er ment å illustrere hvordan stater i dag benytter vitenskapsdiplomati som et virkemiddel for å fremme sine egeninteresser. Eksemplene viser også at staters økte satsing på vitenskap er sammensatt. Det er mer enn en dimensjon til utviklingen, da en slik satsning både styrker en stats vitenskapelige kapasiteter, samtidig som den kan brukes til å fremme politiske målsetninger. Vi kommer tilbake til en videre diskusjon av Nyes perspektiver på makt og hvordan de aktualiserer bruken av vitenskapsdiplomati i oppgavens kapittel 2.2 (The Royal Society, 2010:11-14)(Davis og Patman, 2014:17-20).

2.1.2 Vitenskapsdiplomatiets utvikling

Vitenskapelig samarbeid i forbindelse med internasjonalt samarbeid er ikke et nytt fenomen, og det finnes flere eksempler på internasjonale vitenskapelige samarbeid som strekker seg tilbake i tid. Gjennomføringen av First International Polar Year i 1882-83 ble i sin tid gjennomført i forsøk på å skifte fokus fra nasjonal interessehevdning til å fremme vitenskapen for alles felles beste (IASC 2015:6(Preface)). Påfølgende initiativ av lignende karakter som oppstarten av IGY (Internasjonal Geophysical Year) i 1957-58 (Davis og Patman 2014:10).

De siste tiårene har det internasjonale samfunnet likevel opplevd en kraftig vekst i omfanget og hyppighet i bruk av vitenskapsdiplomati og andre typer internasjonalt vitenskapelig samarbeid. Denne trenden blir av flere sett i sammenheng med strukturelle endringer i det internasjonale regimet. De strukturelle endringene kommer som følge av at statene i dag har andre og nye måter å forholde seg til hverandre på. Utviklingen av informasjon- og kommunikasjonsteknologi, bla annet gjennom nyvinninger som internett og andre digitale hjelpemidler har vært med på å gjøre samhandling lettere. Den påfølgende

globaliseringsprosessen har preget det internasjonale regimet ved at stater har blitt knyttet tettere sammen gjennom hyppigere samhandling. Den økte samhandlingen mellom ulike aktører har vært med på å skape en gjensidig avhengighet på kryss av grenser hvor det tidligere ikke eksisterte en like stor tilknytning (The Royal Society, 2010:5 og Davis og Patman, 2014:11).

Utviklingen i det internasjonale regimet skyldes også endringer i utfordringen stater i dag står ovenfor. Vitenskapelige fremskritt har de senere årene vært med på å avdekke en ny type trusler. Truslene stater i dag står ovenfor skiller seg fra tidligere utfordringer ved at dagens problemer er av internasjonal karakter f.eks. klimaendring, svekkede økosystemer og forurensning. Disse utfordringene påvirker på tvers av statsgrenser og kan kun bekjempes ved felles innsats. Rollen vitenskaps har spilt i å påvise for eksempel klimaendringer gjør at statene naturlig nok også ser til vitenskapen for veiledning. Vitenskap spiller i dag en større rolle en tidligere når det gjelder å informere og veilede politiske beslutningstagere. Vitenskapens nyvunne innvirkning på internasjonale relasjoner har skapt en ny oppmerksomhet rundt tema, og utviklingen av ny teori som omhandler fenomen som blant annet vitenskapsdiplomati. (The Royal Society, 2010:9 og Davis og Patman, 2014:12).

En av de mest prominente teoretikerne på feltet er Joseph S Nye. Nye har vært en av de viktigste pådriverne for videreutviklingen av neoliberal teori, og er best kjent for sine teorier om makt hvor han har lansert begreper som myk og smart makt. Videre i dette kapitlet vil jeg se nærmere på hvordan begrepet vitenskapsdiplomati kobles mot neoliberale teorier om makt.

2.2 Liberalisme historie og utvikling

Liberalisme har en lang tradisjon som teoriretning innfor IR-feltet. John Locke, Jean-Jacques Rousseau, Jeremy Bentham og Immanuel Kant er blant de mest kjente politiske tenkerne knyttet til liberalismen.

Liberalisme ble i sin tid lansert som en kritikk av teoriretningen realisme. De klassiske utgavene av liberalisme og realisme forsøker begge å forklare internasjonale relasjoner ut fra et sett med

generelle antagelser. Teoriretningene er likevel som motsatser å regne fordi de legger ulike premisser til grunn for hvordan internasjonale relasjoner kan forstås.

Klassisk liberalisme legger til grunn et positivt syn på individet, og menneskets natur oppfattes å ha iboende altruistiske trekk. Mennesker antas å være i stand til å lære fra sine feil, noe som muliggjør utvikling og framskritt. Liberalismen mener at staters adferd vil bære preg av individene den består av, og som følge av mennesker gode natur øker sannsynligheten for samarbeid mellom stater, samtidig som muligheten for krig og konflikt minker (Goldstein og Pevehouse, 2014:63).

Liberalismen i sin klassiske utgave er i dag mindre egnet til å forklare sosiale fenomener. Dette skyldes at teorier med tiden mister deler av sin forklaringskraft. Premissene klassisk liberalisme legger til grunn for å forstå blant annet internasjonal samhandling er mindre relevant i dagens samfunn, dette fordi det internasjonale systemet og samfunnet for øvrig også har endret seg med tiden. Fordi premissene for samhandling har endret seg vil teorien nå i mindre grad forklare sosiale fenomener i samfunnet enn på tidspunktet teorien ble lansert (Hovi og Malnes, 2011:394).

Liberalismen som teori har utviklet seg med tiden, og dette er om mulig en av grunnen til at teoriretningen har klart å bevare sin aktualitet. Liberalismen eksisterer i dag i flere moderne versjoner, disse omtales oftest under samlebegrepet neoliberalisme. Neoliberalisme er likevel ikke radikalt forskjellig fra andre former for liberalisme, og deler mye av det samme grunnsynet som tidligere utgaver av liberalisme. Neoliberalisme skiller seg likevel fra klassisk liberalisme ved å i mye mindre grad oppta seg med generelle spørsmål og fortolkninger av internasjonale relasjoner, og forsøker nå heller å besvare mer konkrete problemstillinger (Neumann og Wæver, 2001:18).

Neoliberalisme er også forskjellig fra tidligere liberalisme med tanke på hvilke faktorer teorien vektlegger når internasjonal samhandling skal forstås. Neoliberalisme flytter fokus bort fra menneskets natur og forsøker heller å forklare internasjonale relasjoner ut fra strukturen og mekanismene i det internasjonale systemet. For eksempel hvordan institusjoner er med på å påvirke staters strategier og adferd i det internasjonale regimet (Neumann og Wæver, 2001:18).

Neoliberalismen vektlegger rollen internasjonal handel har for hvordan det internasjonale regimet utvikler seg. Internasjonale prosesser som handel skaper behov for internasjonale organisasjoner og utviklingen av regelverk som kan danne et felles rammeverk for aktørene som inngår i prosessene. Den økte interaksjon mellom aktører ses å ville føre til en utveksling av «best practices», med dette menes en felles etablering av og konsensus rundt de prosedyrer som fremstår mest korrekte eller effektive (Savigny og Marsden, 2011:53).

Stater blir oppfattet som viktige aktører i det internasjonale regimet, men er ikke alene om å være de eneste aktørene av betydning. Neoliberalister legger også vekt på at IGO-er og NGO-er (se begrepsavklaring s.9-10) er aktører med betydelig innflytelse på internasjonal samhandling. Individuer oppfattes også å kunne regnes som aktører med innflytelse av betydning for eksempel vil Leonardo Dicaprio, Ban Ki-moon, Barack Hussein Obama, og paven kunne oppfattes som aktører på den internasjonale arenaen (Hovi og Malnes, 2011:394-395).

Adferden til aktører i det internasjonale systemet antas å bedre seg som en konsekvens av tiltagende interaksjon mellom de ulike aktørene. Interaksjonen øker ved at stadig flere internasjonale prosesser settes i system. Eksempler på slike samarbeid satt i system er for eksempel IMF, WHO og WTO. Statene inngår i nevnte samarbeid fordi et slikt samarbeid antas å føre til gjensidig vinning, der alle aktører i et gitt samarbeid vil oppnå større fordeler enn hver av dem kunne oppnå hver for seg. Aktørene vil også avstå fra krig om ressurser, fordi man gjennom samarbeid kan skape større verdier. Et slikt handlingsmønster omtales innenfor liberalismen som et pluss-sum spill (Goldstein og Pevehouse, 2014:65).

Fredelig samvær mellom statene fremmes av gjensidig vinning som følge av fordelene oppnådd ved handel. Neoliberalister mener aktører vil avstå fra å utnytte svake handelspartnere i et kortsiktig perspektiv, dette fordi en slik handling gir en økt risiko for å miste fordelene ved et godt samarbeid i et lengre perspektiv. Det samme gjelder for bruk av militærmakt eller andre handlinger som av de andre aktørene kan oppleves som brudd på de felles spillereglene.

Institusjonaliseringen av det globale regimet, etableringen av felles internasjonale institusjoner fører også til mindre konflikt mellom aktørene i det internasjonale regimet. Internasjonale institusjoner og et felles internasjonalt lovverk vil muliggjøre tillitsbygging mellom stater.

Gjennom aktørenes interaksjon i de internasjonale institusjonene skapes en normalisering av reglene og forventningene mellom aktørene (Savigny og Marsden, 2011:53).

Liberalismen forstår internasjonale relasjoner ut fra prinsipper som kompleks gjensidig avhengighet og identitet. Staters adferd ses som et resultat av gjeldene reguleringer gitt av det gjeldene internasjonale regime. Liberalister forklarer IR ut fra antagelsen om at aktører vil kunne oppdras av og forholde seg til de institusjoner som utgjør regimene de er del av (Goldstein og Pevehouse, 2013-2014:65).

Årsakene til staters adferd kan forstås på bakgrunn av det internasjonale regimet og at troen på at interaksjon mellom stater, for eksempel gjennom felles institusjoner som WTO og IMF vil skape en økende gjensidig avhengighet mellom stater. Det internasjonale systemet bærer preg av felleskap, og troen på en utvikling for det bedre, framtidstro og optimisme. Nye sosiale reformer vil få stater til å få øynene opp for at de ved å inngå i strategier med fokus på gjensidighet kan sikre sine egeninteresser i et langsiktig perspektiv (Goldstein og Pevehouse, 2013-2014:5-6,65 og Hovi og Malnes, 2011:394-395)

Hvilke faktorer som kan forklare de sosiale fenomen vi som et verdenssamfunn står ovenfor, og hvilke spørsmål som nå er viktig (konkrete spørsmål som nå opptar neoliberalister) har endret seg. Men nettopp denne utvikling gjør at liberalismen om mulig aldri vært bedre egnet til å forklare prosessene i det internasjonale systemet.

2.2.1 Neoliberalisme og makt

Hvordan man forstår makt og hvilke virkemidler aktører kan benytte for å frambringe foretrukne utfall, vil variere selv innenfor den neoliberale teoriretningen. Neoliberalismen skiller seg fra de fleste tilnærmingene ved at fokuset på militærmakt er minimalt, likevel er den en splittelse innad i hvilken grad hard makt likevel kan integreres i en mer holistisk strategi (myk makt vs. smart makt). Neoliberalismen har fokus på oppførselen og handlingene til de ulike aktørene i det internasjonale regimet. Makt utøves til vanlig gjennom tilretteleggingen av internasjonal samhandling, og hvor aktørenes tilnærminger ikke befatter militærmakt. Myke maktmidler, og evnen til å tiltrekke aktører ilegges større betydning en militærmakt, dette fordi en myk makttilnærming oppfattes å oftere maksimere måloppnåelse i det daglige (Savigny og

Marsden, 2011:53-54). Myk makt defineres av neoliberalister som evnen til å påvirke andre gjennom virkemidler som overtalelse, tiltrekning og agendasetting, for å oppnå foretrekkende utfall (Nye, 2011:21). Denne tilnærmingen gjør naturlig nok at vitenskapsdiplomati anses som et egnet virkemiddel, ettersom bruken av vitenskapsdiplomati ved internasjonal samhandling faller innenfor rammene av det som betegnes som myk makt anvendelse.

Joseph Nye lanserer i boken «Future of Power» det jeg mener kan klassifiseres som et samlende perspektiv, der han tetter det teoretiske gapet mellom realisme og liberalisme (i det minste hva makt og maktmidler angår). Nye påpeker at dette mellomperspektivet ikke er ment å utgjøre en form for liberalisme 2.0 (Nye, 2011:20). Dette perspektivet kan best beskrives som en samlende tilnærming som bygger på grunnprinsipper fra både neorealismen og neoliberalismen. Han kaller dette nye perspektivet en type liberal realisme (Nye, 2011:231).

Nye definerer smart makt som evnen til å kombinere harde og myke makt virkemidler for å oppnå mer effektive strategier for interessehevding (Nye, 2011:23-24). Kombinasjonen av myke og harde nyanserer aktørers tilnærming til makt. Ettersom både myke og harde virkemidler kan virke mot sin hensikt, handler det hele i større grad om å benytte rette virkemidler avhengig av kontekst, enn om virkemidlene i seg selv klassifiseres som harde eller myke.

Innenfor feltet internasjonale relasjoner har realisme og liberalisme lenge kjempet om å få gehør som det dominerende teoretiske grunnsynet. Den teoretiske utviklingen som har skjedd på feltet har også vært preget av denne konkurransen, og man kan trekke det så langt som å si at trass i å på mange måter å være motsatser har realismen og liberalismen bidratt til å videre utvikle hverandre. Gjennom å måtte tilpasse seg kritikken fra sin motsats, har teoriene på sett og vis klart å holde på sin aktualitet og relevans på feltet. Teoriene har også på noen områder begynt å nærme seg hverandre, i alle fall mer enn hva kan sies var tilfelle for deres klassiske utgangspunkt. Dette samlende perspektivet eller det Nye omtaler som liberal realisme er derfor på mange måter et naturlig neste steg i den teoretiske utviklingen.

Både harde og myke maktmidler eksisterer, kombinasjonen av de to (kan) fungere og bør benyttes i en holistisk strategi for å maksimere maktforhold. Fokuset ligger på nytte maksimering av matressursene, altså å finne de strategien som best nyttiggjør seg av ressursen som benyttes, og gir en høyest måloppnåelse i forhold til energien aktørene legger i strategien.

Hvilken tilnærming bør så aktører benytte for å oppnå sine mål om man følger en samlende tilnærmings resonnementer? Hvilke virkemidler har effekt, og er vitenskapsdiplomati et av dem?

Teoretiske perspektiv	Realisme perspektiv	Nye's samlende perspektiv (Liberal realism)	Liberalisme perspektiv
Fokus på militære virkemidler	X	X	
Fokus på økonomiske virkemidler	X	X	
Fokus på immaterielle verdier		X	X

En krysstabell som illustrerer hvilke virkemidler som forbindes med maktutøvelse, ifølge ulike teories tilnærming til makt.

2.2.2 Neoliberalisme og vitenskapsdiplomati

Vitenskapsdiplomati er blitt et sentralt begrep innenfor neoliberalismen. Dette kommer av at fenomenet lar seg knytte til flere strategier for interessehevdning. I sin tid som USAs utenriksminister utalte Hillary Clinton i 2009;

«Science diplomacy and science and technology cooperation ... is one of our most effective ways of influencing and assisting other nations and creating real bridges between the United States and counterparts.» - Hillary Clinton (the Royal Society 2010:11 og Davis og Patman, 2014:17).

Denne uttalelsen er et tydelig eksempel på hvordan vitenskapsdiplomati er blitt et sentralt virkemiddel for stater som følger en holistisk utenrikspolitisk strategi. Vitenskapsdiplomati

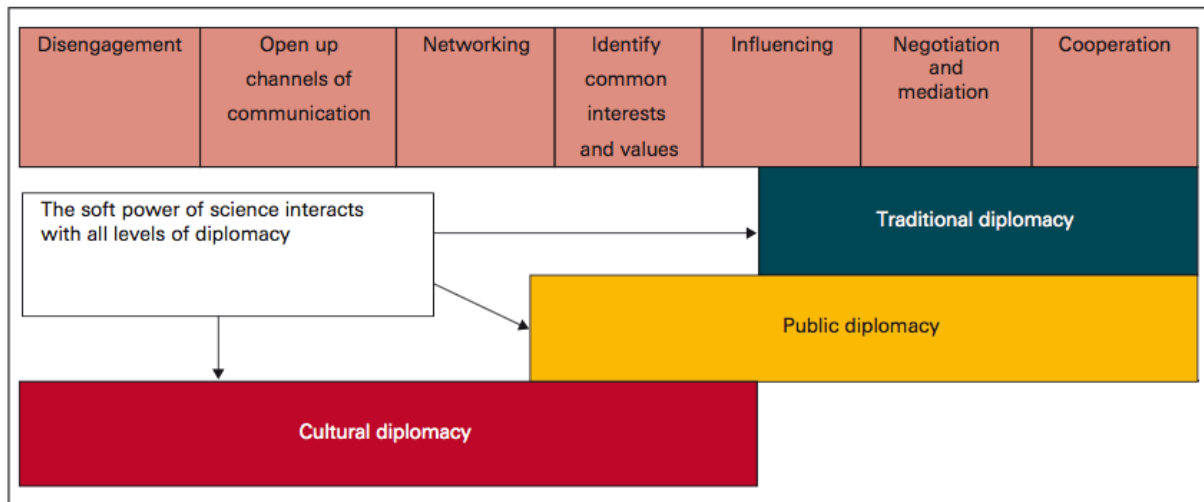
kan anvendes både i strategier som vektlegger en myk makt tilnærming og ved strategier med fokus på hard makt (som ledd i en smart makt tilnærming). Begge disse tilnærmingene til vitenskapsdiplomati gir mening

Vitenskapsdiplomati som et viktig virkemiddel i anvendelsen av smart makt er ikke bare viktig som del av en holistisk og balansert strategi for store stater. Små stater kan være vel så avhengig av anvendelse av vitenskapsdiplomati og smart makt bruk, dette fordi små stater ikke har like stor kapasitet når det kommer til maktressurser og ergo blir mer avhengig av å få maksimalt utnyttelse/utbytte av de maktressursene de faktisk har. Fordi små stater ofte ikke er i stand til å opparbeide seg harde maktressurser i en størrelsesorden som åpner for en effektiv anvendelse av harde makt strategier faller ofte valgt på myk eller smart makttilnærming. Nye viser blant annet til Norge som eksempel på en småstat som anvender smart makt strategier (Nye, 2011:23:210).

Hvilken tilnærming bør aktører benytte for å oppnå sine mål om man følger liberalismens resonnementer? Hvilke virkemidler har effekt, og er vitenskapsdiplomati et av dem? Neoliberalismen er delt i sin tilnærming til smart makt, men siden vitenskapsdiplomati uansett faller innenfor både myk og smart makttilnærming er et virkemiddel som kan benyttes uavhengig av standpunkt på om fusjonen av myke og harde maktmidler er greit. Når samarbeid i teorien påpekes som en god framgangsmåte for måloppnåelse:

Samarbeid på sensitive saker kan i blant være den beste måten å invitere til videre politisk dialog. (The Royal Society, 2010:12).

Virker vitenskapsdiplomatiets rolle i internasjonalsamhandling å være sikret. Dette vil i hvert fall være gjeldene for IR teoretikere med liberale overbevisninger.

Figuren over viser hvordan vitenskap kan bidra til å generere ulike typer myk makt (The Royal Society, 2010:11).

Bruken av vitenskapsdiplomati er som vi kan se fra figuren over et egnet virkemiddel for å generere myk og smart makt. Vitenskapsdiplomatiets brede nedslagsfelt og allsidige natur gjør at det kan anvendes innenfor flere ulike strategier og varierende kontekster.

«Science has a dual role: to interpret the dynamics of the Earth system ... and to carry out the monitoring reporting, and verification needed to maintain trust in the international cooperation.» (Berkman og Young, 2009:339).

Vitenskapsdiplomati er et interessant virkemiddel i IR-sammenheng fordi det kan ses å ha en effekt ved flere makttilnærminger, og dekker hele spekteret fra hard til myk makt (og den holistiske smart makt tilnærmingen). Strategier som legger til grunn hard makt vil ved å fremme kunnskap og innovasjon kunne utvikle ny våpenteknologi, noe som øker en stats militære kapasitet. Vektlegger man en myk makttilnærming vil man kunne oppnå makt i form av økt kredibilitet på den internasjonale arenaen, noe som er med på å legitimere statsens interesser samt tiltrekke potensielle samarbeidspartnere.

Definisjonen av vitenskapsdiplomati, samt begrepets relevans og tilknytning til neoliberale perspektiver på makt blir viktige hjelpemidler når vi på et senere tidspunkt i oppgaven skal tolke empiriske data og analysere oppgavens funn.

3 Metode

I dette kapitlet presenteres de metodene som er benyttet i arbeid med oppgaven. Her beskriver jeg deres metodologiske forankring, og jeg redegjør kort for metodologiske framgangsmåte og de metodologiske valgene som jeg har gjort i oppgaven.

Oppgaven er i all hovedsak lagt opp som en kvalitativ oppgave. Unntaket er et sett grafer basert på kvantitative data (side 4-6). Valget om å benytte kvalitative tilnærminger som framgangsmåter for datainnsamling henger sammen med oppgavens problemstilling (s.7). Oppgaven søker å belyse hvordan vitenskapsdiplomati forstås, og om den nordisk asiatiske samhandlingen oppleves som preget av vitenskapsdiplomati av de som deltar i internasjonale samhandlingsprosesser. Jeg har valgt å benytte kvalitative metoder fordi jeg mener en kvalitativ tilnærming gir en bedre og mer hensiktsmessig tilnærming til oppgavens problemstilling.

«Når forskning er kvalitativ, betyr det at man interesserer seg for hvordan noe gjøres, sies, oppleves framstår eller utvikles. Man er f.eks. opptatt av å beskrive, forstå, fortolke eller dekonstruere den menneskelige erfarings kvaliteter.» (Brinkmann og Tanngard 2012:3).

I denne oppgaven benyttes to forskjellige metoder for datainnsamling, intervju og deltagende observasjon. De to metodene er begge kvalitative tilnærminger, og de vil bli vektlagt noe ulikt gjennom oppgaven. Intervju vil utgjøre oppgavens hovedtilnærminger for innhenting av data, og den metodologiske framgangsmåten vil følges i innhenting av alle oppgavens data. I tillegg er jeg valgt å inkludere deltagende observasjon som en supplerende metodisk tilnærming. Valget om å supplere intervju med deltagende observasjon er gjort i forsøk på å bedre belyse forhold rundt casene. Dette grepet er tatt for å bedre kunne kontrollere om det er overenstemmelse mellom informantenes utsagn rundt hvordan aktørene samhandler og forskers egne observasjoner av samhandlingen.

Det er ikke uvanlig at det i kvalitative forskningsprosjekter benyttes mer enn en metodisk tilnærming for datainnsamling. Særlig i tilfeller der forskningsprosjekter benytter kvalitativt intervju som metode oppfordres forsker til å kombinere intervjuforskning med andre metoder:

«Ofte er det en god ide å kombinere intervjuforskning med andre undersøkelsesmetoder, f.eks. feltarbeid, som kan tydeliggjøre hva mennesker gjør (i motsetning til intervjuer der folk primært forteller om hva de gjør).» (Brinkmann og Tanngard 2012:19).

Metodevalgene for denne oppgaven følger i så måte anbefalingen om å benytte flere supplerende kvalitative metoder. Metodene som er tatt med i denne oppgaven er valgt ut på bakgrunn av min forståelse av deres relevans og anvendbarhet opp mot oppgavens problemstilling. De følgende delkapitlene vil gi en presentasjon av metodene som benyttes i denne oppgaven, deres framgangsmåter, og de valg som er gjort i forbindelse med bruken av disse metodene. Metodekapitlets siste delkapittel diskuterer oppgavens utfordringer rundt validitet og reliabilitet.

3.1 Intervju

Intervju er den mest utbredte tilnærmingen blant forskere som benytter kvalitative forskningsmetoder. Valget om å benytte intervju som metode for innsamling av empiri ble tatt i en tidlig fase av oppgaven. Det kvalitative intervjuets metodiske tilnærming har flere egenskaper som gjør at jeg mener det passer godt for denne oppgaven. Intervju er godt egnet til å innhente kunnskap om individers forhold til, og opplevelse av et gitt fenomen f.eks. vitenskapsdiplomati. Det kvalitative intervjuet er også veletablert som forskningsmetode for samfunnsvitenskapene og innenfor IR-feltet (Brinkmann og Tanngard 2012:17).

Det finnes mange typer intervju. Intervju kan foregå ansikt til ansikt mellom to personer, det kan gjennomføres som gruppeintervju, det kan skje over telefon, eller over internett. Felles for intervjuet er at selve intervju prosessen kan beskrives som en samtale mellom intervjuer og informant. I denne prosessen forsøker den som foretar intervjuet å avdekke empiri som er relevant med tanke på problemstillingen til forskningsprosjektet. Dette skjer ved at intervjuer stiller spørsmål til informanten i et forsøk på å avdekke respondentens livsverdensorientering, altså respondentens virkelighetsoppfatning (Brinkmann og Tanngard 2012:19).

Det er viktig å understreke at det likevel eksisterer forskjellige tilnærminger til hvordan intervju legges opp, hvilket fokus man har gjennom datainnsamlingen, og hvilke funn forskere mener man faktisk kan frambringe ved intervju som metode. Hvilken tilnærming til intervju forskeren benytter under empiriinnsamlingen er vesentlig for hvilke perspektiver intervjuet vil kunne belyse. Forskere som benytter opplevelses orienterte paradigmer som for eksempel fenomenologi vil forsøke å si noe om fenomenet som opplevd utenfor intervju situasjonen. Forskere med en diskursorientert tilnærming vil i motsetning til fenomenologisk orienterte forskere heller fokusere på hvordan fenomenet kontekstualiseres i intervjuet mellom intervjuer og informant. I denne oppgaven anvendes en postmoderne intervjutilnærming, det innebærer at forsker både undersøker hvordan informantens svar kan være et uttrykk for fenomenet som opplevd utenfor intervju situasjonen, men også hvordan svarene kan fortolkes som et resultat av intervjukonteksten og da særlig samspeillet mellom forsker og informant. (Brinkmann og Tanngard 2012:20).

Intervjuoppsettet som benyttes i denne oppgaven baserer seg på intervjuoppsett som brukes ved semistrukturerte intervju. Semistrukturerte intervjuet kjennetegnes av at samtaleinteraksjonen mellom forsker og informant er planlagt på forhånd og inngår i intervjuguiden, dette samtidig som forskeren underveis i intervjuet ikke er låst til intervjuguiden og står fri til å stille spørsmål som ikke er planlagt på forhånd (Brinkmann og Tanngard 2012:26). Valget om å benytte et semistrukturert intervjuoppsett i oppgaven baserer seg på mitt ønske om å kunne ha en friere tilnærming underveis i intervjuprosessen. Jeg tror en slik tilnærming i større grad åpner for at jeg kan følge opp funn jeg mener kan være relevant for min problemstilling.

Selve intervjuprosessen kan beskrives som en samtale mellom forsker og respondent. Forskeren vil med utgangspunkt i det forskningen undersøker, i mitt tilfelle i hvilken grad ulike aktører oppfatter samhandling som preget av vitenskapsdiplomati, forsøker å avdekke respondentens livsverdensorientering. Altså frembringe respondentens opplevde virkelighet av fenomenet slik det oppfattes av respondenten forut for refleksjon og teoretisering (Brinkmann og Tanngard 2012:19).

I forkant av selve intervjuprosessen ble det utarbeidet en intervjuguide. Intervjuguiden ble satt opp med det formål å legge rammer for intervjuet. Intervjuets oppsett var utformet for å sette fokus på hvordan informantene forstår og opplever samhandling generelt og vitenskapsdiplomati spesielt. Spørsmålene som ble selektert med i intervjuet ble valgt ut på bakgrunn av hvor godt egnet de ble ansett å være til å belyse oppgavens problemstilling:

Hvordan konseptualiseres vitenskapsdiplomati innenfor fagfeltet internasjonale relasjoner, og opplever asiatiske aktører at deres samhandling med nordiske aktører bærer preg av vitenskapsdiplomati?

Intervjuspørsmålene har jeg etter beste evne formulert så klare og så nært opp mot tema som mulig. Ideen bak intervjuspørsmålene er at de skal gjøre informanten i stand til å gi så konkrete beskrivelser av vitenskapsdiplomati som mulig, der beskrivelsene frembringes med bakgrunn i informantens særegne opplevelse og forståelse av fenomenet. Dataene som blir innhentet ved hjelp av intervjuspørsmålene vil da forhåpentligvis inneholde funn som er relevante for problemstillingen, og som etter analyse vil kunne hjelpe å besvare oppgaven. Jeg har valgt å legge ved intervjuguiden som vedlegg til oppgaven, dette for å styrke oppgavens etterprøvbarehet og validitet. Leseren vil slik selv kunne gjøre seg opp en mening om premissene gitt mine observasjoner og resonnementer danner et gyldig grunnlag for oppgavens videre analyse og funn (Vedlegg 1. Intervjuguide).

Intervjuguide, intervjuenes profil, fremgangsmåte og spørsmål ble innmeldt til norsk senter for forskningsdata (NSD) i forkant av intervjuprosessen. Etter en 7 ukers behandlingsprosess fikk prosjektet den nødvendige godkjenningen fra personvernombudet. Oppgaven følger kravene som stilles i henhold til personvernsopplysningsloven §31, samt personvernombudets kommentarer til prosjektet. Prosjektet er også blitt lagt ut i offentlig database av personvernombudet (<http://pvo.nsd.no/prosjekt>).

I forstadiene til intervjuene ble det lagt ned en god del innsats på å forberede informantene. Gjennom en kontinuerlig e-post utveksling i forkant av intervjuene fikk alle informantene tilsendt informasjonsskriv med generell informasjon om prosjektet, rollen til NSD, og aspekter rundt deres frivillige intervjudeltagelse. Det ble satt opp individuelle avtaler med hver enkelt informant, i denne delen av interaksjonen med informantene forsøkte jeg å strekke meg så langt som praktisk mulig for å imøtekomme informantenes preferanser. Dette ble gjort i et forsøk på å kompensere for ulemper informantene ellers kanskje ville ha opplevd i forbindelse med intervjuene. I forbindelse med intervjuene i dette prosjektet måtte jeg bokstavelig talt skaffe tilgang til informanter som befant seg på tvers av tid (tidssoner) og rom (geografisk avstand).

I planleggingen av intervjuene lot jeg informantene velge tidspunkt og medium for intervjuene. Dette ble gjort på bakgrunn av konteksten intervjuene ville bli gjennomført under. Ved å la informantene selv få velge tidspunkt som var egnet for dem, håper jeg å ha lagt grunnlaget for en intervjusituasjon der informanten er minst mulig stresset som følge av f.eks. et travelt arbeidsprogram, eller at intervjuet ville finne sted på et unaturlig tidspunkt på døgnet. Ved å la informanten selv få velge medium, håper jeg på å ha oppnådd noe av det samme. Tanken bak er at gjennom å la informanten selv få velge det medium de føler seg mest komfortable med, vil de føle seg mer tilpass under selve intervjuet. Valgene jeg tok i forberedelsesfasene til intervjuet ble derfor gjort ut fra tanken om å skape en intervjusituasjon der informantene skulle føle seg mest mulig bekvem.

Følgene av å la informantene velge tidspunkt og medium for intervjuene kan også ha sine bakdeler. En mulig ulempe i forhold til å la informantene velge tidspunkt for intervjuene kan komme til å legge intervjuet til et tidspunkt som er ugunstig for forsker. At informantene får velge medium for intervjuene innebærer også en risiko for at informanten velger et annet alternativ enn mediet forskeren er mest fortrolig med. Etter å ha avveid fordelene mot ulempene, ble det gjort en samlet vurdering hvor de mulige fordelene ved å la informantene bestemme vurderes som større enn de potensielle ulempene. Det faktum at fysisk tilstedeværelse ved intervjuene av praktiske årsaker allerede var utelukket, samt at jeg som forsker etter intervjuene ville ha tilgang til intervjumaterialet gjennom lydbånd og transkripsjon var faktorer som talte for dette valget.

Selve intervjuene ble gjennomført på morgenen norsk tid, med en tidsforskjell på henholdsvis 6 timer for informantene i Singapore og Kina, og 7 timers tidsforskjell for informanten i Sør-

Korea. Intervjuene ble foretatt over nett ved bruk av Skype og Facebooks video messenger funksjon, dette gjorde at forsker og informant hadde lyd og bilde av hverandre gjennom hele intervjuet. Intervjuene fulgte i stor grad oppsettet i intervjuguiden, det var likevel tilfeller der informanten kom med opplysninger som forsker valgte å undersøke nærmere ved å stille oppfølgingsspørsmål. Funnene som anses å være av størst relevans for oppgavens problemstilling vil presenteres og diskuteres i oppgavens empiri og analyse kapittel. Underveis i intervjuene var forsker bevisst på å ikke bryte inn i informantens resonnementer, samt avvente å stille neste intervju spørsmål til det hadde vært noen sekunders pause etter informantens svar. Dette ble gjort bevisst med tanke på intervjuteknikk, der målet er å åpne for at informanten kan reflektere rundt spørsmål, utdype tidligere poeng eller komme med informasjon som er blitt utelatt (Brinkmann og Tanngard 2012:32).

3.2 Komparativ Metode: Controlled Comparison

Den metodiske tilnærmingen «Controlled Comparison», er en komparativ metode for analyse av empiriske data. Komparative metoder forsøker å tilnærme seg de samme forhold som kjennetegner det vitenskapelig eksperimentet. Den metodiske tilnærmingen går ut på å anvende en sammenlignende analyse på et lavt antall caser, som nevnt av George og Bennett:

«Comparative methods involve the nonstatistical comparative analysis of a small number of cases.» (George og Bennett 2005:151).

Metoden controlled comparison som direkte oversatt til norsk betyr kontrollert sammenligning, er den mest dominerende blant de komparative metodene. Ved bruken av controlled comparison som metode vil forskeren studere to (eller et lavt antall) tilfeller av et spesifikt avgrenset fenomen, hvor tilfellene som sammenlignes er like i alle aspekter med et gitt unntak. Med utgangspunkt i en analyse av caser som innfrir kravene som stilles om likhet mellom casene, vil controlled comparisson gjøre forskeren i stand til logisk å trekke slutninger som kan forklare kausale forhold rundt fenomenet som studeres. (George og Bennett 2005:151-153).

Denne oppgaven anvender controlled comaprison som en metode for å analysere de data som blir hentet inn ved bruk av intervju og deltagende observasjon. Valget om å benytte controlled comparison ble dels gjort på bakgrunn av at kvalitetene forbundet med denne metoden lar seg

kombinere bra med det kvalitative intervjuet som metode. Dette fordi controlled comparison åpner for en kvalitativ sammenlignende analyse av et lavt antall caser, noe som sammenfaller med prosjektets rammer for intervju: «*Et typisk studentprosjekt vil ha 3-5 informanter, noen ganger færre...*» (Brinkmann og Tanngard 2012:20). Som allerede nevnt ble det i oppgavens tidlige faser bestemt å benytte intervju som metode på bakgrunn av metodens kvaliteter sett opp mot oppgavens problemstilling. Controlled comparison ble valgt ut på bakgrunn egnethet i forhold til oppgavens øvrige metoder, men også fordi jeg mener det er andre aspekter ved controlled comparison som gjør at metoden passer godt for nettopp denne oppgaven.

Controlled comparison er en velegnet metode fordi den ved bruk av et relativt lavt antall caser setter forskeren i stand til å avdekke ulike forhold rundt et gitt fenomen. En slik metodisk tilnærming passer for denne oppgaven som søker å avdekke kvaliteter ved fenomenet vitenskapsdiplomati (se problemstillingen s. 7). Den metodiske tilnærmingen passer også godt med tanke på antall caser som er tilgjengelig for dette forskningsprosjektet, controlled comparison tillater forskeren å innhente data fra et lavt antall caser, noe som er tilfelle for denne oppgaven som benytter data fra kun tre gitte caser (George og Bennett 2005:151-153).

Selv om den metodiske tilnærmingen som benyttes ved controlled comparison passer i forhold til oppgavens utforming er det likevel en rekke utfordringer og potensielle svakheter ved metoden. I det følgende ønsker jeg å vise til noen av de metodiske utfordringene som følger ved bruk av controlled comparison, og hvilke svakheter en bør være oppmerksom på.

Den vanligste og kanskje mest innlysende metodiske utfordringen ved bruk av controlled comparison er metodens strenge krav til casene som studeres. I metodens reneste fremstilling der en søker å etterligne premissene ved gjennomføringene ved det vitenskapelige eksperiment, er det en forutsetning at casene som studeres er like på alle områder bortsett fra et. Det er svært vanskelig og kanskje heller ikke ønskelig å innfri premissene til graden av likhet mellom casene, dette fordi metoden om en stiller slike krav ikke vil kunne benyttes i de aller fleste tilfeller og således miste sin praktiske anvendbarhet. I den praktiske anvendelsen av metoden vil man derfor som forsker til en viss grad måtte lempe noe på forutsetningen til likhet mellom casene, spesielt om forskningen tar for seg samfunnsvitenskapelige fenomener som av natur er svært komplekse og sjelden tilnærmet lik (George og Bennett 2005:152-159).

Andre utfordringer ved bruk av controlled comparison kan være vanskeligheter for å kontrollere for spuriøsitet og flerkausaltitet (kommer fra det engelske begrepet equifinality). Spuriøse sammenhenger er sammenhenger som tilsynelatende framstår som årsak/virkning-forhold, uten å være det. Ved spuriøse sammenhenger vil en bakenforliggende variabel være årsak til det som framstår som årsaks-virkning-forhold mellom to andre variabler (Ringdal 2001:501) (Skog 2013:54). Flerkausaltitet også omtalt som «equifinality» er når det kan finnes flere alternative forklaringer for et gitt utfall avhengig av konteksten fenomenet studeres i. George og Bennett sier om flerkausaltitet at det inntreffer ved de fleste studier av sosiale fenomen. Ved studien av slike fenomen vil samme type utfall eller effekt i to gitte caser like gjerne kunne skyldes påvirkningen fra ulike omstendigheter, som at det er et felles årsak-virkning-forhold mellom casene. Altså vil controlled comparison selv med like caser, med like kvaliteter, som frembringer samme utfall ikke kunne påvise at det felles utfallet med 100% sannsynlighet skyldes et årsak/virkning-forhold. Dette fordi fenomenet som studeres er utsatt for påvirkning fra en mengde ulike faktorer/variabler (George og Bennett 2005:157).

Controlled comparison ble i denne oppgaven brukt til å (fortolke funnene fra) studere de tre casene Kina og Norden, Singapore og Norden, og Sør-Korea og Norden. Fokuset for metoden var å sammenligne forhold ved de tre casene med sikte på å avdekke faktorer som er relevante for hvordan disse aktørene forstår vitenskapsdiplomati, og hvordan de opplever samhandling med nordiske aktører i lys av sin forståelse av fenomenet. Funnene som ble avdekket som følge av denne sammenlignende analysen, vil bli videre drøftet i oppgavens empiri og analyse kapittel.

3.3 Deltagende observasjon

Observasjonsmetoder benyttes til daglig ved datainnsamling i forskningsprosjekter innenfor et bredt spekter av disipliner og fagfelt. Fordi denne oppgaven er av samfunnsvitenskapelig natur har jeg valgt å avgrense observasjonsmetoder til å gjelde observasjonsmetoder som benyttes innenfor det samfunnsvitenskapelige fagfeltet. Avgrensningen er gjort for å tydeligere få frem observasjonsmetoden som er benyttet i denne oppgaven.

Deltagende observasjon er den andre av de to metodene som benyttes til datainnsamling i denne oppgaven. Valget om å benytte deltagende observasjon ble tatt etter at forsker ble invitert til å delta ved et sett ulike møter med vitenskapsdiplomatsk tematikk, omstendighetene rundt disse

møtene blir nærmere beskrevet i det neste kapittel som omhandler oppgavens empiri (Brinkmann og Tanngard 2012:32.)

Deltagende observasjon er en metode som i mange forskningsprosjekt brukes i kombinasjon med intervju som metode. Observasjonsmetoder er særlig interessante å kombinere mot intervju fordi forsker ved en slik kombinert metodisk tilnærming både gis tilgang til hva informanten ytrer og selv opplever at han/hun gjør, samt observere hva informanten faktisk gjør (Brinkmann og Tanngard 2012:22:81). Kombinasjonen av de to metodene gir forskeren en unik nærhet til forskningsprosjektets datagrunnlag. En forskers nærhet til datainnsamling og informanter, gir oppgaven både styrker og svakheter, noe jeg vil ta nærmere for meg i oppgaven neste delkapittel som omhandler utfordringer knyttet til faktorer vedrørende oppgavens validitet og reliabilitet (Brinkmann og Tanngard 2012:32).

I forbindelse med dette prosjektet var nærhet til, og førstehånds håndtering av data noe jeg ønsket for min oppgave. Observasjonsmetoder brukes til å innhente data gjennom observasjon av oppgavens caser, der fokuset er rett mot de menneskelige aktørers handlinger og interaksjon i ulike arbeids- og fritidssituasjoner (Brinkmann og Tanngard 2012:81:83). Ved bruk av deltagende observasjon håper jeg å få tilgang til data om både hva aktører fra Kina, Singapore og Sør-Korea sier de opplever i sin samhandling med nordiske aktører, og hvordan de faktisk opptrer i settinger der de samhandler med nordisk aktører. Jeg er av den oppfatning av at oppgaven er tjent med en kombinert metodisk tilnærming, da jeg mener dette er med på å gi oppgaven en dybde ut over det som ville vært mulig ved bruk av intervju alene.

I forkant av valget om å benytte deltagende observasjon hadde jeg i hovedsak to bekymringer rundt de praktiske implikasjonene ved bruk av metoden. Den første bekymringen kom i form av tilgang til informanter, altså om jeg som forsker kunne få tilgang til relevante informanter i den aktuelle settingen. For å oppnå en slik tilgang ville jeg være avhengig av å ha tilstrekkelige ressurser, både i form av økonomiske ressurser men også i form av invitasjoner til de aktuelle fora. Den andre bekymringen var relatert til om jeg ville være i stand til å hente ut et tilstrekkelig data materiale i løp av tidsrommet jeg hadde til rådighet.

Utfordringen relatert til ressurser løste seg da jeg mottok invitasjoner til å delta ved tre ulike arrangementer, og det samtidig ble klart at jeg kom til å få dekket mine utgifter i forbindelse med deltagelse. Dette blir beskrevet nærmere i de følgende avsnittene. Etter å ha lest meg opp

på deltagende observasjon som metode kom det fram at kortere observasjonsstudier kan være å foretrekke, forutsatt at forsker har de rette forkunnskaper om forskningsobjektet og de kontekstuelle betingelsene man forsker under:

«Hvis formålet er å gi en forholdsvis utførlig analyse av handlingsepisoder innenfor et avgrenset tidsrom, kan de undersøkte episodene ikke være for lange. Det betyr at det må være en god forståelse av den bredere kontekstmessige sammenhengen eller sosiokulturelle bakgrunnen.» (Brinkmann og Tanngard 2012:83).

Mitt andre ankepunkt mot å benytte deltagende observasjon som metode, angikk hvorvidt jeg ville ha lang nok varighet på observasjonene til å kunne innhente nok data viste seg å være ubegrunnet. En slik tilnærming til deltagende observasjon er likevel betinget av at forsker har en god forståelse av det som skal studeres på forhånd (Brinkmann og Tanngard 2012:83). Jeg vil derfor i gi en kort redegjøre for min forforståelse relatert til de forhold som observeres i hver enkelt case. Dette er gjort for at lesere av oppgaven lettere skal kunne kontrollere på hvilket grunnlag forskningen er fundert. Slik vil leseren selv kunne gjøre seg opp en mening om hvorvidt forsker har hatt en "god" forståelse av vitenskapsdiplomati og den aktuelle konteksten datainnsamlingen har foregått under. Forutsetninger for korrekt bruk av metode og forskers egen påvirkning på forskning blir diskutert mer inngående i delkapittel 3.4 som omhandler validitet.

Ved bruk av deltagende observasjon som metode er det viktig å redegjøre for hvordan, hvor, og når observasjonen fant sted, samt hvem som gjennomførte observasjonen (Brinkmann og Tanngard 2012:83:84). Bruken av deltagende observasjon, og omstendighetene knyttet til hver enkelt av casene som undersøkes blir presentert mer utfyllende i delkapittel 4.1.2., 4.2.2. og 4.3.2. Disse kapitlene behandler oppgavens data fra deltagende observasjon.

Forskers forståelse av den kontekstuelle rammen observasjonene ble gjort under, samt den sosiokulturelle bakgrunnen til deltagerne som ble observert baserer seg i stor grad på forskers tidligere erfaringer på området. I forkant av forskers deltagende observasjon av kinesiske aktørers interaksjon med nordiske aktører Oktober 2016, har forsker allerede opparbeidet seg

erfaringer som må kunne sies å være overførbare til dette prosjektet. Oktober 2015 deltok forsker på en lignende ekskursjon til CIAO i Karholl, betydningen av vitenskapelig samarbeid og rollen vitenskapsdiplomati utgjør i dagens samfunn var noen av tema som ble diskutert under denne studieturen. Forsker har også året i forveien deltatt på Arctic Circle Assembly (2015) og dermed gjort seg bedre kjent med konteksten noen av dette prosjektets observasjoner ble gjort under, samt tidligere aktørene som ble observert i denne studien. (Arctic Circle, 2015).

Forskers forståelse av den kontekstuelle rammen observasjonene ble gjort under, samt den sosiokulturelle bakgrunnen til deltagerne som ble observert baserer seg i stor grad på forskers tidligere erfaringer på området. I forkant av forskers deltagende observasjon av Singapores interaksjon med nordiske aktører Oktober 2016, har forsker allerede jobbet opp mot aktører fra Singapore ved tidligere anledninger. Forsker har gjennom tidligere deltagelse ved Arctic Circle Assembly 2015 gjort seg lignende erfaringer både med tanke på konteksten rundt observasjonen, og med tanke på deltageres sosiokulturelle bakgrunn. Forsker bidro også som del av en gruppe som mottok en delegasjon fra NUS til Tromsø i perioden 15.06.2016 -18.06.2016.

Forskers forståelse av den kontekstuelle rammen observasjonene ble gjort under, samt den sosiokulturelle bakgrunnen til deltagerne som ble observert baserer seg også i dette tilfelle i stor grad på forskers tidligere erfaringer på området. I forkant av forskers deltagende observasjon av Sør-koreanske aktørers interaksjon med nordiske aktører Oktober og Desember 2016, har forsker allerede opparbeidet seg erfaringer som var overførbare til dette prosjektet. Som tidligere nevnt deltok forsker under Arctic Circle Assembly på Island i 2015 (Arctic Circle, 2015). Forsker har også tidligere erfaringer relatert til å studere Sør-koreanske aktørers interaksjon med nordiske aktører i Korea. Gjennom deltagelse ved lignende arrangementer i Korea, f.eks. ved 1st Korea Arctic Academy, som ble arrangert 17-22 August 2015 (KMI, 2015) har forsker allerede på et tidligere tidspunkt gjort seg bedre kjent med de kontekstuelle rammene observasjonene skjedde under. Basert på de samme forkunnskapene er forsker også gjort kjent med de forskjellige aktørenes sosiokulturelle bakgrunn.

3.4 Validitet og reliabilitet

Forskningsprosjekter som etterstreber å holde en vitenskapelig standard må på en god og ryddig måte gjøre rede for prosjektens validitet og reliabilitet. Jeg vil i dette kapitlet derfor forsøke

å gjøre rede for de hensyn som er gjort for å etablere en god forskningsstandard, med tanke på presentasjon og behandling av data i denne oppgaven.

Validitet i forskning dreier seg om hvorvidt et forskningsprosjekt faktisk undersøker/måler det forskningsprosjektet forsøker å undersøke/måle. Altså om funnene i oppgaven er gyldige eller ikke. En konklusjon er sann dersom den baserer seg på sanne premisser. For at funnene fra et forskningsprosjekt skal kunne defineres som valid, er første steg å ha åpenhet rundt hvilke premisser som er lagt til grunn for forskningen, for eksempel hvilken litteratur forskningen baserer seg på. Slik vil andre forskere kunne vurdere om forskningens funn baserer seg på premisser de regner som sanne/gyldige, og om funnene er sanne/gyldige i forhold til de premisser som er gjeldene innenfor det eksisterende narrative på det gjeldende forskningsfeltet (Ringdal 2013:96 og Skog 2013:87-89).

Reliabilitet i forskning dreier seg om hvorvidt de metodene som er benyttet til å frambringe resultater i et forskningsprosjekt vil kunne gjenskape/frembringe de samme resultatene om metodene benyttes på samme måte under like omstendigheter. Et eksempel på god reliabilitet er om resultatene av et forskningsprosjekt lar seg etterprøve av andre forskere, og hvor forskerne som etterprøver forskningen ender ut med det (tilnærmet) samme resultatet som i det opprinnelige forskningsprosjektet etter å ha fulgt samme forskningsmetode og framgangsmåte (Ringdal 2013:97).

Gjennom arbeidet med oppgaven har forsker jobbet for å holde en god vitenskapelig standard på forskningen som er produsert. Svakheter relatert til behandling og presentasjon av data er i denne oppgaven blitt forsøkt kontrollert gjennom kildekritikk og en åpenhet rundt forskningsprosessen. Forsker har etter beste evne gjengitt og beskrevet de forhold, premisser, metoder og prosesser som er benyttet i dette forskningsprosjektet. Dette er gjort bevist for at andre forskere skal kunne ha mulighet til å etterprøve arbeidet om er gjort. Arbeidet med f.eks. oppgavens metodekapittel gir flere eksempler på grep som er tatt for bedre forskningens reliabilitet. Her beskrives de metodiske framgangsmåtene som er fulgt (hva/hvordan forskningen er gjort), og det gis en begrunnelse for hvorfor nettopp disse valgene ble tatt (hvorfor forskningen er gjennomført slik). Oppgaven beskriver blant annet hvorfor intervju er valgt som metode, hvordan intervjuene ble gjennomført, hvorfor intervjuene ble gjennomført på en slik måte. Dette i kombinasjon med at intervjuguiden er inkludert i oppgaven, er et

eksempel på hvordan forsker forsøker å legge til rette for en åpenhet rundt hvordan man er kommet frem til funn og resultater i oppgaven.

Oppgavens validitet, måler/undersøker forskningen faktisk det den forsøker å måle/undersøke? Etter min mening gjør den det, ellers ville naturligvis prosjektet hatt en annen tilnærming til valgene rundt hvordan å undersøke vitenskapsdiplomatis betydning, og hvordan vitenskapsdiplomatiet oppleves av ulike aktører.

3.4.1 Kildekritikk

I dette delkapittelet fremheves og drøftes de momentene jeg oppfatter som potensielle svakheter ved denne oppgaven. Dette gjøres for å vise at forsker er seg bevist på oppgavens svakheter og mangler. Et hvert forskningsarbeid vil ha sine svakheter, men det trenger ikke å være ensbetydende negativt. Det å ha åpenhet rundt oppgavens mangler kan samtidig bidra til styrke forskningens pålitelighet, samt forskers integritet.

3.4.2 Kildekritikk teori

Svakheter rundt oppgavens bruk av teori. Oppgaven teoretiske utgangspunkt baserer seg hovedsakelig på litteratur av Joseph S. Nye. Jeg mener svakheter ved litteraturen kan deles i tre kategorier, 1) Svakheter ved de begreper som benyttes i litteraturen. 2) Uenigheter mellom forskere innad på feltet. 3) Uenighet mellom forskere på tvers av feltene.

Kritikken vedrørende litteraturens begrepsbruk baserer jeg på at flere av begrepene som benyttes i litteraturen er svært diffuse. Et slikt eksempel er begrepet om makt, «... *there is no standard of value that can summarize all relationships and contexts to produce an agreed overall power total*» (Nye, 2011:10). Makt er et viktig begrep for oppgaven og avhengig av hvordan man forstår maktbegrepet vil ens oppfatning av vitenskapsdiplomati variere. Når begreper som benyttes i teorien er uklare byr det på en ekstra utfordring for forsker, dette fordi forsker gjennom forskningsprosessen må fortolke sine funn i lys av de samme begrepene. Noe som i ytterste konsekvens kan medføre at forskningens resultater blir svært subjektive. Dette fordi forskningens konklusjoner dels baserer seg på forskers særegne fortolkning av funnene sett i lys av mangelfull eller sprikende teori.

Uenigheter innad på feltet. Joseph S. Nye er på mange måter en pioner innfor IR-feltet, Nye har videreutviklet mye av teorien som omhandler moderne maktforståelse, og han har lansert nye begreper og perspektiver på feltet. Selv om Nye har stor støtte blant neoliberale forskere er det ikke med det samme som at det eksisterer en full konsensus innad på feltet. Det eksisterer uenigheter om både begreper og anvendelsen av teori, Nye har i likhet med andre teoretikere måtte forsvare sine synspunkter mot kritikk. Et slikt eksempel er Nyes diskusjon rundt materielle og immaterielle ressurser/effekter og hvordan de forholder seg til konsepter som hard- og myk makt. «*Baldwin and others have criticized my earlier discussion on tangibility. ... But the criticism is justified and that explains this restatement.* » (Nye 2011:22). Det vil derfor være mulighet for at litteraturen som utgjør teorigrunnlaget for denne oppgaven vil kunne kritiseres selv av forskere med samme teoretiske utgangspunkt.

I forlengelsen av uenighet innad på det neoliberale teorifeltet eksisterer det også en uenighet mellom de forskjellige teorifeltene som preger samfunnsvitenskapene i dag. Perspektivene som presentert av Nye er av neoliberalistisk natur, de vil derfor naturlig nok ha liten resonans blant forskere som er tilhengere av neorealitistiske perspektiver. Dette kommer som en følge av at de ulike teoretiske tilnærmingenes verdenssyn baserer seg på forskjellige, og til tider motstridene premisser (Hovi og Malnes, 2011:387-388).

3.4.2 Kildekritikk empiri

Mulige svakheter relatert til oppgavens datainnsamling og dataenes gyldighet. Oppgavens svakheter knyttet til metodebruk og kilder kan deles inn i tre kategorier. 1) Kildenes relevans. 2) Kildenes pålitelighet. 3) Metodisk gjennomføring.

Aktørene som observeres og intervjues i forbindelse med dette forskningsprosjektet har mye av den samme bakgrunnen. Aktørene har felles at de alle har erfaringer knyttet til vitenskapsdiplomati som følge av sin bakgrunn innenfor forskningssektoren. Men konseptet vitenskapsdiplomati er også gjort opp av en diplomatidel, det kan derfor argumenteres at prosjektet burde hatt informanter med bakgrunn innenfor diplomatiet for bedre belyse konseptet i sin helhet. Gjennom å ikke ha inkludert informanter med diplomati bakgrunn, kan det være oppgaven ikke fanger opp data som ville vært relevant for oppgavens problemstilling.

Er oppgavens kilder pålitelige? Intervju og observasjon av informanter utgjør en vesentlig del av oppgavens kilder til data. Fordi kildene som brukes i denne oppgaven er mennesker vil datagrunnlaget i denne oppgaven, som i annen samfunnsvitenskapelig forskning få ekstra utfordringer når det gjelder spuriøsitet og flerkausaltitet. Utfordringer vedrørende spuriøsitet og flerkausaltitet gjør seg gjeldende innenfor mange typer forskning. Likevel vil samfunnsforskning ha ekstra problemer med å isolere for påvirkning fra ukjente faktorer, dette fordi forskningsprosessen ofte finner sted i et åpent system, hvor en mengde faktorer i ulike og skiftende kontekstuelle sammensetninger vil kunne påvirke forskningen (George og Bennett 2005:161). For min oppgave betyr dette at det kan være mange ulike faktorer som kan ha påvirket kildene som benyttes, men dette er heller ikke uvanlig innenfor samfunnsforskning.

Kan jeg som forsker stole på kildene mine? Det vil alltid innenfor intervjuforskning være muligheten for at informanter bevisst lyver, ubevisst formidler usannheter/feilinformasjon, eller på annen måte blir påvirket av intervjukonteksten (Brinkmann og Tanngard 2012:19). I denne oppgaven er slike feilkilder forsøkt redusert ved at intervjuguiden ikke inneholder spørsmål av sensitiv natur (se intervjuguide), og ved at alle informantene ble lovet anonymitet i forkant av gjennomføringen av intervjuene. Man kan imidlertid ikke utelukket de data man får presentert ikke er påvirket av bakenforliggende motiver hos informanten. For at intervju skal kunne fungere som metode er det likevel et premiss at forsker tror på informanten (Brinkmann og Tanngard 2012:19-20).

Mulige svakheter rundt oppgavens metodiske gjennomføring. Som nevnt i presentasjon av oppgavens metoder, stilles det visse krav til hvordan man som forsker kan gå frem ved bruk av ulike metoder. Oppgavens forskjellige metoder har svake punkter. I forbindelse med gjennomføringen av intervju er en mulig svakhet at forsker har begrenset erfaring med intervju, noe som gjør det mulig at forsker kan ha oversett funn en mer erfaren intervjuer kunne fanget opp: «*Det kan kreve mange års trening å bli god til dette, men også utrente intervjuere kan faktisk vise seg å utføre glimrende intervjuer.*» (Brinkmann og Tanngard 2012:33).

Når det gjelder oppgavens bruk av controlled comparisson som metode for å sammenligne casene, stilles det krav til likhet mellom casene man sammenligner og hvorvidt de er like nok til at metoden kan anvendes (George og Bennett 2005:152-159), om det ikke eksisterer en sterk likhet mellom casene mister controlled comparisson noe av sin forklaringskraft. Ved deltagende observasjon stilles det krav til forskers forkunnskaper og bredere forståelse rundt de(t) som skal

observeres (Brinkmann og Tanngard 2012:83). Deltagende observasjon som metode blir svekket om forskeren ikke har tilstrekkelige forståelse av den bredere kontekstmessige sammenhengen eller den sosiokulturelle bakgrunnen til de(t) som studeres.

I oppgavens presentasjon av metodene presenteres det som kan karakteriseres som den respektive metodes svakheter. Det opplyses også forskers kvalifikasjoner, og omstendigheter rundt gjennomføring av metoden, slik kan hver enkelt leser selv gjøre seg opp en mening om kravene for god metodisk gjennomføring er innfridd eller ikke. Om forskningen i denne oppgaven bryter med forutsetning rundt korrekt metodisk gjennomføring vil det svekke gyldigheten av de data/funn som er produsert ved bruk av gjeldene metode. I ytterste konsekvens vil svekket validitet føre til at oppgavens ikke oppfyller kravene til vitenskapelig forskningsarbeid, og oppgavens funn derfor blir ugyldige.

Forskernes innvirkning og objektivitet er også en faktor som kan påvirke oppgavens funn og konklusjon. Poenget om subjektivitet i forskning, forskeren utgangspunkt og påvirkning bør derfor ikke overses og tas opp av blant andre Allison, men da i forbindelse til teoretisk fortolkning (Allison 2012:68-69). Det er verdt å merke seg at forsker ved dette forskningsprosjektet er vestlig, tema som undersøkes vil derfor kunne bli oppfattet ulikt av individer som ikke deler forskers vestlige perspektiv. Forsker har gjennom oppgaven etterstrebet å skape en vitenskapelig objektivitet til det som studeres. Det kan likevel eksistere forskjeller mellom et vestlig og et østlig perspektiv når det gjelder hva som kan oppfattes å være funn og om funnen kan sies å utgjøre grunnlag for en gitt konklusjon.

4 Empiri

I dette kapitlet presenteres et utvalg av empiriske data, dataene er valgt ut på bakgrunn av sin relevans for oppgavens problemstilling. Empirien presenteres i tre delkapitler hvor hvert delkapittel tar for seg en av oppgavens tre bestemte caser. Casene presenteres i alfabetisk rekkefølge.

4.1 Kina og Norden

I de følgende avsnittene presenteres de empiriske funnene fra oppgavens studie av samhandlingen mellom kinesiske og nordiske aktører. I arbeidet med å innhente empiri til oppgavens tre caser ble det benyttet to metoder for datainnsamling. Empirien som blir presentert støtter seg derfor både på intervju og deltagende observasjon. Dataene innhentet ved bruk av begge metoder er ment å belyse det samme forholdet: hvordan kinesiske og nordiske aktører oppfatter sin samhandling. Opplever aktørene at deres samhandling bærer preg av vitenskapsdiplomati? For ordens skyld har jeg valgt å presentere de empiriske funnene i to separate deler. Det første delkapittelet Case A1, presenteres empiri fra intervjuene knyttet til Kina og Norden. I delkapittelet Case A2 legger jeg fram empiri hentet inn gjennom deltagende observasjon, også denne empirien er relatert til den nordisk kinesiske samhandlingen.

4.1.1 Case A1: Intervju nordisk-kinesisk interaksjon

Informanten som intervjues om sine perspektiver på Nordisk Kinesisk interaksjon, er på intervjutidspunktet direktør for en internasjonal organisasjon som jobber globalt med å samle og dele data vedrørende Arktis. Vedkommende har gjennom sitt yrkesliv flere ganger jobbet med prosjekter der både nordiske og kinesiske aktører har vært representert. Informanten jeg valgte ut var en av flere mulige kandidater som på en god måte ville kunne belyse den delen av oppgavens problemstilling som tar for seg dimensjonen av nordisk-kinesisk samhandling.

Det endelige valget av informant begrunnes i to forhold. Informantens nærhet til kinesiske og nordiske aktører gjennom sitt nåværende arbeid, og informantens opparbeidede kunnskaper om nordisk-kinesisk interaksjon gjort ved tidligere erfaringer.

Intervjuets utforming er tredelt, og har følgende oppbygning.

1. I første del av intervjuet forsøker jeg å ta rede på informantens syn på samhandling. I denne delen av intervjuet er spørsmålene rettet mot informantens egne erfaringer, hva informanten opplever som god samhandling, og hva informanten oppfatter som utfordringer/problemer ved samhandling.
2. I andre del av intervjuet undersøker jeg informantens syn på vitenskapsdiplomati. Spørsmålene i denne delen av intervjuet er mer presise og retter seg mot informantens

forståelse av vitenskapsdiplomati, og den mer spesifikke samhandlingen mellom kinesiske og nordiske aktører. Formålet med denne sekvensen av intervjuet er å koble informantens forståelse av det teoretiske konseptet vitenskapsdiplomati med den praktiske samhandlingen mellom aktørene, og avdekke hvorvidt informanten oppfatter at samhandlingen mellom nordiske og kinesiske aktører preges av vitenskapsdiplomati eller ikke.

3. I den siste delen av går jeg tilbake til tidligere partier i intervjuet, for på denne måten å kunne fange opp relevant empiri som ikke er dekket av intervju spørsmålene. Denne delen av intervjuet undersøker om informanten sitter på eventuelle utelatte momenter som kan være relevante for intervjuet. Forsker får i denne delen også mulighet til å gå tilbake til tidligere stilte spørsmål. Hensikten med denne delen, er at jeg skal kunne få utdypet de delene av intervjuet som virket mest interessante i forhold til informantens opplysninger, samt få avklart de opplysninger der det er usikkerhet om jeg har forstått informanten rett.

Jeg innleder intervjuet ved å snakke generelt om samhandling med informanten. Følgende sitater er utsagn fra informanten som ble intervjuet om sin opplevelse av samhandlingen mellom kinesiske og nordiske aktører. For nøyere gjennomgang av intervju spørsmålene se vedlagt intervjuguide. På spørsmål om hvilke utfordringer aktører kan oppleve når de samhandler, kom informanten med følgende uttalelse:

«The problem nowadays is funding. Funding mechanisms are creating a lot of problems. Because lot of them have boundaries obstacles which are ridiculous. »

Informanten utalte seg videre om hvilke utfordringer de ulike aktørene sto ovenfor når de møtes i forsøk på å komme fram til nye samarbeids prosjekter. Denne uttalelsen passer dårlig opp mot neolibérale narrative som forfekter fri og tettere interaksjon mellom ulike aktører. Det faktum at informanten opplever at han ikke er fri til å finne de optimale samarbeidspartnerne som følge av at det eksisterer regionale og nasjonale finansieringsordninger.

I forlengelsen av informantens utsagn gjør jeg meg to bemerkninger. Økonomi oppfattes som en betingelse for å kunne delta i internasjonal samhandling. De finansielle støtteordningene oppleves som hemmende for global samhandling, dette fordi søkere kan diskrimineres om de søker fra utenfor gitte geografiske områder. At økonomi benyttes som maktmiddel i internasjonale relasjoner stemmer dårlig overens med den neoliberal tankegang og myk makt. Nyes samlende perspektiv kan være tilbøyelig til å inkludere økonomi, som et av flere virkemidler i en mer helhetlig strategi for maktutøvelse (Nye 2011:20).

På spørsmål om hvordan informanten oppfatter vitenskapsdiplomati, og hvordan det virker inn på samhandlingen mellom aktører svarte informanten blant annet:

«Cooperation basically, that we can reduce the hindrances that are kind of self-inflicted. Approach it in an open way... get people to work on trust, and to work for the greater good.»

Informanten fortalte videre hvordan vitenskapsdiplomati kan brukes som et supplerende verktøy for å bedre samhandling mellom aktører. Informanten uttalte også at samhandling fundert på liberale holdninger, vil være noe alle aktører som inngår i samhandlingen er tjent med.

Om informantens utsagn ses i lys av oppgavens teori ser vi at uttalelsen stemmer godt med en neoliberal verdens oppfatning. Når jeg tolker uttalelsen, merker jeg meg at informanten gjør et poeng av at samhandling kan fjerne hindringer som ligger i veien for mulige fremtidige samarbeid, og at disse barrierene implisitt oppfattes som noe negativt. Informantens opplevelse av den nordisk kinesiske interaksjonen, sammenfaller med den neoliberal forståelse som peker på at økt samhandling vil ha en positiv spiral effekt, hvor samhandling fører til mer samhandling og en tettere integrasjon mellom aktører globalt. Informantens betegnelse av "greater good" som resultat av samhandling kan tolkes som en parallell til den liberale tanken om et pluss sum spill. Altså at en gjennom samarbeid kan oppnå et resultat som er større en summene av hver enkelt av delene som inngår i samarbeidet. (Nye. 2011:19).

På spørsmål om informanten har opplevd at vitenskapsdiplomati har virket inn på samhandling mellom nordiske og kinesiske aktører, og på hvilken måte vitenskapsdiplomati i så tilfelle påvirker samspillet mellom aktørene, kom informanten med følgende uttalelse:

«Building trust leads to the creation of international agreements, agreements that gets sign by foreign ministers and prime ministers of those countries that deals with science and science cooperation. »

Slik jeg forstår utsagnet mener jeg det er med på å besvare oppgavens problemstilling. Informanten opplever at vitenskapsdiplomati er til stedet ved samhandling mellom partene. Vitenskapsdiplomati har en effekt på nevnte samhandling noe informanten mener kommer til uttrykk gjennom at bruk av vitenskapsdiplomati skaper en økt tillit mellom partene.

Informanten snakket videre om sine erfaringer relater til internasjonal samhandling. Informanten la stor vekt på viktigheten av å ha tillit til andre aktører, og tillitens evne til å fungere som katalysator for tettere samarbeid. Denne uttalelsen sammenfaller også med et neolibertalt perspektiv. Tillit, gjensidig avhengighet, og tettere samarbeid oppfattes å ha en positiv spiraleffekt som fører til mer av det samme (Nye. 2011:20).

På spørsmål om det eksisterer svakheter ved vitenskapsdiplomati, og hvilke problemer vitenskapsdiplomati eventuelt ikke klarer å håndtere kom informanten med følgende utsagn:

«So you wonder what is the purpose of it is, if you can't pull together the best team? Some of the best players can't be included because of funding restrictions, then of course you see its not one world. »

Informanten trekker igjen fram økonomiske krefter som avgjørende for om aktører velger å gå videre med samarbeidet eller ikke. I forlengelsen av informantens utsagn gjør jeg meg følgende bemerkninger. Økonomi blir gjentatte ganger trukket frem som en faktor som oppfattes som en betingelse for å kunne delta i internasjonalt samarbeid. De strukturene som utgjør regime aktørene opererer i, og da særlig de finansielle strukturene, oppfattes av informanten som diskriminerende og til hinder for globalt samarbeid. Økonomiske krefter er i flere tilfeller det som blir avgjørende for om aktører samhandler eller ikke, uavhengig av om vitenskapsdiplomati preger det aktuelle samarbeidet fra før.

Dette funnet er ikke i tråd med oppgavens teori, neoliberalisme vektlegger betydningen samhandling har for å oppnå gunstige utfall. Eksempelvis nevnt ved den liberale tanken om et pluss-sum spill. Innenfor oppgavens teori gir det derfor lite mening at det skal eksistere ordninger som ekskluderer gunstige og/eller foretrukne samarbeidspartnere.

Nyes samlende perspektiv åpner derimot for at aktører i visse tilfeller kan oppfatte det som hensiktsmessig å benytte økonomiske virkemidler som ledd i en mer helhetlig tilnærming til egen interessehevding og maktutøvelse (Nye. 2011:20).

4.1.2 Case A2 Karholl og Arctic Circle 2016

Empirien som presenteres i de følgende avsnittene baserer seg på mine observasjoner av samhandling mellom kinesiske og nordiske aktører. Den deltagende observasjonen av kinesiske og nordiske aktører ble gjennomført ved flere anledninger i uke 40 året 2016. Av disse observasjoner trekkes her frem funn fra spesielt to episoder. Under disse episodene mener jeg det er gjort observasjoner av kinesisk nordisk interaksjon som er av relevans for oppgavens problemstilling (s. 7). Episodene det siktes til fant sted under min deltagelse ved ekskursjon til Karholl China-Iceland Aurora Observatory (CIAO), og ved min deltagelse ved Arctic Circle 2016.

Karholl

Den deltagende observasjonen ved Karholl ble gjennomført under en privat omvisning ved CIAO. Administrerende direktør ved Karholl China-Iceland Aurora Observatory organiserte omvisningen. Samarbeidet mellom kinesiske og islandske aktører ved CIAO prosjektet, gir flere eksempler på hvordan samhandling mellom asiatiske og nordiske aktører kan preges av vitenskapsdiplomati. Fokuset for mine observasjoner under omvisningen var rettet mot hvordan forskjellige aspekter rundt en slik samhandling kan oppfattes av aktørene i prosjektet. Observasjonen ble gjennomført onsdag 05.10.2016, og fant sted ved CIAO's lokaler i Karholl, Reykjadal, Thingeyjarsteit, Island. Observasjonen ble gjennomført av meg selv, og ble foretatt uten bruk av ytterligere observatører.

Ekskursjon til China-Iceland Aurora Observatory, Karholl, Island. (Foto: Privat 2016).

Under omvisningen ble jeg presentert en gjengivelse av narrative rundt utviklingen av CIAO prosjektet. Informanten som utalte seg representerte i dette tilfelle en av de nordiske aktørene ved CIAO. Vedkommende fortalte om sin opplevelse av det nordisk kinesiske samarbeidet. Vedkommende har jobbet med CIAO prosjektet over lengre tid og har god innsikt i de ulike problemstillingene prosjektet har stått ovenfor. Ved denne observasjonen valgte informanten å trekke frem elementer ved senterets utvikling som var såpass utfordrende at det kunne bety slutten for CIAO som fellesprosjektet. Blant annet ble omstendighetene rundt hvordan prosjektets økonomiske garantister kom på plass gjenfortalt. Informanten roste prosjektets samarbeidspartnere for deres framtidssisjon, og deres mot til å slutte seg til et økonomisk usikkert prosjekt. Informanten tok seg en pause fra presentasjonen for å svare på spørsmål om hva de mulige konsekvensene ville blitt dersom prosjektet ikke hadde fått den nødvendige støtten. Informanten fortalte om det han oppfatter er CIAOs samfunnsoppdrag. Videre ble den mer generelle rollen internasjonale prosjekter herunder vitenskapelig samarbeid og vitenskapsdiplomati, har for det globale samspillet mellom ulike aktører diskutert. Informanten

trakk frem det han opplever som svakheter ved nasjonale reguleringer, som i informantens oppfatning er faktorer som kan virke hemmende for internasjonalt samarbeid.

Fra de observerte handlingene virket det på meg som om aktørene opplever vitenskapsdiplomati som en av årsakene til at man igangsetter felles samarbeidsprosjekter. Økonomi presenteres likevel også som en avgjørende faktor for hvilke prosjekter som gjennomføres og hvilke som feiler. Min fortolkning av observasjonen er at aktørene som samhandler oppfatter vitenskapsdiplomati som en faktor som styrker samhandling. Samtidig virker aktørene å oppleve økonomi, og strukturelle forhold (f.eks nasjonal lovgivning) som de avgjørende faktorene for om den endelige samhandling lykkes eller ikke.

Analysen av observasjonen danner et funn som passer dårlig til oppgavens teori. Som tidligere nevnt vil et neoliberalistisk verdensbilde preges av tettere samarbeid og gjensidig avhengighet (Nye. 2011:19)

Arctic Circle 2016 A2

Deltagende observasjon ved Arctic Circle Assembly 2016. I starten av høstsemestret 2016 ble masterstudenter ved HSL-fakultetet ved UiT informert om muligheten til å delta ved Arctic Circle Assembly 2016. Fordi Arctic Circle Assembly var en svært relevant arena med tanke på mitt forskningsprosjekt besluttet jeg å søke om å få delta som studentrepresentant for UiT. Jeg fikk tilslag på søknaden min, og UiT bevilget meg midler til å delta på konferansen. Under konferansen fikk jeg muligheten til å observere interaksjon mellom ulike asiatiske og nordiske aktører, både gjennom deltagelse ved plenary sessions (felles foredrag), break out sessions (valgfrie foredrag), og gjennom aktivt å inngå i nettverksbyggingen som fant sted i pausene mellom de ulike øktene.

I løpet av konferansen ble det holdt opp til flere framlegg og presentasjoner av kinesiske aktører. Bland annet av det kinesiske utenriksministeriet (Arctic Circle, 2016. s.3), og av China COSCO Shipping Corporation Limited et kinesisk statseid shippingselskap (Arctic Circle 2016 s.24). Videre i oppgaven har jeg valgt å presentere observasjoner gjort i forbindelse med min deltagelse ved break out session «*China-Iceland Joint Aurora Observatory (CIAO) And It's Scientific Cooperation*» (Arctic Circle, 2016. s.21). Dette fordi jeg mener det kom fram flere

interessante funn under dette foredraget, som jeg oppfatter relevant for oppgavens Kina-Norden perspektiv. Foredraget ble organisert av The Polar Research Institute of China (PRIC) og The Icelandic Centre for Research (RANNIS). Observasjonen fant sted i en konferansesal på Harpa (konsert- og opera hus) som benyttes som hovedarena for Arctic Circle konferansen som arrangeres i Reykjavik, Island. Mine observasjoner ble gjort ettermiddagen fredag 07.10.2016. Observasjonene ble gjennomført av meg selv, uten hjelp av andre observatører (for mer informasjon om deltagerne ved dette arrangementet og deres bakgrunn se: Arctic Circle, 2016).

Under deltagelse ved foredraget «*China-Iceland Joint Aurora Observatory (CIAO) And It's Scientific Cooperation*» observerte jeg hvordan kinesiske og islandske aktører formidlet sitt samarbeid ved CIAO prosjektet utad. Narrative som ble formidlet under foredraget skilte seg fra det som ble presentert under ekskursjonen til Karholl. Fokuset var likevel nokså likt, ettersom budskapet under foredraget var fokusert rundt hvordan aktørene ved CIAO til tross for problemene som oppsto stolte på hverandre, og jobbet sammen for å overvinne utfordringene. Under presentasjonen ble det samme narrative gjenfortalt av både kinesiske og nordiske representanter for CIAO prosjektet.

Deltagende observasjon under Arctic Circle, Reykjavik, Island. (Foto: Privat 2015/2016).

De observerte handlingene forstår jeg som et uttrykk for aktørenes opplevelse av å lykkes gjennom felles innsats og samarbeid. En slik fortolkning av observasjonene vil tilsa at funnene fra de deltagende observasjonene er i tråd med et neoliberalistisk perspektiv.

Om vi oppsummerer funnene ser vi at empiri både fra intervju og deltagende observasjon gir lignende funn. Empiri samlet inn med begge metoder peker særlig på to forhold. Funnene tilsier for det første at både de nordiske og kinesiske aktørene oppfatter vitenskapsdiplomati som en positiv faktor som fremmer samhandling mellom partene. Samtidig viser også funnene at aktørene opplever at økonomiske forhold utgjør en vesentlig faktor for om samarbeid lykkes eller ikke. Funnene gjort ved bruk av intervju og observasjon ser ut til å understøtte hverandre ettersom de peker på to like forhold som av aktørene oppfattes som viktige for samhandlingen.

Samtidig fremstår funnene som inkonsistente når de analyseres ut fra oppgavens teoretiske utgangspunkt. Sett i lys av neoliberal teori gir de funnene som peker mot økt samhandling mening, ettersom det ses som en naturlig konsekvens av de forutsetninger som ligger til grunn for et neoliberalt perspektiv. Funnene som tilsier at aktørene oppfatter at samhandlingen preges av de økonomiske barrierene som eksisterer mellom stater og/eller regioner gir derimot lite mening innenfor neoliberal teori. I et neoliberalt perspektiv, vil det å utestenge aktører fra å bidra i et felles pluss-sum spill vil oppfattes som i strid med samtlige aktørers egeninteresse.

Funnene relatert til casen Kina-Norden viser at aktørene opplever samhandlingen svært likt, noe data fra både intervju og deltagende observasjon ser ut til å støtte. Rollen vitenskapsdiplomati spiller for samhandlingen blir av begge parter oppfattet å ha en positiv innvirkning på samhandlingen som skjer mellom nordiske og kinesiske aktører. Når det gjelder hvilke faktorer aktørene oppfatter som utfordrende for samarbeidet, nevnes særlig økonomiske forhold. Andre faktorer som for eksempel strukturelle forhold som nasjonal lovgivning oppleves også å kunne ha en negativ innvirkning på samarbeidet. Funnene er nokså like ved bruk av begge metoder for datainnsamling, men spriker i to ulike retninger når de analyseres ved bruk av oppgavens teori.

4.2 Singapore og Norden

Under oppgavens studie av samhandlingen mellom aktører fra Singapore og aktører fra de nordiske landene kom det også fram funn som jeg mener er relevante for oppgavens problemstilling. I de følgende avsnittene drøfter oppgaven hvordan de empiriske funnene kan sies å gi svar på oppgavens problemstilling, og i hvilken grad funnene samsvarer med oppgavens neoliberale teoriperspektiv. Som i forrige kapittel presenteres de empiriske dataene for Singapore og Norden også i to separate deler. Første delkapittel Case B1 tar for seg funn fra intervju, mens delkapittel Case B2 omhandler funn fra deltagende observasjon.

4.2.1. Case B1

Informanten som intervjues om sitt syn på nordisk singaporsk interaksjon er på det tidspunktet intervjuet foretas ansatt ved NUS (National University of Singapore) som er Singapores største

universitet og et av verdens høyest rangerte universiteter. Informanten har sin bakgrunn i akademia og innehar utdanning på doktogradsnivå. Deler av informantens arbeidsansvar går ut på å legge til rette for internasjonalt samarbeid for sitt institutt ved NUS. Informanten ble valgt ut på bakgrunn av sine kunnskaper om Singaporsk internasjonalt samarbeid.

Intervjuets utforming følger samme mal ved alle oppgavens tre caser. Intervjuets design er nærmere beskrevet på side 45-46. For oversikt over selve intervju spørsmålene se vedlagt intervjuguide. Intervjuet innledes ved at forsker stiller spørsmål om informantens syn på samhandling. Informanten kom med følgende betraktning på spørsmål om hva som karakteriserer samhandlingen mellom aktører fra Singapore og nordiske aktører:

«I think also a projection of image, project yourself as a leader in a certain field, so you focus your resources in a narrative in a certain manner »

Her fremsetter informanten det jeg mener er en treffende beskrivelse av myk makt strategier. Informantens uttalelse om hvordan aktører fokuserer sin innsats for å tiltrekke seg samarbeidspartnere, bærer likhetstrekk med hvordan aktører er forventet å opptre ved anvendelse av strategier basert på myk makt (se side 24-26). For små stater som Singapore og de nordiske landene vil tilnærminger der aktørene fokuserer ressursene på for eksempel forskningssamarbeid være mer fruktbart enn å skulle forsøke å drive interessehevding der man som liten stat sprer ressursene sine i et forsøk på å drive interessehevding i flere sektorer uten nødvendigvis å oppnå noen særlig effekt i noen av dem (s. 24-26).

På spørsmål om hva informanten legger i begrepet vitenskapsdiplomati kommer informanten med følgende utsagn:

«Scientific collaboration between nations and countries, is when one work together to address common problems, or using that diplomacy as a tool to develop closer relations»

Når informanten uttaler seg om sitt syn på vitenskapsdiplomati gjør han ingen distinksjon mellom vitenskapelig samarbeid og vitenskapsdiplomati. Likevel er ikke nødvendigvis informantens perspektiv på fenomenet direkte feil, ettersom vedkommende peker på de samme

virkemidlene og effektene som normalt knyttes til begrepet (s.16-17). Det interessante med disse uttalelsene er at de bekrefter at informanten opplever at vitenskapsdiplomati har vært en faktor som har vært til stede under samhandlingen mellom aktører hvor vitenskapelig samarbeid har inngått som et moment i samarbeidet. Uttalelsen sier også noe om hvilken forventet effekt aktørene tilskriver vitenskapsdiplomati, ettersom det beskrives som et virkemiddel som kan skape en tettere relasjon til den man samhandler med. En slik beskrivelse passer svært godt i forhold til hvordan vitenskapsdiplomati blir definert i denne oppgaven (se begrepsavklaring s.16-17).

Uttalelsen passer også i forhold til oppgavens neoliberale perspektiv, der samhandling oppfattes som et virkemiddel som gir tettere relasjoner mellom aktører. Slik jeg tolker utsagnet ligger det også til grunn en antagelse om at alle parter vil være tjent med et felles samarbeid (Nye. 2011:20).

I forlengelsen av forrige uttalelse valgte jeg å stille oppfølgingsspørsmål til informanten. Jeg ba han si noe mer konkrete om hva han mente effektene av vitenskapsdiplomati var og hvordan disse effektene preger samhandlingen.

«Socialization, people to people engagement is the best way for nations and countries to improve their relations».

Informanten svarer at han opplever at vitenskapsdiplomati bidrar til en sosialisering av aktørene. Denne formen for sosialisering skjer på et individ nivå når personer som representerer de ulike aktørene møtes og arbeider sammen, noe informanten opplever er tilfelle når aktører fra Singapore eller de nordiske landene benytter vitenskapsdiplomati. Informanten oppfatter også denne formen for sosialisering, i denne settingen å være den beste måten stater kan forbedre sine relasjoner til andre stater.

Informantens tanker om sosialisering tolker jeg som et uttrykk for at informanten oppfatter bruk av vitenskapsdiplomati og samhandling mer generelt fører til forbedrede relasjoner mellom stater. Uttalelsen står i samsvar med den neoliberale troen på at økt samarbeid og gjensidig avhengighet er positive drivkrefter (Nye 2011:20).

Etter å ha snakket om effektene av vitenskapsdiplomati går informanten over til å snakke om sin opplevelse av at ulike aktører har forskjellig tilnærming til bruk av vitenskapsdiplomati.

«Different actors have maybe different expectation to what they hope to get out of it, because in the end of the day I think Science Diplomacy and the nature of diplomacy is about every country promoting or projecting their own interests that's the nature of diplomacy. »

Slik jeg forstår informanten gir han uttrykk for at diplomati i bunn og grunn ikke er mer enn staters interessehevding, og at vitenskapsdiplomati er et virkemiddel som brukes for å fremme ens egne interesser. I denne uttalelsen nevnes også at forskjellige aktører har ulike forventninger til hva de kan håpe å oppnå ved bruk av vitenskapsdiplomati, informanten forklarte videre at aktørenes forutsetning for å oppnå sine mål avhenger av deres stats kapasitet. Informanten ga uttrykk for at selv bruken av myke maktmidler og ulike former for samarbeid forutsetter og betinges av en stats kapasitet. Er man en aktør fra en stat med mindre kapasitet vil man ikke kunne forvente å få like mye ut av et eventuelt samarbeid med aktører fra stater som har bedre kapasitet.

Informanten uttrykke seg her muligens i kontrast til tidligere uttalelser. De tidligere uttalelsene la vekt på at samarbeidet fremmet et felles positivt utfall for alle parter, mens informanten nå gir uttrykk for at enkelte aktører kan forvente å få mer ut av disse samarbeidene og dette vil avhengige av hvilken kapasitet staten de hører til besitter. Dette utsagnet er med på å nyansere intervjuet, samtidig som det kompliserer forståelsen av aktørers tilnærming til og bruk av vitenskapsdiplomati. Slik jeg forstår informanten mener han samarbeid er å foretrekke fordi det bringer med seg positive effekter for alle involverte parter, samtidig ligger det begrensninger på hvilke aktører som får delta og i hvor stor grad hver enkelt aktør får ta del i samarbeidet. Staters kapasiteter og da særlige økonomisk kapasitet oppfattes å være en avgjørende faktor for hva hver enkelt aktør kan forvente å få ut av samarbeidet. Ved en slik tolkning av denne uttalelsen bryter funnet med oppgavens neolibérale perspektiv. Tanken om at det internasjonale regime og de arenaene samhandling foregår på ikke er mer enn nye arenaer for stater å drive selvisk interessehevding er derimot en kjent oppfatning innenfor neorealismen (Nye 2011:20).

Informanten ble videre spurt et oppfølgings spørsmål der han ble bedt om å forklare nærmere hva han mente med at staters kapasitet setter betingelser for hva aktører fra forskjellige stater

kan forvente å få ut av samarbeid. Informanten svarte da at aktører ikke bestandig har de samme virkemidlene tilgjengelig og derfor heller ikke nødvendigvis mulighet til å anvende like tilnærminger til samhandling:

«Different countries are approaching this (vitenskapsdiplomati) in different ways, it's like if we look at how the Chinese are doing it, how the Japanese are doing it and the South-Koreans, they all have their own strategy of engagement. »

Informanten fortalte videre om hvordan han oppfatter at aktører bruker vitenskapsdiplomati forskjellig. Informanten ga uttrykk for at aktører har forskjellige måter å tilnærme seg vitenskapsdiplomati på. Hvilken tilnærming aktørene benytter vil avhenge av hvor mye støtte de mottar nasjonalt, graden av støtte de mottar betinges igjen av den respektive stats kapasitet.

Slik jeg forstår informanten oppfatter han aktørers tilnærming til vitenskapsdiplomati delvis som et spørsmål om kapasitet, og da i hovedsak økonomisk kapasitet. Jeg gjør meg følgende bemerkninger rundt informantens syn på vitenskapsdiplomati. Asiatiske aktører uttrykker et ønske om å delta i ulike former for samarbeid med nordiske aktører. Aktørenes grad av deltagelse vil være betinget av strukturelle forhold som for eksempel støtten de mottar nasjonalt, noe som i mange tilfeller gjenspeiler kapasiteten til nasjonalstaten aktørene er etablert i. Dette gjelder særlig for de offentlige aktørene som mottar mye av sin finansiering fra staten. En slik fortolkning av aktørers tilnærming til samarbeid ligger tett på oppgavens definisjon av vitenskapsdiplomati (se oppgavens begrepsavklaring s.16-17) der vitenskaps diplomati er et virkemiddel som benyttes av aktører som bedriver interessehevding. Informantens opplevelse av at staters kapasitet er avgjørende for i hvilken grad de benytter vitenskapsdiplomati, er i tråd med det neolibérale konseptet om smart makt. Eksempelvis bruken av økonomiske maktmidler med hensyn til interessehevding. (se oppgavens teorikapittel s.21).

Informanten ble videre spurt om han kunne gi eksempler på hvordan ressurskapasitet kommer til uttrykk med tanke på samhandlingen mellom aktører fra Singapore og Nordiske land. Informanten kom med følgende eksempel:

«If you look at other countries like Korea, Korea has a polar research vessel right? We don't have a polar research vessel, so their strategy is very different, and their approach

and their type of engagement. When you go to event s they will use the polar research vessel to sort of demonstrate their engagement. »

Informanten bruker dette eksemplet til å forklare hvorfor han opplever kapasitet som avgjørende for hvilke samarbeid aktører inkluderes. I forlengelse av informantens utsagn kan vi tenke oss at hvor attraktiv en gitt aktører oppfattes som partner avhenger av hva den gitte aktøren kan tilby av kapasiteter til eventuelle samarbeidspartnere. Informanten mener dette også er gjeldene for aktører fra Singapore, som må ha en annen tilnærming en for eksempel aktører fra Kina eller Sør-Korea som har en høyere kapasitet, og kan tilnærme potensielle samarbeidspartnere med hjelp av andre virkemiddel som for eksempel forskningsskip.

Slik jeg tolker informanten opplever han vitenskapsdiplomati som et virkemiddel som preger samhandling mellom asiatiske og nordiske aktører. Informanten legger også vekt på denne formen for samhandling er ressurskrevende og at aktører som er støttet av stater med høy kapasitet kan forvente å tiltrekke seg de beste samarbeidspartnerne. En slik forståelse av kapasitet og interessehevding passer overens med det neoliberale konseptet om smart makt (Se side 24).

På spørsmål om hvilke utfordringer aktører fra Singapore og Norden støter på ved felles samarbeid svarte informanten følgende:

«One of the things that comes up quite often in any engagement is “Where is the money coming from?” or “Do you have any money?” ... Sometimes people are only attracted to a project because there is funding there, if the funding goes away people will try to find another separate topic with funding. »

Informanten reflekter rundt sine erfaringer relatert til vitenskapsdiplomati, og trekker frem økonomi som en utfordring. Min tolkning av dette utsagnet er at ut informanten sin uttrykker hvor viktig betydningen av økonomiske ressurser er for å kunne inngå i forskningssamarbeid eller på annen måte bedrive forskningsdiplomati. En slik tolkning legger mer vekt på de økonomiske kapasitetene enn samarbeidet i seg selv, og ligger nærmere tanken om smart makt enn en myk makt tilnærming. (Nye 2011:20). Jeg mener utsagnet også viser at informanten er

inneforstått med at vitenskapsdiplomati og da særlig diplomati for vitenskap er nødvendig for at enkelte samarbeidsprosjekter får den nødvendige tilretteleggingen og økonomiske støtten de behøver (s.18-19).

På spørsmål om hvilke effekter bruken av vitenskapsdiplomati har på samarbeid mellom aktørene og hvordan det kan merkes svarer informanten:

«The cooperation makes sense because both will benefit from it, from a political perspective from a business perspective, from an educational perspective I think both sides can bring something to the table»

Jeg tolker informantens svar som at vedkommende opplever at samhandling fører til gjensidig vinning mellom aktørene. Samarbeid oppfattes som produktivt fordi aktørene har forskjellig kompetanse. Gjennom å utfylle hverandres kompetanse ved samarbeid vil aktørene oppnå bedre utfall, enn de ville klart ved å legge inn like mye arbeid hver for seg. En slik fortolkning vil passe med oppgavens neoliberale utgangspunkt, med tanke på pluss sum spill og gjensidig vinning. (se oppgavens teorikapittel s.22).

På spørsmål om hvordan informanten opplever interaksjonen mellom Norge og Singapore svarte informanten følgende:

«Norway has been very helpful in trying to let Singapore engage in the Arctic region, it helps to facilitate Singapore's entry into the Arctic community. So I think this is a good thing and I think we are moving in the right direction, because it not just about the arctic it's about elevating and raising the levels of engagement between Singapore and Norway ».

Dette svaret er et uttrykk for at samhandling er noe mer enn resultatet eller utfallet av samarbeid på et gitt prosjekt. Samarbeidsprosessen i seg selv ses som verdifull og positiv fordi den fører aktørene nærmere hverandre og skaper en presedens for videre samarbeid. En slik fortolkning er mulig å gjøre ved bruk av neoliberal teori som vektlegger nettopp et slikt syn på samarbeid (se oppgavens teorikapittel s.22).

4.2.2. Case B2 Arctic Circle 2016 og Møte UiT-NUS

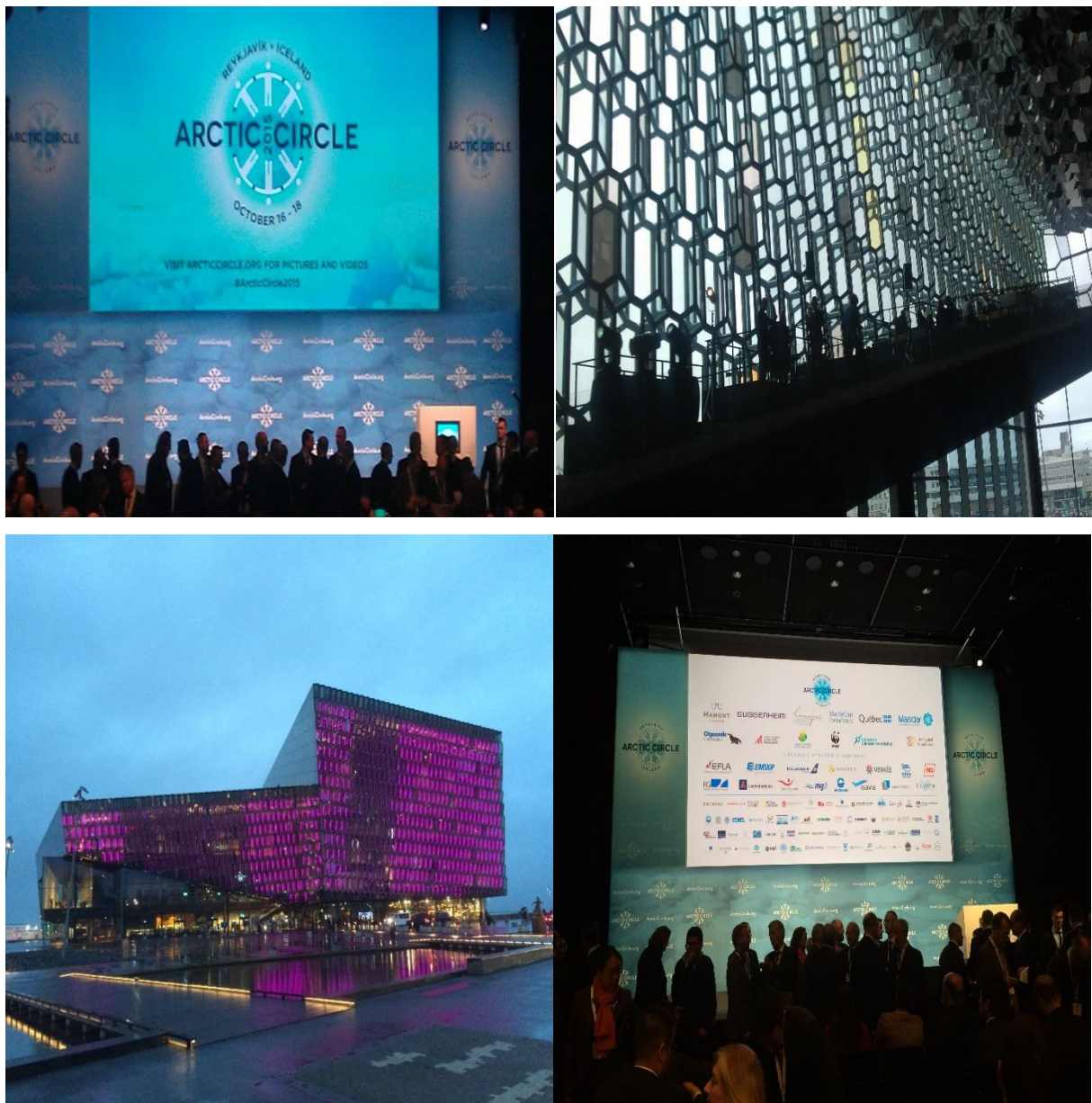
Empirien som presenteres i dette delkapitlet baserer seg på mine observasjoner av samhandling mellom aktører fra Singapore og nordiske aktører. Den deltagende observasjon av interaksjon mellom aktører fra Singapore og Norden fant sted ved to separate anledninger. Den første studien ble gjennomført i forbindelse med min deltagelse ved Arctic Circle Assembly 2016. Den andre studien fant sted under et møte mellom universitetsledelsen NUS (National University of Singapore) og UiT (Universitetet i Tromsø Norges Arktiske universitet). Omstendighetene rundt hver av observasjonene var svært ulik, samtidig som den underliggende tematikken ved begge anledninger var svært lik. Jeg fikk ved begge anledninger gjort meg førstehånds observasjoner av interaksjonen mellom aktører fra Singapore og Norden.

Arctic Circle 2016 B2

I forbindelse med min deltagelse ved Arctic Circle Assembly 2016 ble det gjennomført flere observasjoner av aktører fra Singapore og deres samhandling med nordiske aktører. Særlig ble observasjoner gjort under deltagelse ved foredraget «*Singapore And The Arctic: Partnership Between Academia Business Through Research & Innovation*» svært nyttige for det videre arbeidet med oppgaven. Økten ble organisert av Keppel Offshore & Marine, et av verdens ledende Offshore selskaper (Keppel, 2017). Observasjonen ble gjennomført i konferansesalen Stemma på Harpa. Mine observasjoner fant sted formiddagen lørdag 08.10.2016. Observasjonene ble utført av meg selv, uten hjelp av andre observatører.

Under foredraget observerte jeg hvordan aktører fra Singapore presenterte sine interesser og sin spisskompetanse på høyteknologiske løsninger og innovasjon. Videre formidlet aktørene hvorfor akkurat denne kompetansen er viktig for utviklingen som skjer i Arktis. Diskusjonsdelen etter selve presentasjonen dreide inn på hvordan aktører fra Singapore og Nordiske aktører kunne nyttiggjøre seg av hverandres kompetanse og nettverk. En av foredragsholderne i salen var professor Chow Yean Khoo, som er Executive Director, for Keppel-NUS Corporate Laboratory: Partnership among Academia, Industry and Government for Arctic Research. Tilstede i salen var det også flere representanter fra universitetsstyret til UiT. For mer informasjon om de andre deltagerne ved dette arrangementet og deres bakgrunn finnes i Arctic Circle program for 2016 (Arctic Circle, 2016).

De observerte handlingene kan forstås som et uttrykk for aktørenes ønske om å framstå som en god samarbeidspartner som besitter en kompetanse de andre aktørene (inkludert de nordiske) behøver for å lykkes med fremtidige utfordringer i Arktis. Samarbeidsområdene jeg oppfattet ble ilagt mest fokus var vitenskapelig samarbeid og felles forskningsprosjekter. Temaene som ble tatt opp var forskning på klimaendringer og skipsfart. Etter endt foredrag observerte jeg hvordan foredragsholdere og enkelte tilhører fra salen fortsatte samtaler og nettverksbygging ved følgende lunsj. Etter foredraget og ved den påfølgende nettverkslunsjen utvekslet aktørene kontaktinformasjon i form av blant annet visittkort.

Deltagende observasjoner under Arctic Circle Assembly 2016. Harpa, Reykjavik, Island. (Foto: Privat 2015/2016).

Jeg tolker de observerte handlingene fra foredraget som mer enn en presentasjon av forskning. Min oppfatning er at disse foredragene også fungerer som utstillingsvindu for aktørene som holder foredragene, og at de her får muligheten til å knytte nettverk og møte aktuelle samarbeidspartnere. Foredragene kan derfor ses som en form for vitenskapsdiplomati der aktører møtes på de aktuelle arenaene, og finner sammen med andre aktører de finner kompatible. De observerte hendelsen virker på meg som uttrykk for myk makt (se side. 24), der de observerte aktørene benytter eksempelvis vitenskapsdiplomati i form av forskningssamarbeid for å fremme sin egeninteresse.

Møte mellom UiT og NUS

I forkant av forskers andre observasjon mottok forsker en invitasjon fra seksjon for internasjonalisering av studier ved UiT til å delta på et møte mellom universitetsledelsen ved Universitetet i Tromsø (UiT) og representanter fra National University of Singapore (NUS). Observasjonene ble gjort under forskers deltagelse ved nevnte møte. Agenda for møtet var områder for mulig samarbeid mellom institusjonene. Under møte ble det presentert fremlegg fra både UiT og NUS. Fokus for framleggende var mulige samarbeidsområder, da i hovedsak muligheten for å formalisere et samarbeid rundt forskning og studentutveksling. Den bredere underliggende tematikken for møte var vitenskapelig samarbeid mellom Norge og Singapore på et mer generelt plan. Observasjonen skjedde i styrerommet i administrasjons bygget ved UiT's hovedcampus i Tromsø. Møtet fant sted på formiddagen onsdag 12.10.2016. Observasjonen ble utført av forskeren selv uten hjelp av andre observatører. De dataene som er plukket ut til å utgjøre empirigrunnlaget for den videre analysene baserer seg derfor på primærdata i form av førstehåndsobservasjoner (itromso 2016).

Under møtet mellom UiT og NUS opplevde forsker hvordan aktørene presenterte sine uttalte interesser og kompetanse ovenfor hverandre. Aktørene valgte å trekke frem de aspekter ved

samarbeidet de hadde særlig interesse for, samtidig som de utforsket hvorvidt den eventuelle samarbeidspartneren kunne oppfattes som kompatibel på feltene man ønsker å samarbeide. Blant annet presenterte aktørene noe av sine styrker ovenfor hverandre med å gi korte foredrag med fokus på sin spisskompetanse. Eksempelvis trakk representanter for UiT frem universitetets beliggenhet og organisasjonens tilgang til nettverket av aktører som er i ferd med å utvikle seg i Tromsø (Arctic Science Hub). Representantene fra NUS viste på sin side til NUS universitets ranking, NUS er ranket som 24 beste universitetet i verden ifølge Times Higher Education rangering (NUS, 2017).

Foto med delegasjon fra NUS 2015 (Foto: privat). Foto av Rektor Anne Husebakk sammen med professor Chow Yean Khoo er fra signeringen av en samarbeidsavtale mellom UiT og NUS og er tatt ved en senere anledning i Singapore. Foto: Geir Gotaas.

Min tolkning av observasjonene er at aktørene som samhandler opplever at vitenskapsdiplomati er en positiv faktor som fremmer samhandling. Samtidig oppfatter jeg aktørene som opptatt av kompatibilitet med eventuelle samarbeidspartnere. Under møtet var representanter fra begge institusjoner som tidligere hadde møttes under Arctic Circle 2016, deriblant var professor Chow Yean Khoo blant NUS delegasjon. Forsker opplevde møtet som et eksempel på bruk av vitenskapsdiplomati, der de involverte aktørene fremme sine egne interesser samtidig som de finner fram til felles interesseområder der det kan etableres samarbeid. Forskning på temaer

som shipping og effekter av klimaendringer ble nevnt under møtet, og blir av meg sett i sammenheng med temaene som ble diskutert etter Singapores foredrag under Arctic Circle 2016.

Om vi oppsummerer funnene ser vi at empiri fra både intervju og deltagende observasjon gir lignende funn. Empiri samlet inn med begge metoder fremhever særlig to forhold. Funnene peker for det første på at aktørene oppfatter vitenskapsdiplomati som en faktor som fremmer samhandling mellom aktører fra Singapore og Norden. Oppfatningen virker også å være at alle parter som deltar i samarbeidet vil være tjent med utfallet av samarbeid. Samtidig viser også funnene at aktørene ikke er optimistisk til samarbeid med hvem som helst. Aktørene oppfattes å bevisst søke ut kompatible samarbeidspartnere, og da helst ressurssterke partnere med god økonomi eller vitenskapelig spisskompetanse.

Funnene som er hentet inn ved bruk av intervju og observasjon ser ut til å understøtte hverandre ettersom de peker på to forhold som aktørene oppfatter som viktige for samhandlingen. Funnene ved denne casen er dessverre også inkonsistente når de analyseres ved bruk av oppgavens teori. Sett i lys av neoliberal teori gir funnene mening, blant annet fokuset på at alle parter i et samarbeid vil være tjent med samarbeidet, dette som en naturlig konsekvens av forutsetningene i et neoliberalt perspektiv. Funnene som tilsier at aktørene er selektive og ikke nødvendigvis søker samarbeid med en "svakere" partner, passer dårligere med tanke på et neoliberalt perspektiv. Samtidig kan de ses som uttrykk for anvendelse av mykmakt om utestengelsen av en aktør kommer som et resultat av en annen aktørs beviste forsøk på å holde førstnevnt aktør utenfor. Funnene relatert til casen Singapore-Norden konstateres derfor å sprike i to ulike retninger når de analyseres på bakgrunn av oppgavens neoliberale teori.

4.3 Sør-Korea og Norden

I de neste avsnittene presenteres de empiriske funnene fra oppgavens studie av samhandlingen mellom Sør-koreanske og Nordiske aktører. Som ved de foregående empirikapitlene presenteres også funnene i dette kapitlet i to separate delkapitler. Første delkapittel C1 tar for seg empiri fra intervjuene knyttet til Sør-Korea og Norden. Delkapittel C2 presenterer empiri hentet inn ved hjelp av deltagende observasjon under konferansen Korean Arctic Partnership Week.

Oppgavens studie av Sørkoreanske aktørers samhandling med nordiske aktører førte til flere funn. I de følgende avsnittene vil jeg gjøre rede for hvilken empiriske funn jeg mener er de mest relevante for oppgavens problemstilling.

4.3.1. Case C1 Intervju

Informanten som intervjues om sine perspektiver på Sør-koreansk Nordisk interaksjon, er på det tidspunktet intervjuet foretas ansatt ved en større Sør-koreansk forskningsinstitusjon. Vedkommende har omfattende erfaring hva gjelder internasjonalt samarbeid, og jobber fortsatt med prosjekter som innebærer internasjonalt samarbeid. Informanten ble valgt ut på bakgrunn av sin inngående kunnskap om koreanske aktører og på grunn av sin kjennskap til internasjonale samarbeidsprosjekter.

Intervjuets struktur følger den samme oppbygning som ved de tidligere intervjuene. Intervjuets design er nærmere beskrevet på side 44, for mer om mer informasjon om intervjuet se vedlagt intervjuguide.

Jeg innledet intervjuet med å stille generelle spørsmål om samarbeid. På spørsmål om det er karakteristikk ved det koreansk-nordiske samarbeidet som kan relateres til vitenskapsdiplomati svarte informanten:

«Science is basic for the Arctic cooperation. So I think that science can be a major role and drive together in the Arctic cooperation between Norway and Korea.»

Informantens betraktninger om vitenskapsdiplomati og samhandling passer med tanke på et neoliberale narrative hvor samhandling er første steget mot tettere og bedre relasjoner mellom ulike aktører. Informantens opplevelse om at vitenskap kan brukes for å oppnå en bedre relasjon mellom to aktører stemmer svært godt med oppgavens definisjon av vitenskaps diplomati og da særlig dimensjonen vitenskap for diplomati (s.19-20). Gir da også naturlig nok mening ut fra neoliberale konsepter som smart- og myk makt tilnærminger (se s. 24).

I forlengelsen av informantens utsagn gjør jeg meg følgende bemerkninger. Vitenskap oppfattes som et grunnleggende element for det generelle samarbeidet som foregår i Arktis, jeg mener

derfor man kan anta at aktørene anser vitenskapsdiplomati som en passende og aktuell tilnærming til samhandling. Jeg oppfatter også informanten som overbevist om at et tett vitenskapelig samarbeide mellom i dette tilfelle Norge og Sør-Korea, spiller en vesentlig rolle for samarbeidet mellom aktørene på andre felt som for eksempel handel. En slik fortolkning er i tråd med et neolibertalt grunnsyn (Nye 2011:20).

På spørsmål om hvordan vitenskapsdiplomati kan påvirke samhandlingen mellom aktørene svarer informanten følgende:

«My side we have several agendas whit Norway. Including shipping, Norway is one of the leading shipping countries in north Europe, and Korea is also or tries to be a leading country in shipping in Asia. So we have some common interests, and we have joint research program with Norway on shipping. »

Informanten forklarer at aktører ofte har mer enn en agenda. Om man oppfatter at partnere fra tidligere samarbeid i en sektor deler en felles interesse i en annen sektor er det nærliggende og inngå i nye samarbeid med samme partner, dette forutsatt at det tidligere samarbeidet var tilfredsstillende for begge parter. Samarbeid og tillit i en sektor, kan derfor fort føre til samarbeid og tillit i andre sektorer.

Jeg opplever at informanten med denne uttalelsen setter ord på den neoliberale tanken om at samarbeid mellom aktører fører med seg en positiv spiraleffekt der samarbeid og interaksjon avler mer og tettere samarbeid (se oppgavens teorikapittel s. 22).

Etter informanten kom med dette utsagnet stilte jeg et oppfølgingsspørsmål. Jeg ba informanten om å forklare mer konkret hvordan han mente vitenskapsdiplomati kunne føre til at samhandling mellom aktører i en sektor kunne føre til nye samarbeid i andre sektorer. Informanten ble også spurt om han kunne gi et eksempel relatert til samarbeidet mellom Sør-koreanske og Nordiske aktører.

«On government level we have bilateral dialog system, KMI have big cooperation with FNI (Fritjof Nansen Institut) and KOPRI (Korean Polar Research Institute) have very nice collaboration with the NPI (Norsk Polar Institut) and Svalbard and Kings Bay they communicate every day (Sør-koreanske forskere er utstasjonert der) so we have very nice

interaction system between the two countries compared to the other countries, we do not have that system with the other countries in the Arctic. »

Informanten uttrykker hvordan tillit og samarbeid utvikler seg på bakgrunn av bekjentskap og setter en presedens for fremtidige valg.

Dette mener jeg er et interessant funn som også kom fram under Kina-Norden intervjuet der informanten snakket om viktigheten av tillit, og også under Singapore intervjuet men da omtalt som sosialisering. Slik jeg forstår informantene opplever de at aktører vil foretrekke samarbeidspartnere og samarbeidsprosjekter der aktørene har tidligere erfaringer å se tilbake på, dette selv om de finnes nye samarbeidspartnere som er like ressurssterke som ved det tidligere samarbeidet. Om denne analysen stemmer kan resonnementene den bygger på ses som neolibérale (se oppgavens teorikapittel s.22).

Informanten uttrykker hvilke effekter han tror vitenskapsdiplomati kan ha for framtidige samarbeid:

«So we are using that kind of communicating or interaction system so that both countries can give more authority, give more opportunities to develop the practical agendas or project in the future. I think we can do that. »

Informanten legger vekt på at allerede etablerte strukturer for samarbeid åpner for nye samarbeidsprosjekter med andre formål/agendaer.

Jeg tolker informantens utsagn som et uttrykk for den neoliberaltanke om samarbeid som nevnt tidligere (s.22).

På spørsmål om hvilken utvikling informanten håper å se i samarbeidet mellom Sør-koreanske og Nordiske aktører svarer han:

«We don't have the integrated understanding of the whole kind of interaction. »

Slik jeg oppfatter informanten, uttrykker han et ønske om at dagens samarbeid forhåpentligvis vil innebære at aktører fra Asia og Norden utvider samarbeidet til å befatte flere ulike sektorer. Informanten nevner også et ønske om at det forhåpentligvis oppstår en bedre forståelse av hvordan samarbeid foregår i forskjellige sektorer (for eksempel forskningssektoren og forretningssektoren), og at dette vil kunne føre til bedre integrering mellom sektorene og mer samarbeid på tvers av ulike sektorer. Informantens ønske om tettere samarbeid passer med tanke på oppgavens teori (se s.22).

Informanten blir stilt spørsmål om hvordan han tror samarbeidet mellom henholdsvis Norge og Sør-Korea bør utvikle seg videre:

«We need to develop several dimensions of interaction to address and develop the common interest between the two countries, and we have just started this stage and I think we have a long way to go. »

Slik jeg tolker utsagnet ser informanten for seg at samarbeidet vil bli bedre i den grad det klarer å utvikle seg til å dekke samarbeid på flere sektorer. Om jeg forstår informanten korrekt, passer informantens fortolkning godt med oppgavens neoliberale utgangspunkt (se s.22).

Informanten snakker videre om hvorfor aktører samarbeider eksempelvis i Arktis, verdien tidligere samarbeid potensielt kan ha for aktørene, og hvordan erfaringer aktørene har tilegnet seg ved tidligere samarbeid kan være overførbare til fremtidige samarbeid:

«Very complex agendas, just one single country or two countries cannot solve them. So they have interest, they need help, help through cooperation. And they need a capacity, the Arctic is a very expensive area. So one country cannot cover the cost, so they need additional investment to develop and or use the Arctic. So common sense, common interest areas, so in the future they can have interaction system expanded a lot. Not just for Korea and Norway, but it can be Norway – Russia, it can be Korea – Iceland, Korea – Russia whatever. China, Japan, Singapore, India they all have similar interest in the Arctic. So we can see a lot of cross collecting dialogues with different levels in coming decades »

Slik jeg forstår informanten gjør han seg spesielt to betraktninger angående samarbeid. Det første poenget informanten tar opp er at samarbeidet mellom aktørene i det gitte eksemplet tar utgangspunkt på et felt der det er svært fruktbart å samarbeide. Informanten trekker frem flere grunner til at samarbeidet lønner seg for alle involverte parter, for eksempel volumet av arbeidet som må gjøres og ressursbruken forbundet med et slikt arbeid. Det andre poenget jeg mener informanten tar opp, er at man gjennom samarbeidet utarbeider fungerende strukturer, samarbeidsmekanismer som vil kunne overføres til ulike kontekster ved fremtidige samarbeid. Strukturen og funksjonen til en arbeidsgruppe under Arktisk Råd vil for eksempel kunne være overførbart til opprettelsen av arbeidsgrupper som skal jobbe med andre arbeidsoppgaver. Slik jeg oppfatter informanten er han av den oppfatning at samarbeid vil legge til rette for mer samarbeid, og da ikke nødvendigvis bare mellom aktørene som samarbeidet i utgangspunktet. Gjennom samhandlingsprosessen skaffer de originale aktørene seg erfaringen som gjør det lettere for dem å bygge nye samarbeid med aktører som ikke var del av den originale samhandlingen. Et slikt perspektiv gir også mening i lys av neoliberal teori (se s. 22).

Informanten gjør et poeng ut av forskningsaktivitet i Arktis er dyrt, og at aktørene gjennom samarbeid kan dele den økonomiske byrden. Dette poenget passer svært godt med tanke på vitenskapsdiplomati og dimensjonen diplomati for vitenskap (se s.18-19).

På spørsmål om hvilke utfordringer som kan komme til å sette begrensninger på samarbeidet mellom asiatiske og nordiske aktører svarer informanten:

«We need more financial support from government, and even the private sector they should contribute more I think. »

Informanten tar her opp økonomiske begrensninger og uforutsigbarhet rundt støtte til aktørene som en nøkkelutfordring. Dette er et interessant funn ettersom alle informantene uavhengig av hverandre, og uten at økonomi er inkludert som et spørsmål i intervjuguiden har tatt opp nettopp økonomi som en avgjørende faktor i samarbeidet mellom aktører. Mangelen på økonomisk støtte kan ses som fraværet av dimensjonen diplomati for vitenskap, ettersom det eksisterer en vilje for samarbeid blant vitenskapelige aktører blant begge stater samtidig som det fra politisk hold ikke prioriterer å oppdrive økonomiskstøtte (s.18-19).

På spørsmål om informanten har eksempler på bruk av vitenskapsdiplomati mellom Sør-koreanske og Nordiske aktører:

«Our Icebreaker research vessel Araon invite almost twenty countries scientist every year. This is very natural there is no geopolitical conflicts, there is no arguments how to use that vessel for geopolitical purposes. »

Her mener jeg informanten kommer med et godt og konkret eksempel på vitenskapsdiplomati. Sør-Korea bruker vitenskapelig samarbeid til å forbedre internasjonale relasjoner med andre land. Å unytte sin vitenskapelige kapasitet til et slikt formål må kunne ses som en myk makt tilnærming, der aktører benytter ikke militære virkemidler til å tiltrekke seg nye, eller påvirke allerede eksisterende partnere. Dette er også et konkret eksempel på vitenskap for diplomat i praksis (se s.19-20).

På spørsmål om hvilken utvikling informanten håper å se i bruken av vitenskapsdiplomati:

«More participants means more accuracy and more confidence »

Informanten gir uttrykk for at han mener det er viktig å promotere bruken av vitenskapsdiplomati til å inkludere flere aktører. Slik jeg oppfatter informanten opplever han at alle parter vil være tjent med samarbeid. Og at kvaliteten på og nøyaktigheten i vitenskapelige samarbeid heves dersom flere aktører er med på å benytte sin kompetanse til å kvalitetssikre arbeidet. Et slikt perspektiv samsvarer med neolibérale teori (se s.22). Og kan også forstå som et ønske om å bedre dimensjonen av vitenskapsdiplomati som omhandler diplomati for vitenskap (s.18-19).

Informanten følger opp med følgende utsagn, også rettet mot hvilken utvikling informanten håper å se med tanke på fremtidige samarbeid:

«The Arctic States they should put more values in their science communication and their science diplomacy. In that sense I think the Arctic Council now they have developed Scientific Cooperation Agreement, among the Arctic Council and the Arctic states that is a very very important step in developing the arctic science diplomacy. So they can provide a very good platform endorsed by the eight Arctic states, the other Arctic observers and non- Arctic

states can use that platform to communicate, or to cooperate in science with the Arctic states or the non-Arctic states, this agenda or can be a very important maybe a top priority in the Arctic agendas in the common decade. »

Slik jeg fortolker utsagnet ønsker informanten en tydeligere kommunikasjon ved samarbeidet mellom de ulike aktørene, der verdier og mål for samarbeidet kommer mer konkret fram. Jeg oppfatter dette som at informanten gir uttrykk for at klar kommunikasjon er viktig. Jeg opplever informanten som opptatt av å få på plass gode og tydelige strukturer for hvordan samarbeid tilrettelegges og organiseres, dette fordi slike strukturer også vil kunne nyttiggjøres ved andre samarbeid i tillegg til konteksten de etableres for. Dette poenget blir også nevnt som en av konklusjonene fra the Royal Society, der det understrekes at en god tilnærming til vitenskapsdiplomati innebærer åpen kommunikasjon mellom aktører. En slik tilnærming vil kunne hindre at forskning politiseres, dette ved at de politiske målsetningene til aktører er tydelig framsatt før man starter eventuelle forskningssamarbeid (The Royal Society, 2010:16).

På spørsmål om informanten har eksempler på hvordan vitenskapsdiplomati kan påvirke samarbeid mellom Sør-koreanske og Nordiske aktører:

«The Arctic Science Cooperation Agreement is almost finalized ... it can be a very good starting point for the Arctic Science Diplomacy »

Vitenskapsdiplomati oppfattes altså som en viktig faktor i samarbeidet mellom sør-koreanske og nordiske aktører. Informantens eksempel om en felles avtale for vitenskapelig samarbeid i Arktis trekkes frem som et viktig bidrag, og som et godt utgangspunkt aktørene kan basere fremtidig samarbeid på. Funnene fra intervjuet følges videre opp i oppgavens analyse kapittel, samt i oppgavens avslutning.

4.3.2. Case C2 Arctic Circle 2016 og Arctic Partnership Week 2016

Empirien som presenteres i dette delkapitlet baserer seg på mine observasjoner av samhandling mellom Sør-koreanske og nordiske aktører. De empiriske materialet ble hentet inn ved to

separate anledninger. De første observasjonene fant sted under Arctic Circle Assembly 2016. Den andre runden med observasjoner fant sted under Arctic Partnership Week 2016. Ved begge studiene ble det gjort funn relatert til hvordan samhandlingen mellom Sør-koreanske og nordiske aktører påvirkes av vitenskapsdiplomati.

Observasjonene av Sørkoreanske aktørers samhandling med nordiske aktører tilførte denne metodiske tilnærmingen en ny dybde. Dette fordi observasjonen av de sør-koreanske aktørenes samhandling til forskjell fra de tidligere observasjonene fant sted både i deres egen hjemlige kontekst og i deres interaksjon i utlandet, var med på å skape et mye klarer bilde av hvilke faktorer interaksjonen besto av.

Arctic Circle 2016 C2

Som nevnt tidligere i oppgaven deltok jeg ved Arctic Assembly 2016. UiT bidro til at observasjonene kunne gjennomføres ved å dekke mine økonomiske utgifter knyttet til reise, opphold og deltagelse. Under konferansen observerte jeg interaksjonen mellom Sør-koreanske og nordiske aktører. Observasjoner gjort under foredraget «*Korea And The Arctic*» ble viktige for oppgavens forståelse av Sør-koreansk aktørers interaksjon med nordiske aktører. Dette foredraget ble organisert av det Sørkoreanske utenriksministeriet, Sør-Koreas hav- og fiskeriministeriet, Korea Polar Research Institute (KOPRI), Korea Maritime Institute (KMI), og det Koreanske National Institute of Ecology (NIE). Observasjonen ble gjennomført i en konferansesal på Harpa. Observasjonen fant sted formiddagen lørdagen 08.10.2016. Observasjonene ble utført av meg selv, uten hjelp av andre observatører (for mer informasjon om deltagerne ved dette arrangementet og deres bakgrunn se: Arctic Circle, 2016).

Under foredraget observerte forsker hvordan Sør-koreanske aktører formidlet sin nasjonale strategi for Arktis. Aktørenes presentasjon av strategi og deres adferd virket på forsker å være rettet spesielt mot aktører fra de arktiske statene, inkludert aktører fra de nordiske landene.

Slik de observerte handlingene utartet seg, er det forskers oppfatning at de Sør-koreanske aktørene benyttet vitenskapsdiplomatiske virkemidler under foredraget. Presentasjonenes fokus var for det meste rettet mot ulike typer vitenskapelig samarbeid selv om andre typer samarbeid også ble nevnt. Presentasjonene var ryddige og det kom klart frem hvilken kompetanse de ulike

Sørkoreanske aktørene besitter, og hvordan de potensielt kunne hjelpe nordiske samarbeidspartnere med å oppnå ulike mål relatert til utviklingen i Arktis.

Selv om for meg virket som om de nordiske aktørene var de tiltenkte hovedmottakere for budskapet om denne typen samarbeid, var det ingenting i presentasjonene som tilsa at de koreanske aktørene utelukket samarbeid med andre aktører som var tilstede. Det at fokus var rettet mot arktiske aktører under en arktisk konferanse er i seg selv ikke noe oppsiktsvekkende funn. Det er derimot vært å merke seg at interaksjonen som fant sted under konferansen var samhandling mellom Sør-koreanske og Nordiske aktører, og jeg mener samhandlingen helt klart bar preg av vitenskapsdiplomati. Blant annet ved at de Sør-koreanske aktørene tilnærmet seg samarbeidet ved bruk av vitenskapelige virkemidler til å fremme bedre internasjonale relasjoner. Noe som per definisjon er et uttrykk for vitenskap for diplomati (19-20).

Ut fra de observerte handlingene ved denne studien mener jeg de empiriske funnene er med på å svare på oppgavens problemstilling. De empiriske funnene gir også mening når de analyseres ved bruk av oppgavens neoliberale teori (s.22), der vitenskapsdiplomati forstås som uttrykk for staters bruk av myke makt i forsøk på å tiltrekke seg partnere (se s.24).

Deltagende observasjoner under Arctic Circle Assembly 2016. Harpa, Reykjavik, Island. (Foto: Privat 2015/2016).

Arctic Partnership Week 2016

Deltagende observasjon ved Arctic Partnership Week (APW). I løpet av høsten 2016 mottok jeg en personlig invitasjon fra KMI på vegne av Koreas utenriksdepartement. Jeg ble her invitert til å delta ved APW. Alle kostnader forbundet med deltagelse ble dekket av arrangørene. Den Norske Ambassaden i Seoul var en av medarrangørene. Arctic Partnership Week er en av de største konferanser på arktiske spørsmål utenfor Europa, og under konferansen fikk jeg mulighet til å observere Sør-koreanske aktørers interaksjon med ulike nordiske aktører. APW er en konferanse som arrangeres av det koreanske hav- og fiskeriministeriet, og blir holdt i Busan, Korea (Korea.net. 2016 og Royal Norwegian Embassy in Seoul. 2016). Tema for konferansen i 2016 var «*Partnership for a Sustainable Arctic*». Observasjonene skjedde ved

havnemyndighetsterminalen og ved Korea Maritime Institute, begge stedene er lokalisert i Busan, Korea. APW ble avholdt 6-9 desember i 2016, den deltagende observasjonen fant sted innenfor det samme tidsrommet. Observasjonen ble utført av meg selv uten hjelp av andre observatører.

Under konferansen observerte jeg hvordan Sør-koreanske aktører opptrådte i sin samhandling med de nordiske aktørene som var tilstede. Ut fra de observerte handlingene er det min oppfatning at de Sør-koreanske aktørene var mer pågående og direkte i sin interaksjon med de nordiske aktørene under APW, enn det som var tilfelle under Arctic Circle. De koreanske aktørene virket svært interessert i å ta rede på hva som de nordiske aktørene oppfattes som de fremtidige satsningsområdene i Arktis. Jeg oppfatter det også som om Sør-koreanske aktører bevisst bruker vitenskapsdiplomati som virkemiddel for å oppnå et tettere samarbeid med arktisk aktører (Vitenskap for diplomati). Inntrykk mitt ble forsterket av at de vitenskapsrettede presentasjonene under konferansen var rettet mot mulig framtidige samarbeidsområder i Arktis.

Mine observasjoner av koreanske aktører under et kommunikasjonsseminar holdt med representanter fra PAME (Protection of the Arctic Marine Environment) og KMI, vedrørende shipping var ytterligere med på å forsterke inntrykket. Ved dette seminaret ble det satt fokus på aktuelle samarbeidsområder samtidig som også tidligere samarbeid mellom koreanske aktører og AIA (Aleut International Association) trukket frem. Her ble det vist til tidligere vellykkede samarbeid der koreanske kunnskapsinstitusjoner i samarbeid med nordiske aktører sammen avdekket informasjon som var etterspurt av aktører som var spesielt berørt av forhold relatert til informasjonen som ble avdekket ved samarbeidet.

Ut fra de observerte handlingene er det mitt inntrykk at de sør-koreanske aktørene i større grad har en direkte tilnærming når det gjelder å engasjere seg aktivt i samarbeid med nordisk aktører under APW. Samtidig oppfatter jeg det som at virkemidlene som benyttes av de Sør-koreanske og Nordiske aktørene under interaksjon ved møter både i Korea og i Norden er de samme. Ved begge anledninger virker vitenskapsdiplomati å være hovedplattformen den videre kommunikasjonen og samarbeidet utvikler seg ut i fra. Jeg opplevde samhandlingen fra begge parter som hovedsakelig rettet mot vitenskapelige samarbeid. De tidligere samarbeidene mellom partene (også relatert til vitenskap og forskning) er med på å forsterke mitt inntrykk om at vitenskapsdiplomati er en avgjørende faktor for interaksjonen mellom Sør-koreanske og

nordiske aktører. Dette fordi vitenskapsdiplomati benyttes som et virkemiddel, der målet er å etablere nye samarbeid, eller vedlikeholde allerede eksistere mellom aktører.

Deltagende observasjoner under Arctic Partnership Week 2016. Busan, Sør-Korea. (Foto: Privat 2016).

Ved oppsummering av utvalgt empiri fra intervju C1 og den deltagende observasjonen C2, mener jeg det framkommer like funn. Empiri samlet inn med begge metoder viser til at samme forhold fremheves ved flere anledninger. Slik jeg forstår empirien legger de Sør-koreanske aktørene sterk vekt på bruk av vitenskapelige samarbeid for å bedre internasjonale relasjoner (vitenskap for diplomati). Det er min oppfatning at funnen fra denne undersøkelsen er uttrykk for at vitenskapsdiplomati benyttes som et viktig virkemiddel for samhandlingen mellom Sør-koreanske og Nordiske aktører. Jeg mener at flere av funnen peker i retning av at vitenskapsdiplomati utgjør plattformen aktørene vil bygge videre samarbeid på i fremtiden. Samarbeidet mellom aktørene framsto for meg som per dags dato å ha hovedfokus på

vitenskapelige samarbeid. Samarbeidene framstår for meg også som dynamiske og kan på sikt tenkes å utvides til å også inkludere samarbeid i andre sektorer for eksempel innenfor forretningssektoren, politisksektor med flere.

Sett i lys av oppgavens teori gir funnene som peker mot økt samhandling mening. Ønsket om å utvide samarbeidet mellom aktører er en kjent tanke innenfor et neolibertalt perspektiv. Til tross for at de fleste funnene ved denne casen kan ses å være i tråd med neoliberalteori, var det også tilfeller ved denne casen der aktørene fremhevet betydningen av økonomiske faktorer og hvordan disse faktorene kan komme til å begrense utstrekningen av samarbeidet (Et fravær av diplomati for vitenskap dimensjonen ved vitenskapsdiplomati). Selv om disse funnene er mindre dominerende ved denne casen enn ved de tidligere casene er det likevel verdt å merke seg at også de Sør-koreanske aktørene oppfatte økonomi som en faktor som i høy grad påvirker aktørers samhandling.

5 Analyse

I dette kapitlet analyseres jeg mine funn opp mot oppgavens problemstilling. Jeg drøfter hvorvidt, og hvordan jeg mener problemstillingen lar seg besvare ut i fra oppgavens teori og empiriske funn. Delkapittel 5.1 starter med en analyse av problemstillingens første ledd (s.7). Med utgangspunkt i utvalgt teori vil jeg forsøke å besvare hvordan vitenskapsdiplomati konseptualiseres innenfor fagfeltet internasjonale relasjoner. Delkapittel 5.1 forsetter med en analyse av problemstillingens andre ledd. Jeg tar der utgangspunkt i oppgavens empiriske funn i et forsøk på å besvare hvorvidt asiatiske og nordiske aktører opplever at deres samhandling preges av vitenskapsdiplomati.

5.1 Konseptualisering av vitenskapsdiplomati

Fenomenet vitenskapsdiplomati er som nevnt tidligere ikke et nytt fenomen (s.20), likevel er konseptualiseringen eller begrepsdannelsen knyttet til fenomenet et relativt nytt foretagende innenfor IR-feltet. Begrepet vitenskapsdiplomati er meg bekjent først begynt tatt i bruk rundt 2010. Begrepet ble lansert av the Royal Society og AAAS etter det fra politisk hold var en

voksende etterspørsel etter teori med tilhørende terminologi som kunne forklare den nye trenden rundt vitenskapens voksende betydning for internasjonale relasjoner (Davis og Patman, 2014:272-273). Kildene som utgjør grunnlaget for denne oppgaven presiserer at begrepet enda er flytende (Patman og Davis, 2014:4 og The Royal Society 2010:V). Det faktum at vitenskapsdiplomati er tett knyttet til konseptene myk- og smart makt, gjør at vitenskapsdiplomati heller ikke anerkjennes innenfor miljøer av IR-feltet som mangler disse konseptene. For eksempel vil noen neorealister underkjenner eksistensen av vitenskapsdiplomati fordi makt ved deres definisjon kun kan oppnås ved bruk av harde maktmidler, for eksempel militærmakt (Nye, 2011:42).

Kan jeg med et slikt utgangspunkt, besvare hvordan vitenskapsdiplomati konseptualiseres innenfor IR-feltet? Det korte svaret på dette spørsmålet er nei. Internasjonale relasjoner er et for bredt og komplekst fagfelt til at jeg ut fra mine kilder kan presentere en god begreps avklaring som gjør seg gyldig innenfor hele IR-feltet. Jeg mener likevel oppgavens teoretiske kilder kan gi grunnlag for en tentativ definisjon, gjeldene for et avgrenset miljø av IR-feltet. Den tredelte definisjonen utarbeidet av AAAS og the Royal Society (s.16) har siden den ble lansert blitt adoptert av teoretikere på IR-feltet, for neoliberalister inngår det nå som del av det neoliberale begrepsapparatet (The Royal Society 2010:15). Begrepet er blitt

Etter å ha gjennomgått oppgavens teoretiske grunnlag er det min oppfatning at det ikke eksisterer et godt nok grunnlag for å utale seg om vitenskapsdiplomati ut over det den teoretiske diskusjonen som gjøres innenfor oppgavens neoliberale teori. Selv konseptualiseringen av vitenskapsdiplomati innenfor neoliberalismen påpekes gjentatte ganger å være en tentativ definisjon. Dette mener jeg ikke nødvendigvis er feil ettersom IR-feltet er i konstant utvikling og en dynamisk definisjon av fenomenet gjør at begrepet kan tilpasses eller endres etter hvert som nye dimensjoner ved vitenskapsdiplomati avdekkes (Davis og Patman, 2014:4-7 og The Royal Society, 2010:V).

5.2 Aktørenes samhandling

I min analyse av aktørenes samhandling kommer det fram flere likheter. Både va gjelder aktørenes handlingsmønster ved konferanser og deres framtrede ved møter. Informasjonen hentet ut ved hjelp av intervju er også sentral fordi den tillater oss å sammenligne va aktørene

tenker og mener, også her er det fellesnevnerne. Om vi ser på hvilke bekymringer aktørene har, med tanke på potensielle svakheter ved vitenskapsdiplomati, ser vi at samtlige informanter trekker fram økonomi og finansiering som en potensiell svakhet. Informantene vektlegger at det vitenskapelige samarbeidet kan komme til å stoppe opp som følge av kutt eller stopp i økonomisk bevilgning. Den økonomiske bevilgningen til samarbeidsprosjekter er ofte del av et større politisk bilde, og således sårbar i forhold til (nasjonale) politiske svingninger. Et kutt i satsning på vitenskapelig samarbeid er i min oppfatning et fravær av vitenskapsdiplomati ved internasjonal samhandling. Dimensjonen diplomati for vitenskap vil være fraværende i de tilfeller der det er vilje blant aktørene til å inngå i vitenskapelige samarbeid, samtidig som det er en mangel på økonomiske midler til å realisere felles initiativer (se side 18). Diplomati for vitenskap er som nevnt en sentral driver for vitenskapelig samarbeid, da denne dimensjonen av vitenskapsdiplomati er dimensjonen som tar for seg økonomisk støtte som et av flere aspekter som omhandler fasiliteringen av internasjonale vitenskapelige samarbeid. Aktørens bekymring kan på så måte sies å være velberettiget (Davis og Patman, 2014:13-15 og The Royal Society, 2010:9-10).

En annen faktor aktørene virker å være observante på er risikoen for at det vitenskapelige samarbeidet kan komme til å politiseres som følge av feil tilnærming til bruk av vitenskapsdiplomati fra statenes side. Dette nevnes av informantene s.57, s.71-72, og er et interessant empirisk funn ettersom det også beskrives i teorien som omhandler svakheter ved vitenskaps diplomati, der nettopp unødvendig politisering av vitenskapelige samarbeider trekkes frem som et ankepunkt (the Royal Society, 2010:16).

Når jeg analyserer oppgavens empiriske funn finner jeg også flere positive fellestrekk, likhetene kommer fram i intervjuene av informantene som hver for seg og uavhengig av hverandre beskriver det jeg oppfatter som uttrykk for myk makt, vitenskap for diplomati og institsjonalisering i et neoliberalt perspektiv. De elementene jeg ser som uttrykk for myk makt, er i aktørens samhandling. I mine observasjoner vektla aktørene tilnærminger med fokus på tiltrekking, for eksempel gjennom foredrag og presentasjoner ved de internasjonale konferansene. Et annet eksempel er min observasjon av overtalelse som virkemiddel under møter eller nettverkslunsjer. Uttalelser som omhandler hvordan aktørene opplever tillitsbygging og sosialisering er med på å forsterke mitt inntrykk om at det fra aktørens side satse på myke virkemidler

med fokus på å tiltrekke og overtale. Disse elementene av aktørenes adferd er uttrykk for det som av Nye karakteriseres som myk makt (Nye, 2011:21).

En slik prioritering fra aktørene side, er i min fortolkning med på å fremme strategier som bærer preg av vitenskapsdiplomati. Særlig dimensjonen vitenskap for diplomati gjør seg gjeldene, da det er min oppfatning at aktørene satser på å bruke vitenskapelig samarbeid til å forbedre relasjoner mellom aktørene. Noe som utgjør selve hoved essensen ved vitenskap for diplomati (The Royal Society, 2010:15 og Davis og Patman, 2014:17-20).

Med utgangspunkt i aktørenes opplevelse av sin samhandling og påvirkningen av vitenskapsdiplomati, mener jeg det er funn som tyder på at vi ser en institusjonalisering av av samhandlingen. Det aktørene føler at den politiske støtten til å drive internasjonale vitenskapelige forskningssamarbeid, og at dette samarbeidet i deres opplevelse før dem tettere på sine partnere og gir dem en større tillit på tvers av grenser, er i min oppfatning uttrykk for det som innenfor neoliberalisme omtales som institusjonalisme (se side 23). Disse episodene og opplevelsene av samhandling vil om de er uttrykk for en bredere tendens være i tråd med neoliberale holdninger og verdier (Goldstein og Pevehouse, 2014:66). Etter å ha analysert mine empiriske data i lys av oppgavens teori, er det min oppfatning at der er flere fellestrekk ved funnene jeg har kommet fram til. Både intervju og deltagende observasjon har vært med på å avdekke funn som ved bruk av vitenskapsdiplomatisk teori og neoliberal maktbegreper gir uttrykk for å være vitenskapsdiplomati. Grundige teoretiske definisjoner og avgrensninger i kombinasjon med egne observasjoner, og informantenes gode beskrivelser av hvordan de opplever at sin samhandling påvirkes, gjør at jeg mener vi i det avsluttende kapitlet har gode forutsetninger for å besvare oppgavens problemstilling.

6 Drøfting av resultater – konklusjon

Denne oppgaven har hatt som mål å forklare hva vitenskapsdiplomati er, og å undersøke fenomenets innvirkning på internasjonal samhandling mellom nordiske og asiatiske aktører. Oppgavens nedslagsfelt er relatert til den statsvitenskapelige disiplinen IR. Det teoretiske utgangspunktet for oppgaven har vært neoliberalisme, hvor Joseph S. Nyes maktbegreper har

vært sentrale. Intervju og deltagende observasjon er metodene som ble benyttet for datainnsamling. Utgangspunktet for oppgaven var å besvare problemstillingen;

Hvordan konseptualiseres vitenskapsdiplomati innenfor fagfeltet internasjonale relasjoner, og opplever asiatiske og nordiske aktører at deres samhandling bærer preg av vitenskapsdiplomati?

I forsøket på å besvare oppgavens problemstilling har jeg benyttet meg av en todelt tilnærming. Første del av problemstillingen har undersøkt hvordan konseptet vitenskapsdiplomati forstås innenfor fagfeltet IR, og besvares ved bruk av teori. Problemstillingens andre ledd har tatt for seg aktørers opplevelse av fenomenets påvirkning på internasjonalt samarbeidet, og besvares ved analyse av empiriske data.

Fagfeltet internasjonale relasjoner er et bredt og dynamisk fagfelt, som rommer et vidt spekter av teorier (Hovi og Malnes, 2011:386-388). Det eksisterer store avstander mellom de teoretiske tilnærmingene innenfor fagfeltet (Savigny og Marsden, 2011:29). De forskjellige teoriene legger ulike og til tider motstridene premisser til grunn for sine grunnsyn, noe som gjør det vanskelig å skape en sammenhengende debatt rundt hvordan vitenskapsdiplomati konseptualiseres på tvers av feltet. Som en følge av IR-feltets kompleksitet har jeg i mitt arbeid med oppgaven ikke klart å finne fram til en allmenngyldig definisjon av vitenskapsdiplomati.

Min konklusjon på første del av oppgavens problemstilling er følgende: Vitenskapsdiplomati konseptualiseres ulik innenfor IR-feltet. Begrepsdannelsen rundt fenomenet er i stor grad preget av hvilke maktperspektiver som legges til grunn når vitenskapsdiplomati defineres. Om og hvordan vitenskapsdiplomati virker inn på internasjonale relasjoner vil derfor variere avhengig av hvilke teoretiske forutsetninger vi legger til grunn når begrepet fortolkes.

Med utgangspunkt i oppgavens teorigrunnlag vil vitenskapsdiplomati innenfor oppgavens neoliberale rammer defineres som; internasjonale vitenskapelige samarbeid preget av nasjonale interesser, der samhandlingen brukes som et virkemiddel for å oppnå politiske målsetninger (Davis og Patman, 2014:5 og Nye, 2011:20-24). Vitenskapsdiplomati befatter handlinger der en eller flere av følgende handlinger tas i bruk. Bruk av vitenskapelig kompetanse ved etableringen av utenrikspolitiske målsetninger. Bruk av diplomati for tilrettelegging av

internasjonale vitenskapelige samarbeid. Bruk av vitenskapelige samarbeid for å forbedre relasjoner mellom stater (The Royal Society, 2010:15 og Davis og Patman, 2014:13).

Det eksisterer i dag et økt fokus og satsning på vitenskapelig bidrag i utenrikspolitikken. Noe som gjenspeiles i offentlige uttalelser fra ledersikkeleser på den internasjonale arenaen (The Royal Society, 2010:21 og Davis og Patman, 2014:12). Men er det slik at aktørene som inngår i disse samarbeidene oppfatter at samhandling deres preges av vitenskapsdiplomati i det daglige?

Empiriske data innhentet ved arbeidet med denne undersøkelsen antyder at dette er tilfelle. Flere funn fra intervjuene med informantene peker i samme retning. Vitenskapsdiplomati påvirker samhandlingen mellom asiatiske og nordiske aktører. Informantene som deltok ved denne studien, ga ved flere anledninger både direkte (gjennom utsagn) og indirekte (gjennom handling) uttrykk for at dette var tilfellet.

Disse funnene er i overenstemmelse med forskers inntrykk etter gjennomføringen av deltagende observasjoner. Mine observasjoner og empiriske data fra intervju gir funn som tilsier at aktører som inngår i nordisk-asiatiske samarbeid opplever at vitenskapsdiplomati er med på å prege deres samhandling. Hvordan opplever aktørene at deres samhandling blir preget, hvordan kommer effekten av vitenskapsdiplomati til uttrykk?

Min konklusjon på andre ledd av oppgavens problemstilling baserer seg på min analyse av oppgavens empiriske funn. Enkelte funn var mer fremtredener og gjentok seg flere ganger gjennom studien. Hovedtendensen rundt hvordan vitenskapsdiplomati påvirket samhandlingen knyttet seg til to ulike dimensjoner ved vitenskapsdiplomati, disse dimensjonene var diplomati for vitenskap, og vitenskap for diplomati. Funnene knytter seg både til positiv påvirkning som driver samhandlingen, og negativ påvirkning som gjør samhandling vanskeligere.

Funnene fra denne oppgaven viser at aktørene opplever bruken av vitenskapsdiplomati knyttet til vitenskap for diplomati antas å ha en positiv innvirkning på samhandlingen mellom aktørene.

Informantene benytter ulike ord når de uttrykker seg: tillitsbygging "trust building" (nevnt s.47), sosialisering "socialization" (nevnt s.56), etablering og samarbeid i felles institusjoner "very nice interaction system" (nevnt s.67-68). Samtidig beskriver informantene det samme fenomenet. Hvordan vitenskap benyttes til å fremme bedre relasjoner mellom aktører fra ulike

stater. Deres samhandling påvirkes positivt av effekter forbundet med vitenskap for diplomati. Informantenes beskrivelser har en treffende likhet til beskrivelser av hvordan vitenskapsdiplomati i teorien skal fungere (Nye, 2011: og Berkman og Young, 2009:339).

Undersøkelsen avdekket også faktorer som av informanten opplevdes som til hinder for samhandling. Disse faktorene knytter seg til trekk ved diplomati for vitenskap, eller rettere sagt fraværet av diplomati for vitenskap. Denne dimensjonen av vitenskapsdiplomati er som nevnt viktig for etableringen av felles vitenskapelige prosjekter og da særlig med fokus på økonomiske kostnader. (Davis og Patman, 2014:15-16,267 og The Royal Society, 2010:9). Informantene ved denne undersøkelsen uttrykket alle bekymring for mangelen på økonomiske større som den faktoren som i størst grad kunne komme til å begrense deres samhandling. Informantene peker på økonomisk støtte og politisk oppfølging når de diskuterer hvilke utfordringer vitenskapsdiplomati i dag står ovenfor, dette funnet gjentok seg igjen i alle intervjuene.

De overnevnte trekkene var de mest gjennomgående og utmerket seg ved samtlige av oppgavens tre caser. Som vi kan se oppleves både tilstedeværelsen og fraværet av vitenskapsdiplomati som relevant for samhandlingen, og aktørene forbinder både positive og negative aspekter ved samhandling opp mot vitenskapsdiplomati.

Jeg mener det er rimelig å anta at informantenes som inngikk ved denne undersøkelse gir et innblikk i vitenskapsdiplomatiets innvirkning på internasjonal samhandling i praksis. Deres opplevelse av vitenskapsdiplomati bekrefter og støtter opp om de teorier som anerkjenner at vitenskapsdiplomati spiller en sentral faktor for dagens internasjonale samhandling (Davis og Patman 2014:262).

7 Referanser

Allison, Henry E. (2012): *Essays on Kant*. Oxford University Press.

Arctic Circle (2015) Link: <http://www.arcticcircle.org/assemblies/2015>

Lesedato 02.05.2017

Arctic Circle (2016) Link: <http://www.arcticcircle.org/Media/arcticcircle2016-program.pdf>

Lesedato 27.04.2017

Berkman, Paul A. og Oran R. Young. (2009): *Governance and Environmental Change in the Arctic Ocean*. American Association for the Advancement of Science.

Science 324 (5925), 339-340. DOI: 10.1126/science.1173200

Berkman, Paul A. (2001): *Science into Policy*. Academic Press.

Davis, Lloyd S. og Robert G. Patman. (2015): *Science Diplomacy: New Day or False Dawn?* World Scientific Publishing Co. Pte. Ltd.

Goldstein, Joshua S. og Jon C. Pevehouse. (2014): *International Relations: Brief Sixth Edition*, Pearson.

George, Alexander L. og Andrew Bennett (2005): *Case Studies and Theory Development in the Social Sciences*. MIT Press.

Hauge, Sigvald og Ivar B. Neumann. (2011): *Hva er Diplomati*. Universitetsforlaget.

Hovi, Jon og Raino Malnes. (2011): *Anarki, Makt og Normer*, Abstrakt forlag.

IASC. (2015): *IASC after 25 Years: Special Issue of the IASC Bulletin*, International Arctic Science Committee.

Itromso. (2016) Link: <http://www.itromso.no/nyheter/2016/10/12/Kongen-kommer-til-Troms%C3%B8-i-dag-13630942.ece>

Lesedato 02.05.2017

Karholl (2017) Link: <http://karholl.is/en/>

Lesedato 28.04.2017

Keppel (2017) Link: <http://www.keppelom.com/en/content.aspx?sid=2456>

Lesedato 27.04.2017

KMI (2015) Link: <http://www.uarctic.org/news/2015/3/arctic-academy-in-korea-in-august-17-22-2015-call-for-student-nominations/>

Lesedato 02.05.2017

Korea.net (2016) Link: <http://www.korea.net/NewsFocus/policies/view?articleId=142632>

Lesedato 02.05.2017

Krasner, Stephen D. (1982): *Structural causes and regime consequences: regimes as intervening variables*. International Organization, Vol.36(2), s.185-205 [Fagfelleverdert tidsskrift]. Cambridge University Press. DOI: 10.1017/S0020818300018920

Neumann, Iver B. og Ole Wæver. (1997): *The Future of International Relations*. Routledge.

NUS (2017) Link: <http://www.nus.edu.sg/global/rankings.html>

Link: https://www.timeshighereducation.com/world-university-rankings/2017/world-ranking#!/page/0/length/25/sort_by/rank/sort_order/asc/cols/scores

Lesedato 13.05.2017

Nye, Joseph S. (2004): *Soft Power: The Means to Success in World Politics*. Public Affairs. New York.

Nye, Joseph S. (2011): *The Future of Power*. Public Affairs™, a member of the Persus Books Group. United States of America.

Nye, Joseph S. (2011,b): *Power and foreign policy*, Journal of Political Power, 4;1, 9-24.

DOI: 10.1080/21158379X.2011.555960

Link: <http://dx.doi.org/10.1080/2158379X.2011.555960>

Lesedato: 07.02.2017

Ravenhill, John. (2014): *Global Political Economy*. 4. utgave. Oxford University Press.

Ringdal, Kristen. (2013): *Enhet og Mangfold: Samfunnsvitenskapelig forskning og kvantitativ metode*, 3. utgave. Fagbokforlaget.

Royal Norwegian Embassy in Seoul (2016) Link: <https://www.norway.no/en/south-korea/norway-south-korea/news-events/news2/arctic-partnership-week-2016--norwegian-korean-session-on-policy-cooperation/>

Lesedato 02.05.2017

Savigny, Heather og Lee Marsden. (2011): *Doing Political Science and International Relations: Theories in Action*. Palgrave Macmillan.

Skog, Ole-Jørgen. (2013): *Å forklare sosiale fenomener*. 2. utgave. Gyldendal Norsk Forlag.

Store Norsk Leksikon (2017) Link: https://snl.no/internasjonale_organisasjoner

Lesedato 27.02.2017

Tanggard, Lene og Svend Brinkmann. (2012): *Intervjuet: Samtalen som forskningsmetode*. Kap. 1 i: Brinkmann, S. og L. Tanggard (red) (2012): *Kvalitative metoder. Empiri og teoriutvikling*. Oslo: Gyldendal Akademiske.

The Royal Society (2010): *New Frontiers in Science Diplomacy: Navigating the changing balance of power*. Januar. The Royal Society.

https://royalsociety.org/~media/Royal_Society_Content/policy/publications/2010/4294969468.pdf

Utenriksdepartementet (2017) Link:

<https://www.facebook.com/Utenriksdepartementet/?fref=nf>

Video lagt ut dato: 12.05.2017

Wagner, Caroline S. (2008): *The New Invisible College: Science for development*. Brookings Institution Press. Washington DC.

Weber, Max. (2013): *Makt og byråkrati*. 3. utgave 5. opplag. Gyldendal Norsk Forlag.

Wright, John P. (1983): *The sceptical realism of David Hume*. Manchester University Press.

Young, Oran R. Jong Deog Kim og Yoon Hyung Kim (2014): *The Arctic in World Affairs: A North Pacific Dialogue on International Cooperation in a Changing Arctic*. Korean Maritime Institute.

Østerud, Øyvind. (2007): *Statsvitenskapelig leksikon*, Universitetsforlaget.

Vedlegg:

Interview guide

The interaction process

- Through your work, what have been the nature of your work tasks?
- Can you give some examples of what you mean makes for good interaction between actors?
- Do you often encounter situations in which you have to interact with Norwegian/Nordic actors?
- If so what would you say characterize that type of interaction?
- What are your thoughts on how this type of interaction is facilitated?
- How would you like to see this interaction develop in the future?
- Do you have examples of how these process could improve?
- Why would you like to see such a development?
- What type of difficulties would you say pose the biggest challenge to such interaction?

Science Diplomacy

- When talking about the science diplomacy, what meaning do you place into the concept science diplomacy?
- What role do you think science diplomacy plays for interactions between different actors today?
- Are there any specific circumstances in the Norwegian/Nordic – (Chinese, Korean, Singaporean) interaction that in your view, relates to the characteristics of science diplomacy?
- Which effect do you think the use of science diplomacy could have for future interaction among different actors?
- Is there a specific development you would like the use of science diplomacy to take?
- What are the pitfalls/weaknesses of science diplomacy that we should be aware of?

Summary

- Summarize the findings
- Are you currently involved in processes related to this study?
- Are there any questions of importance you think I might have neglected?
- Is there anything you wish to add to the interview?
- Thanks for participation.